

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
WIEN
SERAPHEUM

24157

141 Koms

I Mag. St. Dr.

P

1878. I. 106.

54

Biblioteka Jagiellońska

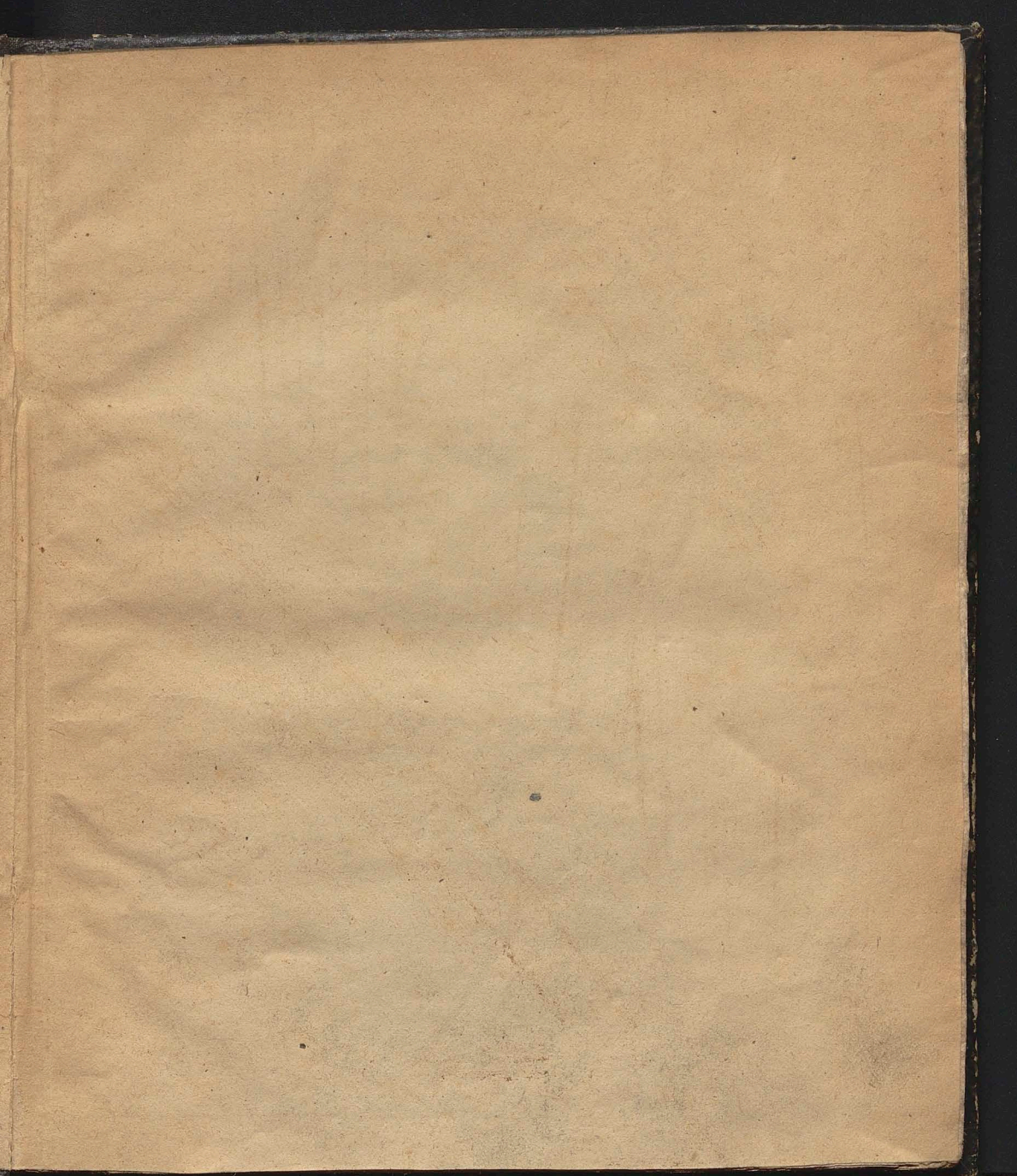

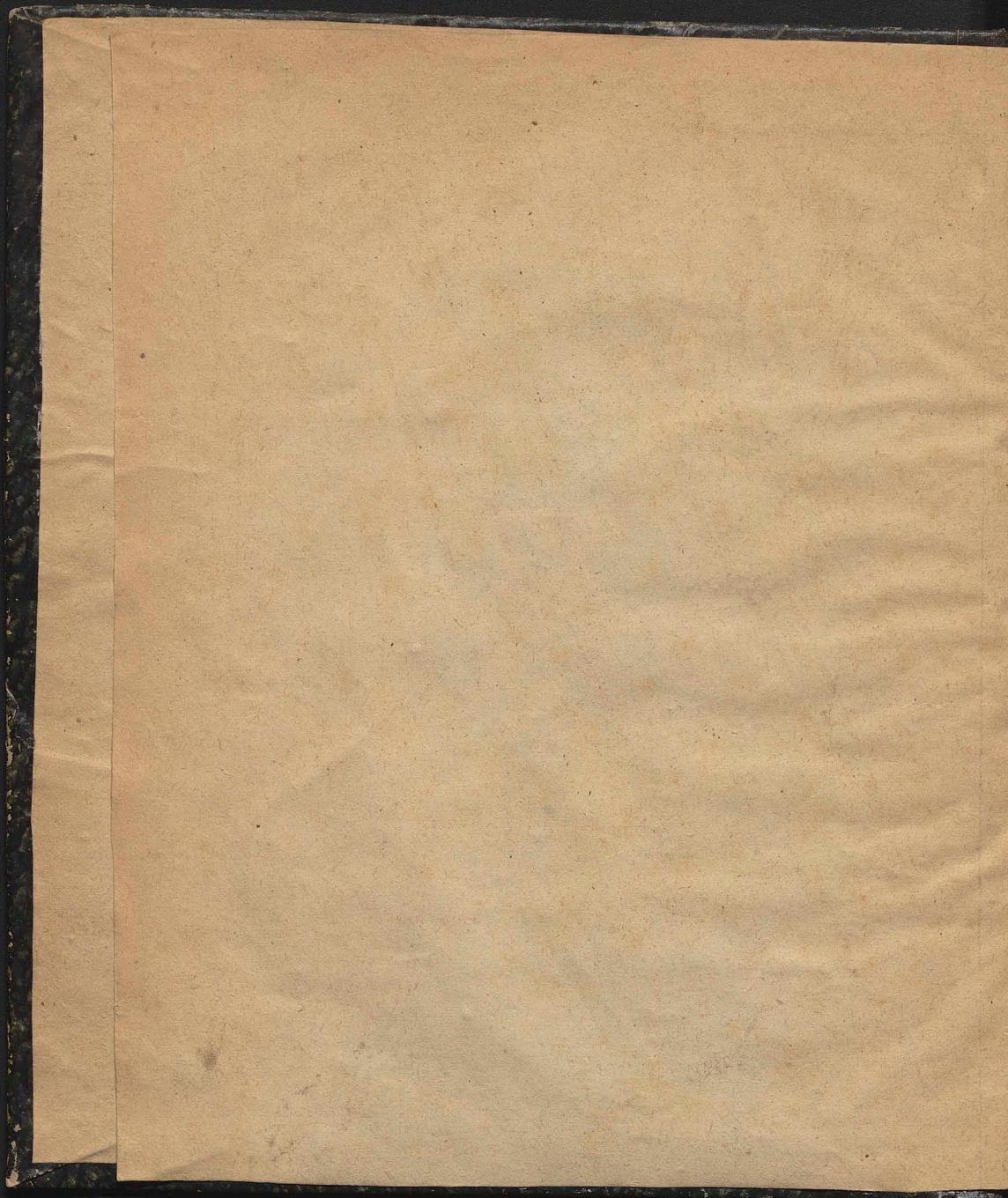
stdr0014184

24157

~~Whit 4592~~

EXCITARZ

pobożney pamiątki

JASNIE Wielmożnego *PANA,*

Jego Mości *PANA*

MIKOŁAJA ZEBRZYDOWSKIEGO

Woiwody y Generala Krakowskiego Sniatynskiego zc. zc.
Starosty pierwszego Fundatora Kalwaryjskiego
wdzwieku nowych tytułow

MIKOŁAJ ZEBRZYDOWSKY
OEKONOM MEKI IESVSOWEY.
NIEBIESKIEY SŁAWY FAKTOR
DROGY SŁADÓW CHRYSYVSOWYCH
DZIEDZIC

Na Kapitulie Kalwaryjskiej w Roku 1656. odpra-
sowaney/ przy solemney Parentaciey ktora Prowincja Pol-
ska pijs Jasnie Wielmożnych Fundatorow Kalwá-
ryjskich/ Manibus solemnnemi Votiwami Re-
quialnemi czynila.

3 Ambony Kalwaryjskiej.

Przez O. *ELEVTHEREGO ZIELEIEWICZA*
Ordinis Minorum Obseru. Gwardyana Trockiego,
Generálnego Káznodzieie, wystáwiony

Uład zyma Kalwarya zawieszony.

Roku Pańskiego. 1660, Miesiacá Listopadá. Dnia 13.

W K R A K O W I E,

W Druk: v Wdowvy LUKASZA KYPISZA, I. K. M. Typogr.

Ná Herb RADVVAN.

BIBLIOTHECA
VNIV. TABELL,
CRAGOVENSIS

24152
Niechaj kto chce swych przodkow dowodzi liniey
Od Arkádow: niech zacność swoiey fámiliey
Sámych Bogow krmia, Marsow, Iowišow gláncuie:
Heroicka iey Cere, Orły známionuie:
Krzyz, prawdziwey iest Cnoty, oboiego meštwa
Herbem prawnym, práwego wniebie dostoiéństvá.
Zebrzydowskich przezacnych, zacny Krzyzem Rádwan,
Swiádek ich Cnot, y Meštwa: śpiewa onym Pádwan.

IASNIE WIELMOZNEMV PANV

Jego Mości Pánu/

MICHAŁOWI

z Zebrzydowic

ZEBRZYDOWSKIEMV.

Miecznikowi Koronnemu/ Sniatynskiemu/
Łanckoronskiemu/ rć. rć. Stároście Fun-
datorowi Kálwaryjskiemu/

pánu y Dobrodziejowi Nászemu Wielce Miłściwemu.

Pytány niegdy Diogenes Cynicus Iásnie Wiel-
możny Fundatorze Pánie y Dobrodzieiu Nász Wielce

Alianus
lib. 4.
Var. Hist.

Miłościwy: Quid apud homines quàm citissi-
mè omnium senesceret? odpowiedział, Bene-
ficium: to przydáiac, nam iniurias quidem fi-
lici insculpimus, beneficia in aqua describi-
mus, aut in puluere delineamus. Przez ktora
stárość dobrodziejstw, nie co innego ten Philosoph rozum-
miał, jedno niezbędna niewdzięczność, á to dla wielkiej Symmetry z stáro-
ścią niewdzięczności; iż iako zgrzybiata stárość człowieka w zapominanie
sie; tak niewdzięczność niewdzięcznika, wprędkie dobrodziejstw zapomnianie
przywodzi: á zatyń trzy one Siostry Boginie, młode Dziewoie Charites
názwane, wnağa wpráwue śiwizne. Tey niezemney śiwiznie y pleśni, w bogi
Zakon nasz, ná hojne dobrodziejstwa Iásnie Wielm: á prześwieznego wsy-
tkiego Domu Wm. nášego M. Páwa, Fundatorskiego, nigdy padać niedopusz-
zac; lubo one, w kwitnacey zówse pamięci, y niegasnacym nigdy affekcie Ká-
ptáńskim chowa, dziśieyszym iednak publicznym wsytkiey Congregacyey Prowin-
cialskiey áktem solemney Commemoracyey Iásnie Wielm. Fundatorow swych
Kálwaryjskich w Chrystusie odpoczywájących; á miánowicie Iásnie Wielm.
świetercy pamięci Pána I. M. P. Mikoláia Zebrzydowskiego Woiewody, y Ge-
neratá Krakowskiego przezacnego Dziada Wm. nášego Wielce M. P, á swego

pierwszego Fundatora y Dobrodziecia Káltváryyiskiego; tak duszy tego Mści wo-
fiarów ss. przed Bogiem: iako y sławy; w tym pobożney pamiatki tego Mości
excitarzu przed światem, widonym affektu swego promieniem y plomieniem
Niebu y Ziemi oświadcza; iz w wstawnicznym Kwielniu, y Máu świato
Mnemofsyny Iás. Wielm. Zebrzydowskich celebrue; y me nawodzie ani na
piasku, ale na sercu Zakonnym; złotym wdzięczności charakterem dobrze
wydrukowane; y pilno zregestrowane dobrodzieistwa nosi.

Niemogac aboniem Zakon Nasz iako Christi Anargyrus, alià ad-
quatà antipelargesy szodrot Pańskich y Oycowskiego odwetować affektu;
wdzięczności wetur. Ktora niebieskiej Mynce złota bedac moneta; w ta-
kiej y v samego Boga prawdziwych bogactw Bogactwa zostawa cenie, iz sama
jedyna tylko do skarbu iego ze wszytkich presentow Ziemijskich wchodzi, y sa-
ma go szczegulna za wszytkie Boskie iego Dobrodzieistwa kontentuiat; reko-
ma accceptacyney iego Pańskiej w złoty klucz przerobiona, nie iuz on Nil ludzki,
w ktorego abrysie hojność swa Vespasianus Cesarz adumbruiac rzekł Egypcy-
anom: haurite à me tanquam è Nilo. Lecz Nil on siedmioprozny
Apol. lib. Boski, siedmia datow Duchá s. plynacy, patentissimè otwiera. Iako sprze-
3. cap. 10. ciwnney strony, niezbedna niewdzięczność Syrop on Lethijski y Mástok piekiel-
ny, Nil ludzki záwpsé wysusa, a Boski czesto támuie.

Ta złota wdzięczności moneta pláci Prouincia Nasza hojn dobrodziei-
stwa y affekt Oycowski, lásnie Wielm. Fundatorowi swemu. Na tym wsy-
tkie wdzięczności swey zasádzivszy potentie, aby wstawnicznym Excitarzem
chwalebney pamiatki tego Mości tak przed Bogiem, iako y przed światem
záwpsé zostawáta. Iakoz pokázue to rzecz a dziś sama; gdy wzianwszy na sie
Eccli. 45. one sáte Aaronowa Káptánska złotemi dzwónkami vstroiona; Cinxit illam
tintinnabulis aureis plurimis in gyro, dare sonitum in incessu,
auditum facere sonitum in templo, in memoriam filijs gentis
sux; budzi wświatnicy Pańskiej; to iest v Oltarzow iego ss. imie y pami-
atke Fundatora swego, onym Oltarzonym kilkaset złotych dzwónkow Káptán-
skich głosow, głosnym w vsách Boskich (Memento Domine famuli tui
Nicolai, Fundatoris Nostri & aliorum &c.) excitarzem: gdy y
mnie samego niegodnego Káptána y Brata swego, z seregu onych dzwónkow do
Excitarza sławy y pamiatki Fundatorskiej, in Memoriam filijs gentis
sux, & gentis Polonæ, na ktorey motiuum z bánienne; tu i Pan pobo-
żny Diuinitus był directus, destinowanwszy, luboc nie złotego dzwónka,
złotym jednák Nowych tytutow, w tym hazaniu moim, przez mie cnocie y po-
bożności Fundatora swego dánych, Mikolai Zebrzydowski, Oekonom
Męki

Męki JEZYSOWBY, niebieskiej sławy FAKTOR; Drog y śladów
Chrystusowych Dziedzic, dzwiekiem, sławę Jego MOŚCI w wśbach potom-
ności wskrzesiając, y iako Chrystus głosem swym LAZARZĄ z grobu wyprowa-
dzając, niesmiertelna czyni.

Commentuiąc Ambroży s. one słowa Chrystusowe, ktorými cztyrodniewego In psal. 118
iuz w grobie LAZARZĄ, mowiac: Lazare veni foras, wskrzesit; pisac na Sermon. 20.
psalm 118. tak serm. 20. mowi: Locuta est Victoria, Mors recessit.
Tylko victoria rzekła, a śmierć od głosu wciekła. Victor, y Victoria
śmierci jest Chrystus Pan nasz vmeczony, a iako teyże śmierci, wtymże Chry-
stusie, Oekonom męki Jego, nie jest victorem? wcieka y oddala sie zápra-
wde śmierć z swoiemi niepamięcia, skazitelnością, ordami, od imienia Funda-
torskiego, dzwiekiem pomienionych tytułow iako przeraźliwemi vstrásona tra-
bami, y twárda bárzo do restitucyey, płoń Zebrzydowskich, Fundatorów Kal-
waryjskich z swego Lethejskiego Krymu y Perekopu wraca. Nieco ábowiem
innego, obiema Excitaczami intenduie y vsiluje Prouincia naša wśytka; tylko
to, aby y dusá iás. Wielm. Fundatorá Oycá y Dobrodziecia swego, Boska pá-
miecia zawsze piastowana żyła, y przezacnego imienia Jego Mości sławá y
pamiętká: In omni ore quasi niel w wściech, to jest w pamięci potomno-
ści cukrem sie stáiac; nigdy nie vmierála. Za największy ábowiem to argu-
ment y dowód wdzięczności rozumie, dodawác vmartemu po śmierci do w
Niebowstapienia drábin, y imie aby w niepamięci wieków nietonęto, kotwi-
cami chwaty y sławy hamowác. A ktoreż prosze Antidora, nád tē wiek-
sze byc y náidowác sie moga? iako wskrzeszona vmártego tak przed Bogiem,
iako y przed światem, pamiętká: poniewasz ona Cney Cnoty bedac potom-
kiem niesmiertelnym, jest ludzkiego smiertelnego zywota, wtory zywot:
krotkich dni, dluga záptata: wielka; ale náder stuszna krzywdá śmierci:
zlota imienia ludzkiego kotwicá: ná niepamięć pewny amulet, y do nieba
drábiná: Ex omnibus pramijs virtutis amplissimum est gloria,
quæ vitæ breuitatem posteritatis memoria consolatur, quæ
efficit; vt absentes adsimus, mortui viuamus, cuius gradibus
homines in cælum videntur conscendere.

Tey tak chwalebney, pamiętki y sławy I. M. P. Woiewody Krákovskiego,
przezacnego Dziáddá Wm. našzego Wielce M. P. y Fundatorá Mitościwego,
te nowe tytuły odemnie Jego Mości dáne, sa excitaczem: y lubo dzwonek ie-
go, Nieburonney sławie Fundatorskiej nie jest sonore odpowiadaiacy; stad
iednak ma swoy dzwiek nieposledni, iż nie z Ziemskej spize y Mássy, lecz
z Niebieskiej to jest z słow onych Duchá s, z ktorých pobożnemu Krolowi 10-

Cic. pro
Milone

ziażowi one zawołane v Ecclesiastická Epitáphium : Ipse est directus
 Ecclef. 49. Diuinitus in penitentiam gentis ; wystáwít, iest wiany. Którym, iáko
 z Ambony Kátwáryjskiej dawakem Fundatorskiej stawy sonitum in Tem-
 plo coram filijs gentis meæ ; cinctus wola y ordinánszem Przetozon-
 nych moich ; tak teraz zosobliwego affektu mego Káptáńskiego, y wielodtuzney
 wdzięczności nászej Zakonney ku wszytkiemu Prześwíetnemu I. W. Ze-
 brzydowskich domowi Fundatorskiemu, drukiem auditum facio sonitum
 teyże stawy tego Mości, przed światem. Który ja postáwíwszy nád zywa
 Kátwárya, Káptáńskim to iest sercem wszytkiej Prowincyey nászej, wktórym Mi-
 łotściowych swych Fundatorow wszytkich Kátwáryjskich z Iozephem Arimáthei-
 skim : Dominum Iozeph non tam in sepultura terrena posuit,
 S. Ambros. serm. de se quam in monumento sui pectoris collocauit, tumulowáných zá-
 pulchro D. wsze nosząc ; oświadczá to dzisiejszym áktem publicznym, iż wsercu Zakon-
 nym miłotściwi Fundatorowie niepomárlí, ále zywa y Dobrodzieistwá Ich Mści
 niewdzięczności plesnia, nigdy nieśwíetia. Wm. memu Wielce M. Pánu, á
 Nászemu Miłotściwemu Fundatorowi y Dobrodzieiowi przypisuię, á dzisí pokor-
 nie iáko prawdziwemu, Cnego Dziáda y Iás. Wielm. Rodzicá Cnot, pobożno-
 ści, ku chwale Bozey zárlivosti, Fundatorskiej Zakonu nászego vbogiego mi-
 łotści Dziedzicowi, presentuie. Który, że tak późnym presentem oczu y reku
 Wm. Mego M. P. zostawa, proszę rácz Condescendowác Miłotściwie : ná ra-
 czym teleniu áffekt záwsze siedziat, ále áffekt rad nierad ná leniwym Zot-
 wiu, do tych czas czotgác sie musiat : ktoremu to bylo tak dluga remora, co
 drogim kámieniom wszáćie Aaronowej bedacym, telte Flauio (oczym be-
 dzie nízey) splendoru bylo defektem. Rácz ze Wm. moy M. Pan te licha
 prace moies ábo raczye sama iey intentia, y áffekt moy Káptáński ku Prze-
 śwíetnemu Domowi Wm. mego M. P. Fundatorskiemu mile, y Oicowsko asce-
 ptowác. A zá pewny wszytkiej Prowincyey Nászej ku swym Miłotściwym Fun-
 datorom Kátwáryjskim, tak zywym, iáko y vmártym, niegáśnacey ; y nie v-
 mieraiacey nigdy wsercách nászych Zakonnych wdzięczności ; dowod poczyna-
 wszy ; wszytek Zakon náš vbogi Fundatorskim dziedzicznym Iásnie Wielm.
 Zebrzydowskich faworem, y Oicowska piáństwo zemna pospotu Iáska. Ktorego
 ia, iáko swego Wielce Miłotściwego Pána y Nászego Fundatorá záwsze zostáio.

Flauius
 Iozephus
 Ant. Iud.
 lib. 3.
 Cap. 12.

Dat. z Klastora Kátwáry-
 skiego Anno Dñi. 1666.
 Die ultiMa Nouembris.

Vnizony slugá y Bogomodlá,

X. ELEVIHERY Zieleievvicz,
 Ord. Mia. Obseru.

In omni ore quasi mel indulcabitur ejus memoria, & ut musica in conuiuio vini. Ipse est directus Diuinitus in penitētiā gentis. Eccles. 49.

Rzyskiemi struty Wetami Czlowiek/
 tym swa dziedziczna nedze cieszy/ iz wszytek
 nie vmiera/ y całego skazitelnosci nie placi
 haraczu. N. N. Tak sobie niegdy on
 slawny Poeta Horatiusz tusyl y wieszego
 wal mowic: Non totus moriar, pars multa mei Libitinam
 Vitabit:

Horatius
 lib. Carm.

Nie cale vmre/ wielka czostka moia nie bedzie Libitinie
 holdowala. Lecz co prosie za nouum genus potentiae? co
 za nowy fortel vmierania? kto tak vmiera zeby nie cale/
 zeby nie oraz wszytek/ gdy vmiera/ umarl? Odpowiadam/
 iz ten/ ktory w zywey Kalwaryey/ woney zieloney y zywey
 mogile: In omni ore &c. ktory wonym otwartym grobie/
 gardle to jest ludzkim: Sepulchrum patens est guttur eoru
 lezy pochowany: zacny to y nader grob chwalebny; bo wiel-
 kiey wolnosci prerogatiwa jest wprzywileiowany; kazdy
 wnym tumulowany/ liber inter mortuos zostaje/ to jest wol-
 no z niego wychodzi/ y zmartwychwstaje.

Psal. 5.

Psal. 33.

Chwalebny grobem grob Zbawiciela naszego Pro-
 rok nazwal: Et erit sepulchrum eius gloriosum: Co za ra-
 cia ze chwalebny nazywa? ta/ ze Pan nasz cale w nim nie
 umarl: ze po trzech dniach wolno z niego/ iako Jonasz z
 brzucha Wielorybiego wyszedl. A co to prosie za grob tak
 chwalebny? nie inszy zaprawde tylko grob on zywy y o-
 twarty: Sepulchrum patens est guttur eorum: y niemoiey to
 glowy concept/ ale powaznego w Koscielo Bozym Dokto-
 ra Ambrozego s. tak zlotym zdania swego filarem/ te mo-

Isai. 11.

Serm. de
Sepulchro
Domini.

iz áSSERTIA wspierającego : Sepulchrum enim Christi, est pa-
rens Euangelistarum beatum guttur, per quod ; illud, a terno
literarum thesauro condiderunt. Co proſſe zá motium
miał ten Doktor s. ze gárdlá Ewángeliſtow Pánſkich gro-
bem Chrystuſowym otwártym/ názywa : To ; iz wcielony
Syn Boży/ dla zbáwienía ludzkiego wkrzyżowany/ y wgro-
bie polożony/ raz z niego mocą swą powſtawſzy ; przez w-
ſtę Ewangelistów s. tey iego śmierci Ewangelizáci/ y
piſaną od nich a terno literarum thesauro Duchá to iest s.
stylem Ewangelia/ záwsze wpámieci potomnych ludzi zmar-
twychwſtáie : bo lezac w ich blogoſtáwionym gárdle iák w-
Apoc. 4. żywym Mauzolaum, á miánowicie we Lwiey páſzcze Ewá-
Iudic. 14. onego Boſkiego oczu pełnego Mátka s. ſłodſzym/ ántzeli
plaſtr Samſonowy miodem/ ták ſłodycza ſwey Boſkiej do-
broci ; ze był directus Diuinitus in penitentiam & salutem
generis humani, wſytkiego rolu Chrześciánſkiego/ tey do-
S. Auguſt. broci ſłodkoſciá ſplodzonego : de mortui Leonis ore, id est
Serm. 107. Chriſti morte, qui accubans dormiuit vt leo, apum, id est
Christianorum proceſſit examen : to iest wybránych ſwoich
duſe/ ſercá/ y wſtá nápełnia ; iz w duſách ich przez wiáre/
wſercách przez miłość/ w wſciech przez codzienná wſytkich
Philip. 2. narodow : Omnis lingua confiteatur, quia Dominus I E Z V S
Chriſtus in gloria est DEI Patris, ták zgodná y wdzięczná/
iákó Musica in Conuiuio vini, confeſſio ; potomnymi żyte
y Eroluie wleki.

W tym tedy ták chwalebny grobie gárdle ludzkim/ Eto
lezy tumulowány/ ten liber inter mortuos zoſtáie/ bo zá-
wsze wolno iákó zoſtártého y nie zamczyſtego wychodzi/
gdys lubo ciáło umárłego grobowey podlega. ſkázie/ imie
ſednáł y pámiatka iego/ wpámieci potomnych wiekow iák-
to Phantz ná ſwey mogile odradzájacy ſie/ perennuie.
Atore to tákowe groby zwykło ; dowcipnie Tertullian
Cellas

Cellas promas, a promptitudine wyscia z nich / nazywa. **Ute** Tertul. lib
 wssytkim iednak ten przywilei sluzi: niesluzi ludziom zlo deRef. ear.
 sliwym; ktorych pamiatka gorzka zoltia y piolunem w v
 sciech zostaje potomnosci / ktorych to / tak wdziecznie po
 smierci / iako Nerona w Historiey / Judasa w Ewangeliu /
 Pilata w Kredzie / Heroda w Kalendzie wspominaia; tako
 wym gardla ludzkie sa / grobem nawieki zamknionym: Et Psal. 48.
 sepulchra illorum, domus illorum in aeternum: gdyb imie
 ich / samym gorzkim potomnosci wspomnianiem: Nomen Prover. 10.
 impiorum putrescet gnite: y skrotkim trob y bembnow hu
 kiem / Perit memoria eorum cum sonitu, na wieki ginte. Psal. 9.
 Lecz temu tylko sluzi / cuius memoria in benedictione est, Eccl. 45.
 Ego nietylko honory / ale y Cnoty kanonizuię. Komu
 nie tylko swiat / ale y Kosciol / pieszoka ona Bostka / Fauus Cant. 2.
 distillans labia tua sponsa z swych plastrów / & laudem eius Eccles. 39.
 enunciabit Ecclesia, stawia Kolosy. Komu nietylko lu
 dzie / lecz Duch s. swym Bostim piorem; iako drugtemu po
 boznemu Krolowi Joziaszowi / aeterno hoc literarum the
 sauro, Ipse est directus Diuinitus in penitentiam gentis: E
 pitaphia nad mogila pise. Ten iscie cale nie umiera /
 ten inter mortuos liber zostaje: Immortalis enim memoria Sap. 4.
 illius, quoniam apud Deum nota est, & apud homines.

A kto zlast waszych zacne grono Auditorow / Jasnje
 Wielmoznemu niesmiertelney pamieci mezwowi / odpoczy
 waiacemu w Chrystusie J. M. Panu Mikolátowi Zebrzy.
 dowskiemu Wotewodzie y Generátowi Krakowskiemu /
 pierwszemu w Fundatorowi y Dobrodziejowi Kalwaryjskie
 mu / nieprzyzna: ze cale nie umarl / ze inter mortuos liber zo
 staje: gdy go dzis / wzywey Kalwariu / w vschiech to iest na
 szych Zakonnych / stodkim plastrzem lezacego widzi: gdy na
 dzis / nie iako na Lazarza ctyrodniowego / ale ctyrdzie
 sciletniego juz wgrobie; z grobu iako ex cella proma wy
 cho

chodzącego / to jest w pamięci potomności zmartwychwsta-
jącego paterza: Który nie quatruiduanus, ale quadragenarius
od swego pogrzebu / w roku 1620 odprawowanego / nie
iuz non factet, lecz olet. Wonia wdzięcznie pamiętką Je-
go Mości Cnotami y pobożnością / iako drugiego pobo-
znego Krola Joziasza: memoria Iosia in compositionem
odoris facta, opus pigmentarij: siodniete ialmuznami / fun-
daciami: In omni ore quasi mel: Brzmi vt Musica in con-
uiuio vini; onym w figurze Joziasza / Fundatorowi Kalwa-
rley Polskiej wystawionym: Ipse est directus Diuinitus in
panitentiam nie gentis ale gentium Polskiego Litewskiego /
Wegierskiego / Czeskiego / Morawskiego / Słaskiego y in-
nych narodow / Epitaphium. Lezy w vszczich tych wszy-
tkich narodow / siodkim pamiętką Fundatora Kalwaryjs-
kiego / plastrzem. Ale iezeli w czyich / iako w twoich Za-
konnych Prowincio Polska / siodszym zostate twoy Funda-
tor miodem: Ktorego siodysz y sama zawse dziwnie masty-
kules / y dzisiejszym tym aktem / Niebu y ziemi Kredenciuess:

Hier. lib.
26. Cap. 3.

Swiadczy Pierius iz w vszczich głowy Onesylla Krola
Cypryjskiego; ktora mu Amathusytczykowie wcieli / y na
Miejskiej bramie przybili / roi pieszol przyleciawszy; iak w
vlu iakim siodki miod zrobil. Tys jest dzis tym rotem
Przewielebna Prowincio / ktora dzis / iako pieszoly matke;
tak ty nowego Dycá osiadasz. Zakon twoy jest rotem
Chrystusowym / w vlu / to jest sercu Franciszka s. Patriar-
chy twego / siodkosciameki Jezusowej splodzonym / wma-
le robaczki wzgardzone vswiatá / Fratres Minores, meta-
morphosowanym / z piaciú roz / to jest ran Chrystusowych
miod zbawienny sobie y ludziom po gorach Kalwaryjskich
zbierajacym. Ktora temi dniami Capitulariter nakstalt
roiu congregata, osiadshy vl Fundatorski / to jest Conuent
Kalwaryjski / iakoby plastrami vsta vmartlego Fundatora

napełniał / gdy go po śmierci / wdzięczności twej argu-
mentami łarmisz / gdy dziś publicznym y specjalnym aktem
solemney Commemorácie (nie intoliguąc tu codziennych
prywatnych) tak dusze Jego Mości ofiarąmi ss. Bogu /
tak y sławę / tym excitatorem potomności cukrutąc / zrobała
grobowego / strzydłaśta pieszolke / y lotnego czyniś Phae-
nirą. Który to Excitacz / ia lubom niedoskonały Ludwi-
ser za twoim iednak błogostawienstwem á moim posłuszeń-
stwem / z massy y spłze onych słow Duchá s. Ipse est dire-
ctus Diuinitus in penitentiam gentis, władzy ; dzwiekiem te-
go nowych tytułow / Cnoście y pobożności Fundatorstkiey
odemnie dánych / beda pamiątke Fundatora pierwszego Kal-
waryjskiego wzbudzał. K niegdzie indziej tenze Excitacz
tylko nad żywą Kalwaryą á mogiłą Fundatorstą / sercem
to jest twoim Zakonnym postawie : atero literarum the-
sauo napisawszy : Tu leży Mikolai Zebrzydowski / Oeko-
nom meki Jezusowey / sławy niebieskiey Faktora / Drog y
śladow Chrystusowych Dziedzic. Dopomoz Pánie JEZU
Chryste Duchá s. assistentis. Dopomozcie Łáski Wáśe
oktoreg vprašam / nietesklıwa audiencja.

O EKONOM MEKI IEZVSOWEY.

Czác Tertullian doskonałego opisać Chzesćianiną /
Cakłmi go glancute tytułami : Discipulus gratiae, Famae
Cali negotiator, vita, & verborum & factorum operator:
Chzesćianin jest vzeń łáski / sławy Niebieskiey Faktora /
Żywota to jest Chrystusa / słow y spraw násladowca. Kto-
rych to tak zacnych y wysokich tytułow ; nie co innego jest
aurifoding y fundamentem / tylko Oekonomia meki Zba-
wiciela nášego / ná ostatniey wieczyzy w Apostolách ss.
wsytkiemu Kosćiolowi wołującemu od Chrystusa Pána
mandatem tego Boskim : Hoc facite in meam Comme- Luc. IX

Tertul.
Apologet.
Cap. vlt.

morationē zlecona/ á wonych słowech tegoż Pána Nászego
Matth. 16. v Mattheusa s. autentycznych: Si quis vult venire post
me, abneget semetipsum, tollat Crucem suam, & sequatur me,
adumbrowána: Strych trzech tytułow/ wezmymy do wżaze-
nia pierwszy Discipulus gratiæ: y przypátrzymy sie/ Ktorey
láški test/ y ma być Chrzesćtánin v zniem:

Luc. 19. Chcac niegdy Zacheus poznác Authora y zrodlo lã-
ski Pána y Mistrzá nászego niebieskiego/ y tegoż Mi-
strzá chcac zostác Vzniem/ wstąpi ná drzewo Sykomoro-
we; ná Ktorem posoczywszy go złotousty Chrysolog/ wnet
go zonego drzewá tymi z wabia/ y doškoly iãkiegoš vbo-

Chrysol. Serm. 54. giego inuituie słowy: Descende vt expeditus intres paupe-
ris scholam, discipulatum misericordię, pietatis vsũ, pati-
entię disciplinam, studia virtutum, scientiam Diuinitatis, to-
lerantiam passionum, Philosophiam mortis, atq; inter vitalis
ligni ardua; iam perfectus ascendas. Co to proše zá vbo-
tãti: y co to/ zá škola tãk mądra tego: wktorey v zniãmi
lãski y miłosierdzia zostatã; scientiam Diuinitatis & Philo-
sophiam mortis nabywãtã: tłumãcy pomieniony/ temuž
Zacheusowi Chrysolog tãk mowiczy: Si sapis, festinans de-

Ibidem. scende, descende ante Dominum de Adamicã arbore, vt
post; Crucem Dominicã passionis ascendas. Z stop Za-
cheusu z drzewã plonney figi/ zla to Kãthedrá arbor A-
damitica, škola to onã scientiã mali, wktorey zá sãlszywã
Gen. 3. naukę Mistrzá y Oycã Klamstwã przektetego Wezã: Eri-
tis sicut Dij scientes bonum & malum, Auditorowie tego
pterwsi rodzice nãsi/ zostãli discipulãmi á raczy prãkrikã-
mi totius mali & miseriã, nãbyli ignorantiam Diuinitatis,
Philosophiam & tolerantiam mortis nãuczyli sie. Si sapis:
iešli chceš być v zniem lãski y miłosierdzia: Descende, vt
deponas tantã fraudis onera, pondera cupiditatis, vsurarum
molem, & expeditus intres pauperis scholam, atq; inter li-

talis ligni ardua, iam perfectus ascendas : trzeba te tłumoki
 od siebie odrzucić/bo to światowey Oekonomiey rzemiosło y
 instrumenta/ trzeba sie wzyć insey/ á bázro światowey
 Oekonomiey/ we wszytkim przeciwney. Abneget, tollat, se-
 quatur. Trzeba sie wyzuć nie tylko z máietności y wła-
 sney suknie/ lecz y zwołasney woli/ nie tylko wyrzec sie
 Erwie swolej/ ále y samego nawet siebie trzeba mieć wnie-
 nawisć/ bo inaczey tego Mistrza być wznem niemożesz :
 Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum, & Matrem

Luc. 34°

& vxorem, & fratres & sorores, adhuc autem & animam
 suam, non potest meus esse discipulus, trzeba ábys tak w-
 bogi y nági/ vt expeditus, zá vbogim y nágim mistrzem y
 dawcą láski/ ná Káthedre Krzyza tego wstąpiwszy/ został
 tego láski y miłosierdzia wznem.
 Stey interpretáciey samegoz Authorá/ iuz widsz L. W.
 iż tym vbogim jest Chrystus Pan náš y Zbáwiciel/ on
 przedwieczny Syn Bozy/ od Oycá swóiego Diuinitus dire-
 ctus in penitentiam & salutem generis humani, zestány w
 ciełe/ ná oná zbáwienná dusz nášych Oekonomia/ Erwáwym
 potem/ y smierćią tego zápieczetowaná/ od Athánázego s.
 tymi opisáná słowy : Ligno illi noxio, contrarium ligni
 medicamentum naturæ nostræ est elargitus, & passionem
 ex Oeconomia susceptam; medellam induxit passioni, mor-
 teq; victrici mortem exitiabilem, hactenus victricem debel-
 lauit. Szkoła y Káthedra/ tego jest ligni medicamentum
 noxio illi ligno, scientiæ boni & mali, contrarium : drzewo
 Krzyza s./ ná ktorým on Oekonomia Zbáwienia nášego
 Konczac/ vbogi bo nági/ y iáko robał wżgárdzony sicut
 scarabæus clamauit in ligno; vt persecutoribus suis peccata
 donaret : tym Bogogodnym głosem swoim wzył świat
 wszyteł skiegi oney; intus & foris, ciála swego przenasf.
 intus stylem miłosći y dobroći Boskiej niepotety/ foris, rá-

Serm. de
S. Parasce.

S. Ambr.
De Obi.
Theodof.
Imperat.

Ephes. 1.

nam / śmierci charakterami drukowanej scientiam Divinitatis, discipulatum misericordiae, poznania oney rozumem Anielskim y ludzkim nieocytłowanej / oney nadobitey łaski Boskiej / w odkupieniu światą przez śmierć Syna Bożego pokazanej / od Pawła s. światowi obwołanej : Gratificavit nos in dilecto Filio suo : In quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum, secundum diuitias gratiae eius ; quae super abundavit in nobis. W ten

Ioan. 1.

czas przedwieczny Syn Boży Czcą swego ona wnetrzna / sekretna / abyssalna / niedościgną / nieśkończona / wnetrzności / tego Boskich dobroć y miłość / na ślicznym pargaminie etas / la swego przenas. typem strasnym zelaznych gozdzi / wloz / tynie / y krowe swojej przena drozhey wpraszie Krzyza s. wy / drukowawszy ; in lucem publicam światowi wshytkiemu wy / dal ; y ognistemi ran swoich wsty y izeykami / iako iest / Bog nieskończente dobry y miłosterny / qui in sinu Patris est

2. Cor. 1.

ipse enarravit, y nas / weznaniami oney wezynil. Tey to łaski / to iest śmierci Chrystusowej ; iest y ma być Chrześciantin / weznie : o nietylko ma ja znać y wiedzieć / ale tez powinien / ja w ciełe swym zawdzieczac / czyniac responsum mortis śmierci / ci swego Zbawiciela : y dla tegoz tenże Mistrz nasz niebte / ski / tymiz ran swoich wsty y izeykami / z kathedry Krzyza swego / czytał nam oraz Philosophiā mortis ; wezac nas slegi Deuteronomium nazwanej ; sposobu tego zawdzieczenia : o czym

Tractat. de
verbo Dni.
Deus Deus
meus &c.

wte słowa / mowi Arnoldus Carnotensis : Ex illa Cathedra crucis, quoddam Deuteronomium dictatum est, in recapitulatis breviter, quae magnā prolixitate diffusa erant. At fatagit Magister bonus facere & docere, & exemplo consummare doctrinam ; nec tam veritatis praeceptor esse, quam testis. Deuteronomium ; znaczy sie krotkie powtorzenie abo recapitulatio legis, y dla tegoz pomieniony Author onych siedm / slow Chrystusowych / ktore ostatnie rzekl na Krzyzu ; Deu-
tero

teronomium nazywa / iz Mistrz nasz niebieski / czego serdecz-
wewszystkiej Ewangeliy wzył słowy / to w sobie samym / zy-
wotą swego przykładem / y wciele swym / aktem śmierci
swojej recapitulował ; y nie tak / ten ktory sie nam stał
na Krzyżu prawdziwą mądrością / drogą / prawdą / y żywotem ;
chciał być swej nauki praeceptorem, takó raczy
krwawym świadkiem / to jest mezennikiem ; bo testis in
Graco sonat Martyr ; dla tego / iz co wyznawa y czego nau-
cza / to sam ponosi ; y w sobie samym ad primam redukuje
praxim. Ten to jest sposob zawdzięczenia tej łaski. Tá-
to jest Philosophia mortis, tá jest Oekonomia śmierci Je-
zusowej / ktora est pars Philosophiae : aby każdy discipulus
graciae, był zaraz discipulus Crucis, aby wyczytawszy y po-
znawszy z thesesow y Conclusiy / ktorými Syn Boży wciele-
lony żywotą swego trzydziści y trzyletniego na Oeko-
nomii dusz naszych strawionego ; spatium concludował / śmierć
Odkupiciela swego przenaudzisz / dla grzechow naszych z
szegulney miłości Boskiej podieto ; wciele swym reca-
pitulował / y tak z wznia łaski / zaraz stawał sie wzniesiem
Krzyża. Aby patrzac na ono obiectum Philosophie swo-
iej Chrześcianskiej / & erit vita tua, quasi pendens ante te : Deut. 28.
na one Corpus Christi naturale pendens in Cruce, nie tylko
był speculativus mortis Christi Philosophus, to jest / nie tylko
znał y wierzał w ukrzyżowanego Boga swego / lecz żeby
był zaraz & practicus Philosophus to jest Oekonom Mełki
tego / noszac go zawsze y uwielbiając na ciełe swym Chrze-
ścianskim / glorificate & portate Deum in corpore vestro takó
ko Paweł s. intymował. Zeby Krzyżá Chrystusowego
był testis & praece, nie tylko ore, ale y opere : y nie tak był
testis ; takó raczy moralny Martyr, recapitulując Krzyż y
śmierć swego Mistrza życiem swym Chrześcianskim / Krzy-
żowi conformowanym / takim był on wielki świadek ukrzy-
żowa

zowánego Boga/ *Martin* s. oktorym tak mowi Odo Ab-
bas Cluniacensis. Tota vita eius Martyrium fuit : wezym

Matth. 20. ze ? wzym/ ze gorzki on kielych Pánsti/ calicem meum bi-

Psal. 115. betis, ze on zbáwienny kielych calicem salutaris (ktory Pan

nás y Zbáwiétel od Boga Oycá swego zá zdrowie swiáto

wshytkego; w Ogroycu przez Anyolá propinowány/ wo-

nym wielkim/ Sitio, prágnieniu zbáwienia nášego nákrzy-

zu; mowiac: Consummatum est, spelnito sie test; spelnil

záwse pokl zyl/ pítal; y przez to mezzennikem y swiád-

kiem Chrystusowym zostawal: Hunc procul dubio Calicem

passionis bibit Martinus, qui innumeras abstinentias, incre-

dibiles cruces sustinuit, seq; ipsum voluntate macerans; in

cinere & cilicio, testis I E S V inuictissimus, spiritum exhalauit

Tym/ y takowym swiádkiem smierci Chrystusowej/ test-

ma byc káždy Chrzeszczánin: co tymi twierdzi Ambrozy s

stowy: Sed iam leui Circumcissionis dolore non opus e-

Christiano, qui mortem Domini circumferens per moment-

singula, fronti propriae mortis contemptum inscribit. Tak

takó oni pracowici y zárlivi Oekonomowie *Meki* Jezuso-

wey/ pierwót Chrzeszczánie czynili/ ktorzy wyznawájac si-

byc przed wshytkim swiátem wzniami Krzysá/ y Boga

swego ná nim wkrzysowánego slugami/ niewolnikami

swiádkami/ ná iáwnym pátenéte czolá swego y twarzy

íakó Procopius S. Martyr; Commentuájac one stowá Pro-

rockie: Ille dicet Domini ego sum, swiádeczy: T. litery

figure Krzysá swietego/ ábo tez pierwse dwie litery imie-

nia Chrystusowego χ íakó ceha y piqtno Chrzeszc-

ánstie wypalone/ nosili. Tá to jest Philosophia mortis, t-

jest arbor nie Porphyriana, ale nostra Christiana, Krzys-

Christus wkrzysowány. Tá jest wshytka modrosć skol-

wbogtego/ áby czlowiek wiedzac iz przez drzewá zakaze-

nego owoc/ scientiam summi mali nábyl; á scienriam summi

Tractatu
de Transl.
Corp. D.
Martini.

Epist. 77.

In Isaie
44.

Ab boni przez drzewo Krzyżá Chrystusowego dostąpił/ wsta-
wiczna tego drzewá zbáwiennego Oekonomiá zabawiáł sie.
Aby ná to drzewo zoblubienicą Páńską Ascendam in pal-
mam, & apprehendam fructum eius: Kontemplácią codzienną/
pámiecią/ y rozmyślániem tey niepoietey láski Bozey/ y
nieosácowányey śmierci/ wstepował: áby wćiele swoim to
drzewo mortyfikáciámí rozniemi szepił: Izámí Kompássyey
ran Chrystusowych/ y pokuty zá swą ku swemu Odkupicielowi
niewdzięczność/ ktorá najwiéksza jest Krzywdá/ y cięższa
nizeli Krzyżowa bolesć Chrystusowá/ polewał: zeby ie os-
kopywał pokorą/ y pokornym dziełczynieniem: zeby ie wes-
getował wigorą/ chwałą/ ádorácią/ proznym wstydu/ y nie-
lekliwym śmierci/ wyznániem wKrzyżowanego Páná: ná-
koniec; zeby ná nie wstepował násládowniém swego Mi-
strzá/ y ná nim práwie mieszkał/ y pospołu z Chrystusem
przez wszytek żywot swoy ná Krzyżu Chrzesćciáńskim mo-
rálnym wiásił: tá ábowiem jest wszytkich wzniow Krzyżá
Páńskiego wołáciá/ qui sunt Christi carnem suam crucifi-
xerunt cum vitijs & concupiscentijs; áby sie wczyl wśkole
tego vbogiego: Tollite iugum meum super vos, & discite
à me, quia mittis sum & humilis corde: wnágości tego/
onego; abneget semetipsum; abnegatij sámego siebie/ e-
xinatij, dobrowolnego vbostwa/ pieratis vsum, odziewánta
nágich/ odpuszczánta Krzywód/ Pater dimitte illis: áby sie wczyl
wrozbićiu ná Krzyżu ciála tego/ onego/ tollat crucem su-
am: tolerantiam passionum, patientiæ disciplinam Philoso-
phiam mortis, wiedząc; iż wszytek żywot tego Chrzesćciáński/
ma być tednym wielkim piórkciem: Tota hac vita, est feria
sexta, quia quotidie crucem post Dominum baiulare iube-
mur; á iubemur, pod onym stráśnym bandem Chrystuso-
wym: Qui non accipit Crucem suam, & sequitur me, non
est me dignus: áby sie wczyl wonym sequatur me: studia
virtu-

Cant. 7.

Galat. 5.

Matth. 23.

S. Pet. Dá.
de Gemit.
Columbá.

Matth. 10.

virtutum, ascensum inter ardua ligni vitalis, aby Pána swego
 vkrzyżowanego wesztyłim; wtego náuce/ żywoće/ y
 smierci násládownal/ y ta droga krzyżowa/ ktora Pan
 wšedł do swej chwaly: nonne hac oportuit pati Christum,
 & ita intrare in gloriam suam. iesli chce támze wniść zo
 Pánem; vt proficiens in arborem venia, apprehendat fru
 ctum misericordia, záwše chodzil. Násládujac Pána y
 Oekonomá dusze swotey/ wonym gorzłim zniwie myrrhy
 to iest meki iego/ messi myrrham meam cum aromatibus,
 aby/ tymze sie zniwem y gospodarzstwem z Matka swotej
 Kosciolem s. tak oswey Oekonomiey swiádczącym: manus
 mea stillauerunt myrrham, & digiti mei pleni myrrha pro
 batissima, báwil: Zbierájac gorzłiey myrrhy/ to iest/ rozg/
 ćierni/ gozdzi/ biczow/ krzyzá/ gálózi/ rozmyślájac ich gorz/
 łosc/ y wšytkie swiáta tego pákosci; choroby/ potwárzy/ w/
 boštwá/ nieszczesćia/ nienawisći/ zazdrosci/ y wšytkie Bo/
 skie dopuščzenia/ won snopek myrrhowy/ to iest Chrystusa
 vkrzyżowanego wiózac/ ztego bolesćiami swoie iednoczac/ te/
 go gorzłoscia swoie temperuic/ y Bogu zá nie dziekuic:
 tenze snopek myrrhowy/ Fasciculus myrrhae, dilectus meus
 mihi, inter vbera commorabitur: ná pierściach swoich/ przed/
 oczymá swemi; po wšytkie dni żywotá swego miał/ y záwše
 go zá te dobrodziejstwo smierci chwalc/ y miłuic/ w nosze/
 niu krzyzá iego násládownal/ y w ciełe; nie ciálu/ nie sobie/
 nie swiátowi/ lecz vkrzyżowanemu Chrystusowi żyjac; zo/
 nym wielkim meki iego Oekonomem Páwlem s/ żywo: Chri/
 sto confixus sum cruci, viuo autem ego, iam non ego; viuit ve/
 ro in me Christus, stawał sie mogiła y Kálwária.

Tá to iest Oekonomia meki Jezusowey/ vstáwiczná tey
 wdzięczność y pámić w sercu/ á w ciełe recapitulacia: aby
 káždy Chrzesćianin/ nie tylko byl discipulus gratia, nie tylko
 wierzał/ znał/ wiedział/ y imieniem Chrzesćianstím abo vsty/
 tylko

tylko wyznawał Chrystusa; ale trzeba żeby go we wszystkim/
w nauce/ w żywocie/ y Krzyżu naśladował: żeby był vita, &
verborum & factorum operator, Oekonom/ Dziecią/ naślá-
downią: Effigies Euangelij in te erit, si percipienti alteram ma-
xillam praebeas, si inimicum tuum diligas, si crucem tuam tol-
las, & me sequaris.

S. Ambros.
In psal. 118.
Serm. 22.

Azali nie tej Oekonomiey/ Pan Náš y Zbawiciel po
wszystkim Kościele swoim woliącym affektował: gdy ná o-
ney ostatniey wieczerzy swojej/ odkrywszy Krzyż y śmierć swo-
ją/ dzwonego chleba/ chleba rozumu y żywota: Cibavit illum
pane vitae & intellectus, tajemnicę; teyże śmierci swojej pá-
miątkę/ mówiąc: Hoc facite in meam commemorationem:
demandował: A co tym chlebem rozumu; jezeli nieustaw-
czną tey śmierci swojej pamiętkę/ y tey zawdzięczenie
intendował:

Eccli. 15.

Luc. 22.

Co proste sąnym też młscem śmierci swojej/ tak nazwa-
nym Kálwária: Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha,
quod est Caluariae locus. Kálwária/ znaczy tak żywego/
iako y umarłego głowiek głowę. Co tedy/ gdy w głowie y
Kálwáryey ludzkiej/ Krzyż swoy/ ná którym dla głowiek
umierał; chciał mieć postawiony y wkopány/ jezeli nie usta-
wieznego/ po każdym głowieku tey śmierci swojej memento,
intendował y potrzebował: Azali nie też tego intencja Bo-
ska figurowało położenie oney litery Thau, ná głolach me-
zow plączących: Signa Thau, super frontem virorum gemen-
tium? Litera T., ktora postaćią swego charakteru/ y swą we-
dlug Tertullianá/ y Piotrá Cellenckiego tajemnicę/ Krzyż
Pánstki figuruje; czemu nie ná ręce/ ramięniu/ biodrze/ nodze/
ale ná czole/ gdzie suum ma mozz/ rozumu y pamięci/ stolicá
suum, jest z Boskiego rozkazu wydrukowana: jezeli nie dla
tego; aby Chreściánte/ crucis byli discipuli, mortis Christi
Oeconomi, viri gementes śmierć swego Odkupiciela w co-

Matth. 26

Ezech. 9.

Lib. de Re-
sur. carnis.

Lib. de Pa-
nibus.

dzienney pámieci/ przed oczymá swemi májacy/ y oplákiwá, W
icy.

Była v Rábbinow Żydowskich tá o Bogu wszechmogg. Su
cym paramia : Prima causa, vel maximè delectatur Echo. Bog to
práwi ktory jest Causa Causarum, náibárziesy sie w Echo/ to
jest odgłosie kocha. Echo ábo odgłos/ jest ow dźwięk/ ktory w
ludzkiemu glosowi wypuszczenemu/ ábo iákíemu infemuni
dźwiękowi wydánemu/ nátychmiast (propter concavitatem cá
montium, ábo ædium, o ktore sie aer odbita) podobnym od
powiáda/ y amuluie tonem : ktorego Echo ábo odgłosu/ tá
Eo Porphyrus dáie definicja : Echo est vocis imago, seu imi-
tago : Echo jest glosu obraz/ ábo násládownánie : ktore Echo ste
náder appositè, wdzieczności symbolum býć moze. Kocha po
sie záprawde Bog w odgłosie : w ktorymze : w responsie cel
2. Cor. 1. śmierci swoiey : In nobis metipsis, responsum mortis habui-
Hebr. 5. mus. Závola Syn Boży ná krzyżu/ cum clamore valido & w
lachrymis vmierájacy/ álizci nátychmiast wšytkie nteme
Kreatury/ niemego pláczu/ y kómpássyey wydádzo Echo. Go
Slonce zrzuciwšy swych promieni złotogłow; w kic oble
Ka sie czarny : Ksiezyc; lzami plácze krwáwemi : Ziemiá;
od zalu sie trzesie : Skály ; od boleści pádája sie : Vmárli ;
zgrobow powstáwšy/ responsum mortis, y Echo wdzieczno
ści wydája. Wiedzy wšytkiem iedná k kreaturámi/ náiglo
śnieiše Echo kómpássyey/ y zálości/ wydála stojáca pod krzy
zem oná gorzka Mara, ábo ráczey mare dolorum, ná ten czas
Márya/ przenás. Mátká Chrystusowá/ y sámá iedyna/ w
mierájacemu Bogu Echo wiáry/ y respons śmierci/ mtezem
onym Symeonowym ná dušy przebita/ z Synem swym spol
vmierájaca wydála. Ktore iey Echo/ wvzájac Petrus Biue-
Dissert. 3. de Priviil. Marris Dei Cap. 2. rius, y do onegoš wydávánia wšytkie Chrzesćiány stimulu
igc/ ták mowi : Hæc est Sympathia Mariana & Christiana.

A tá/ co iuz rzeké o odgłosie y o sympáthiey Jásní
Wielm.

Wielm. S. pamięci Pána/ J. M. P. Mikolája Zebrzydow-
skiego Wojewody y Generala Krakowskiego/ pierwszego
Sundatora Kálwaryjskiego/ y innych/ Jás. Wielm. Sunda-
torow Kálwaryjskich: rzeka á náder słusnie y nalezytie rze-
toke: Hac est Sympathia Mariana & Zebrzydouiana: stać zá-
orywse pod Krzyzem z Przenas. Mátkę Bożą/ y Echo/ á Echo
muniepospolite wdzieczności/ y Kompássyey bolelocemu y umie-
em ráiocemu ná Krzyzu Zbawicielowi świata wszytkiego/ wy-
od. dawac.

Dwoiákę miał Krol bolesci/ tronu swego/ to jest Krzy-
mi-za/ ássistencya/ iedne gorna/ druge dolna: wgorney ássi-
cho- stencyey/ miał dwuch lotrow/ iednego po práwicy/ drugiego
cho- po swey wsiácego lewicy: w dolney ássistencyey/ miał trzy
ste- celniejsie osoby/ Przenas. Pánne Mátkę swojá Maryo/ Ja-
oui- ná S. Ewángeliste/ y Mágdalene S. Rzecz podziwienia
& wielkiego/ y wielkiey chwały pełna/ o onym práwym lotrze
eme- Arnoldus Carnotensis swádeczy; iz do onego tytułu Pánstie-
cho- go/ Jezus Nazárenski/ Krol Zydowski: nalezał/ temi mo-
ble- wiac sowy: Iam ad hanc scripturam, latro crucifixus perti-
niá; nebat; & eum, intra se, illæ literæ colligebant. Wzazáctie
eli; proste wtych slowiech Arnoldowych/ tájemnice wielkiey
no; sympáthyey Jás. Wielm. Sundatorow Kálwaryjskich/ z
gło- ta gorna/ y dolna/ Krolá bolesci/ ássistencya: Pertinen-
rzy; cyey/ tego szesliwego y swietego lotra/ do tytułu nád gło-
zas/ wa Pánstka przybitego; te pomtentiony dáte Author ráciá:
/ v Quasi plagarum & sanguinis immemor, Dictator Euangelij, Idem Ibid.
zem- latro efficitur, & quod persuaderi illá horá difficile erat, Chri-
spol- stum DEVM in cruce fatetur, ibi orat; ibi adorat, multa simul
iue- pietatis officia complectitur. Juz káždy widziec látwie mo-
ulu- ze/ z tákiey przyczyny lotr práwy/ do tytułu Jezusowego na-
sni- lezał: iz Dictator Euangelij stal sie: iz glosne Echo wíary/
elm- wyznánia/ chwały/ responstu smierci/ Krzyz swoy y Chrystu-
sow

Traſtat. de
verbo Dñi.
Hodie me-
cum eris
&c.

row oraz dzwigając; Kompassyey/ z Pánem społboletę/ y
ymierając wydał.

A kto nieprzyzna Jás. Wielm. Fundatorom Kálwáryjskim y sympathyey/ do ássistencyey gorney Chrystusowey/ ktorzy doskonałością zywota Chrześcíanskiego/ y kontem-
placyą meki Jezusowey/ zámwse ná drzewo pálmowe tryum-
phálnego Krzyzá Chrystusowego/ gradusámi wdzięczności
miłości/ násládownánta wstępują : y tám/ nie iáko góście
ále iáko Oekonomowie Krzyzá/ mieszkają. Kto nie przyzna
y pertinencyey do tytułu Jezusowego : ktorzy Jezusowey
meki są Oekonomámi/ ktorzy głośnie Echo/ iáko Dictatores
Christi DEI passi, swiátowi wszytkiemu wydáli/ á miánowi-
cie/ y osobliwie on pierwszy Fundator Kálwáryjski/ ktorzy
swoą fundacyą Kálwáryey Polskiej ; stál sie narodom ro-
znym Ewángelyey Dictator : Bogá swego wyznawcá : Krzy-
zá tego/ práco : ludziom do pokuty/ motor : do lez/ Chrze-
ścíanom śmierć Pánstwą oplákwającym/ Klucz : drog z hlero-
zolimskich/ tor : do zbáwienia/ powód : do Káiu Kalauz.

Widzeliście iáko Fundatorowie Kálwáryjscy do gor-
ney ássistencyey należą : Obaczcie/ iáko y do dolney/ wiel-
ką á práwie cudowną nalezytosc mają/ dla tey á wielkiej
tájemnice/ iz intra illas literas imion Ássistentow dolnych
Márzey/ Janá/ Mágdáleny/ Mikoláy/ Jan/ Michal/ Sebrzyd-
dowscy colliguntur, zámierają sie : bo sie pierwszemi/ swych
imion/ literámi cudownie práwie zgadzą. Weźcie z imion
Márzey/ Janá/ Mágdáleny/ pierwsze litery : Weźcie tákże
z imion/ tych trzech Sebrzydowskich Mikoláta/ Janá/ Mi-
chála/ pierwsze litery : A kto niewidzi ; iáko przezacni Se-
brzydowscy Fundatorowie Kálwáryjscy intra illas literas, &
nomina ássistentow dolnych Chrystusa wkrzyzowanego col-
liguntur? á zátym kto nieprzyzna/ patrząc ná ták mysterne
liter imiennych conuenientię/ y symmetryę cudowną ; iz do
dolney

dolney aſſiſtencyey y Kompánthey Krzyzowey należą: Eto nie
rzecze: Hac est ſympathia (& magna) Mariana, & Zebrzy-
douiana.

Alle mam zebyć tał niewdzięcznym ku toble/ s. pamięci
Jás. Wielm. Kaſtellanie Lubelſki. Franciſtu Zebrzy-
dowſki/ Fundatorze náš Miłoſciwy y Dobrodzieiu Kalwá-
ryſki/ Conſratrze y miłoſniku náš wielki/ niedoſztałe tał
ko/ tałomey Kłothy reka drapieżna wrwane/ domu twego
przeſwietnego/ nádzieło/ ozdobo/ filarze ráno obalony
ſtrato wſzytkich nieoſhacowana: zalu náš Zakonny/ y wſytk
kiey Jás. Wielmożney twoey ſámilyey nieuſmierzony:
maſz cie moy/ ſławy przezacnych Zebrzydowſkich w Chryſtu-
ſcie odpoczywáiących Fundatorow Kalwáryſkich excitarz
ſmierci vindex, niepamięci hoſtis, niebudzić: y tałoby ſpię-
cego wſercu nášym Zakonnym zoſtawić: á zapomnieniem
moim/ tałoby táwną niewdzięcznością/ zregestu Fundato-
row y Dobrodzieiow Kalwáryſkich wykáncellować: y nie
mam zeć przyznać należnoſci do gorney y dolney aſſiſtens-
cyey Chryſtuſowey: zeſ czwarty Zebrzydowſki/ y ze/ imienia
twego pierwſza literá F. Franciſek/ intra illas literas, imton
Aſſiſtentow dolnych Chryſtuſowego Krzyża/ niezawiera ſie
áni ſie náidwie: Należyſ owſełki do tytułu Fundatorſkiego:
nalezałeſ poſis wrym zyl zywoćie/ do Aſſiſtencyey Krzyzo-
wey gorney/ Chrzeſciánſkim ná Krzyżu Pánſkim/ przebywá-
niem: y twego Zbáwićiela vKrzyzowanego wiára/ chwala/
náſladowaniem/ pobożnoſcia/ zárlwoſcia: należyſ tuż te-
raz bárztey po aſſiſtencyey dolney (tało mamy Chrzeſcián-
ſka á pewna nádziele) do gorney aſſiſtencyey Chryſtuſa/ nie
& tuż ná Krzyżu między lotrami vmieráiącego/ ále ná tronie
chwały Oycá ſwego/ między Anyolámi Eroluácego. Nie
záwierá ſie wprawdzie twego imienia pierwſza literá F. w
mionách Máryey/ Janá/ Mágdáleny ſs. ále wonym wtel-
kim

Kim Oekonomie meki Jezusowey / wonym nie tuż asysten-
cie / ale towarzyszu ran y krzyża Chrystusowego Francyisku s.
Pátronie twoim ; całym / Francyisku Zebrzydowski / do Usi-
stentow Krzyzowych nalezys imieniem : tak iz slusnie rzec-
to / wtobie moge : Hac est Sympathia Franciscana, & Zebrzy-
douiana. Nalezys y do násey wieczney pámiéci Zakonney
Káplánskiey / bos ná nie vnas / nie tylko iáko náš Sundato-
dziedziczny / ale iáko osobliwy y bogiego Zakonu nášego mi-
łosniś zróbil : y poty náš Excitaz Káplánski Oltarzowy
bedzie cie przed Bogiem Zebrzydowski Francyisku wzbudzał
po ki plemienia Francyiská s. ná swiecie stánie / á stánie g-
poty / bo ma náto sámeego Chrystusa Diploma, po ki swiat-
tego trwác bedzie státura / ábo raczey larwá.

Alle po skonczoney ; wspomnienia in communi, Jáśni
Wielm. Sundatorow wszytkich Kálwáryjskich / párenthe-
sym ; czynis vsta moie powrot do ciebie J. W. pierwszy Sun-
datorze Kálwáryjski, y twego Echo ábo odglosu / nie tuż po-
spolitym / wyzshy odemnie w Oekonomiey Chrześcíanskiey
priuatney opisánym / lecz specyálnym / specyálney Oekono-
miey twoley / vkrzyzowanemu Chrystusowi / modelussem
wydanego.

Oekonomia / Etorá in providentia & gubernio rerum, dlábo-
ich konseruácyey záwislá ; tak ciuilis Politica, iáko spiritualur
& Mystica, iest dwotáká : iedná priuatná / druga specyálná
Priuatná Oekonomia / iest cura rei familiaris & domesticavica
ad bonum tylko proprium, & priuatum ściągájąca sie. Specyál-
lis záś Oekonomia / iest cura rei publicæ, celem swoim / bonum
commune, & salutem omnium, májąca. Táz iest methodus
y Oekonomiey meki Jezusowey : priuatná Oekonomia mpár-
ki iego przenas. iest ; gdy człek / wsámym sobie wzbudza pest-
mieć y záwdziejzenie śmierci swego Zbáwiciela / dla swy tyłst-
ko dusze zbáwienia : specyál za záś iest / gdy nie tylko wsámy sy-
sobie

sobie/ lecz y winnych/ teyże śmierci y meki Pánstley wzbudza
 pámieć/ y szept záwodzielenie/ dájac im dotegosposoby/ y okae
 zye/ dla ich duš zbáwienia. **To to jest/ byc Oekonomem**
prawdziwym meki Jezusowey. **Takim byl on wielki Apo-**
stol Páwels. / Ktory wtrzeciety škole niebieskley/ raptus ad
 tertium caelum, zostawšy vezniem láski/ y oney scientiam Di- 2. Cor. 12.
 uinitatis: non enim iudicavi me scire aliquid inter vos, nisi I E- 1. Cor. 2.
 s v m Christum, & hunc Crucifixum, nábywšy; y záraz Oeko-
 nomem prywatnym teyże śmierci; Philosophiam mortis & to-
 lerantiam passionum wonych swoich słowách/ ego enim stigma- Galat. 6.
 ta Domini I E s v in corpore meo porto, wyrázoney náuczysz
 sie; á potym światowi vkrzyżowaného/ (prædicamus Chri- 1. Cor. 1.
 stum Crucifixum, dla tego zbáwienia) opowiadájac/ y ták
 przykładem zywotá swego/ iáko y náuka/ ná dobro pospolite
 wšytkiego Kościoła Chrystusowego/ duš to jest kwis tego
 odkupionych robic/ adimpleo ea, quæ defunt passionum Colos. 1.
 Christi, in carne mea, pro corpore eius, quod est Ecclesia: Oe-
 konomem został specjalnym. **Albo prywatna Oekonomia**
meki Jezusowey/ jest bázro chwalebna/ y v Bogá platna;
niecownie ledná jest chwalebniejsza/ y Bogu przytemniejsza
Oekonomia teyże meki/ w dušách ludzkich specialna: optimus Arist. in
dlábowiem/ iáko mowi Philosoph/ ille est; qui non solùm uti- Oecono-
ualtur virtute ad se, sed ad alios: nemáš zadney nád te Bogu micis.
álnimšey rzeczy: nulla res Deo gratior est; quam ut uniuersam Homil. 96.
alicuam ad commune commodum conferas: twierdzi Chryso- in Euang.
stom š. zadna ofiára nie jest Bogu ták przytemna/ iáko tá:
bonnullum Deo tale est sacrificium, quale est zelus animarum,
odświety powiáda Gregorz: á to ztey miáry iz ma wielka sym-
á mpáthio; Bogiem rzeczy wšytkich Oekonomem: Diuinissimú Serm. 3.
á pešt DEO cooperari in reductione animarum, ad eum: Diuinus Dáicæ 19.
tyasserute Dionysius v Dionisusia Karthusiana. Tá to jest post Pent.
Syná Bzjego ná świat posłánego/ funkcia: tá/ w Chrystus-
obi

sie/ wysoła Apostolska prerogatiwa: tá/ wšytkich onych
wielkich mezoſow Bozých/ Patriarchow/ y Proročow/ Abrahámow/
Moyzešow/ Joziášow/ Bápťištow/ in penitentiam
gentis diuinitus dirigowáných; Boška godnošć/ y ná Ce-
drách niebieškich/ drukowána chwala. Tá jest y twoja Jáš.
Wielm. Fundatorze pierwy Kálwaryšty/ zárlivy wdúšách
ludzkih meki Jezusowey Oekonomie/ tobie od Boga wdzie-
lona godnošć y funkcja: tá to jest ona/ excitarzá mego/ two-
stawa/ chwale/ y pámtatke budzącego/ nie z Ziemškich lecz z
Boškich práwie Kruscow zgotowána Mássá/ y špizá/ zeš
jest Diuinitus directus in penitentiam gentis, polškiego naro-
du/ y inných táš wielu.

Ukrošći nie przyzna/ zeš vezen Jášty/ zeš vezen Krzyžá:
gdy čie wrym/ Košćolá twego Kálwaryškiego/ Epitaphi-
um; przy literze Thau, Krzyžu to jest Pánškim; ná wzor He-
leny š. Cefárzowey Rzymškiey/ oney wielkiey vezenice/ y Oe-
konomki tegož Krzyžá/ Hleżacego widzi: Ktoć nie przyzna/
zeš Oekonom meki Chryštusowey; gdy rece/ y pálce twoje do
Krzyžá przyložone/ y po šmierći pelne myrřhy vpátřuie: o-
prawowaleš nieošpále/ y czulo náder/ Oekonomia meki twee-
go Šbáwitelá/ wćiele twym y dušy/ prywatna: zašes gorzka
myrřhe žywotá Chrešćianškiego/ y wšnopek myrřhowy chwa-
ly wkrzyžowánego/ gálgzi/ wmartwienia člára twego/ cnot/
pobožnych vežynčow/ špláčem Chrešćianškim: Euntes ibant
& flebant, mittentes semina sua, wižąc: z wešelem y rado-
šćig/ venientes autem venient cum exultatione, portantes ma-
nipulos suos, do gumná niebieškiego šnopek twoſey Oeko-
miej žániošles: tu ná žiemni/ y po šmierći twej/ Echo wdzie-
cznošći/ wkrzyžowánemu Bogu twemu/ á Echo nie pošpo-
lite/ lecz Apostolskie/ Apostolskiey Oekonomiey zoštáwušce/
to jest Krzyžá Chryštusowego nie tuž vežniem/ ale mištrzem
zoštájušce/

Psal. 125.

Kommentuige Augustyn s. one psalmu 74. słowá/ ego Psalm. 74.

confirmauí columnas eius: przez wtwierdzone Kolumny rozumie Apostoły Pánstie/ podczas meki iego/ chwietące sie w wierze/ á potym/ zmartwychwstaniem Pánstkim; y onym hártém Duchá s. induemini virtute ex alto, zmocnione w wierze Luc. 24.
Kolumny; ktore/ głośno/ in omnem terram exiuit sonus eorum, brzmiące Echo Konfessyey/ chwały/ wdzięczności; y Krzyżowanemu Bogu swemu y nášemu wydały. Co tenże Psalm. 15.
Author/ tymi opisuje słowy: clamauit initiū adificij per columnas suas, & in eis omnib⁹ columnis Architectus ipse clamauit. S. Aug. in psal. 74.

Owazaycie prosze wielko tájemnice specialnego/ á prąwie Apostolskiego odgłosu Jás. Wielm. Sundatorá pierwszego Kálwaryjskiego. Przez poczetek budynku/ rozumie Augustyn s. Chrystusa Pána/ on kámién węgielny Kosciola tego; náktorym obie ściány narodu Żydowskiego y Pogańskiego/ qui fecit utraq; vnum; sa spoione: przez Kolumny/ Ephes. 2.
wktorych sam Architekt Kosciola swego wolał/ rozumie Apostoły ss./ ktorzy wolałógemu/ y vmieraiacemu ná Krzyżu Pánu y Mistrzowi swemu/ swemi go ystámi/ zywozem/ y smiercią swiatowi opowiadájąc; głośne Echo testimonij, y swozey wydált wdzięczności: ták/ t3/ y po dzień dzisiejszy wola poczetek y Architekt swego budynku w Apostolách ss./ y ich náuce; á wszyscy/ ták namiesnicy/ iáko y násladowcy Apostolscy/ ich wiary/ náuki/ przykladu/ tropámi zá Chrystusem idacy/ głośne Konfessyey/ chwały/ wdzięczności/ y miłosci/ nie tylko zyciem swym Chrześciánstkim Krzyżowi ák^o Fordowaným; lez y samey smierci swey; responssem/ wydała Echo.

A kto tu niewidzi dziwney tájemnice pierwszego J. W. Sundatorá Kálwaryjskiego/ y iego odgłosu Apostolskiego/ Chrystusowi swemu wydanego: iáko initium adificij, pierwszy pobożny Sundator wynálezieniem/ y zálozeniem Kálwaryy.

wąrey na szczęśliwych dziedzicznych gorach swoich Żebrzy R
dowickich; iako sam Architekt/ iey zbudowaniem woła y po tw
dzien dzisiejszy w Kolumnach swoich Kaplicach Kálwaryjskich
skich/ tajemnice meki Jezusowey wyrażających? to jest opo
włada y prądkuie meki Zbawiciela świętą/ tak swemu Pol
skiemu/ iako y innym narodom/ iako ta okazy/ do rozpamię
tywania y zawdzięczenia śmierci swego Odkupiciela/ ludowi
Bogemu wielkie dając moituum, chwale wkrzyszanego po
mnaza/ a dusze ich pozyskuie Bogu. Ażali to nie Echo Apo
stolskie? Woła w Kolumnach/ wprzecznych potomkach swo
ich/ przeswiętney swey Sámilley filarach? wołał w Jásnie
Wielm. S. pamięci Heroicznym Muzu/ od cnoty/ pobożno
ści/ ku Bogu miłości/ ku wierze Kátolockiey żarliwości
Oycowskiej/ nieodrodnym synie/ J. M. P. Jante Żebrzy
dowskim Mieczniku Koronnym. Woła y dziś wprzecznym nor
Wauku swoim J. W. J. M. P. Michałe Żebrzydowskim tym
Mieczniku także Koronnym dzisiejszym Sniatynskim Łan
ctworskim zc. zc. Stároście/ prawdziwym Działdowskiej y ei S
Oycowskiej cnoty y sławy Dziejcu/ czułym y nieospálym tha
meki Jezusowey Oekonomie/ a naszym Miłościwym Fundat
torze Dobrodziejcu y Generálnym Zakonu nášego wbogiego Dor
Syndiku y Pátronie. Ktorych Jch Mściow zmuła żarliw
wości ku wkrzyszanemu Bogu swemu Echo/ nie tylko pier
wszego Fundatorá pobożney intencyey wrozherzeniu/ y no
wey Kálwaryjskiego budynku ozdobe/ głośno odpowída/ Ja
ále y wpromocyey nabożenstwa swym nabożenstwem/ y po
bożności przykładem/ wielce lud Boży do nabożenstwa po
budza. Woła ná koniec initium ædificij Architekt/ pierw
szy Fundator y Dobrodziejcy náš Kálwaryjski w Kolumnach swo
ich/ (teżeli Kápłány Boże następcami Apostolskimi st
názwać) wnas wbogiey Bráctey Fránciská s. / slugách nie
godnych Chrystusowych/ przeszle/ przy swey Żebrzydowickiej Jch

zy: Kálwáreyey fundowánych/ y wnąsých ntegodnych modli-
po twách/ codziennych ofiárách Káplánskich/ Łazániách/ spowie-
ry: dziách/ po drogách Kálwáryistich ludu nabożnego/ drogi
po: Ktwáwe/ y miłke swego Odkupiciela rozpámietywálocego/
ol: prowadzeniách/ y tegoż ludu ephorracyách/ glosne náder/ á
nie: práwie Apostolskie/ zbáwienie dusz ludzkich wydáte Echo/ á
wl: Echo práwie wieczne: Ktory wnas y po dzień dzisiejszy Oe-
oo: Eonomia dusz ludzkich/ vsq; modo operatur, administruie; bo/ Ioan. 5.
po: qui initium dedit, hic & omnium aliorum causa est: mowi
oo: Chrystom s. Do ktorego poczátku to jest ználezienia/ zálo-
nte: zienia/ y zbudowánia swey Kálwáreyey/ co Jás. Wielm. pier-
no: wsemu Fundatorowi powodem y motiuum bylo/ nádsta-
sci: wcie vchá.

zy: Zálecatoc Ambrozy s. one wielka vzzenice lásti/ y Oeko-
ym: nomke Krzyzá Chrystusowego/ Mátké wielkiego Konstán-
im: tyná Cesarzá/ Helene s. y Któley byl powodem do szukánia y
no: nálezienia drzewá Krzyzá s. swiádeczac/ tak mowi: Infudit
y: y ei Spiritus S. v. lignum Crucis requireret, accessit ad Galgo-
ym: tham, & ait: Ecce locus pugnae: vbi est victoria? quero salu-
da: tis vexillum, & non inuenio. Ego, inquit, in regnis; & Crux
go: Domini in puluere. Ego in aulis, & in ruinis Christi triumphus.
li: Azali nie tegoż Padággogá do ználezienia tak nie ošacowá-
er: nego y drogiego drog/ Chrystusowych Hierozolimskich stá-
oo: bu/ wšzesliwey roli swey Sebrzydowickiey zákrzytego/ miał
da: Jás. Wielm. pierwszy Fundator Kálwáryiski: Ktory zá-
oo: spráwa tegoż Duchá s. iáko wielki Konstantyn Cesarz/ przez
oo: Mátké swá do nálezienia Krzyzá s./ tak ten pobożny Pan/
oo: sy przez Mátkonke swá S. pámieci Jey Mśc Pánia Dorothe-
oo: 3 Sulstyná domu stározytnego przezácnych herbutow/ ona
nie: wielce wcnoty bogáta Mátrone/ do ználezienia y zálozenia
te: Kálwáreyey przysedl. W Roku 1599. czásu tednego pátrza
tey: Jch Mśc oboie z okien Zamku Łánckoronskiego ná gory tee-
ál:

Homil. 18.
In Cap. 8.
Ad Apost.

Orat. de
Obit.
Theod.
Impet.

sznlejsze Kálwaryjskie; infudit Spiritus S. on ey cney Matro
nie Jey Mái P. Woiewodziney/ iáko drugiey Helenie s./
rzecze do Jego Mái P Woiewody; dobrzeby nátey gor
Zarek (ná ktorey teraz Kościol Krzyża s. zmurowány sto
ná pámigłs śmierci Zbawiciela nášego/ krzyż taki kazać p
stawić: hepnie nátychmiast tenze Duch S. do serdeczney
vchá J. M. P. Woiewodzie/ onemi; iáko by właśnie do pot
zánia Kálwaryey przefiguowanemi/ niegdy do Ezechiel

Ezech. 43.

Proroka rzeczonemi slowy: Fili hominis, locus solij mei, locu
vestigiorum pedum meorum: Synu głowiezy/ oto mieis
tronu moiego/ to jest Krzyża s./ oto Kálwarya/ oto mieis
śladow nog moich: odpowie J. M. P. Woiewoda/ roz
miałbym nie krzyż/ ále kápliczkę Krzyża s. zmurowaći mog
by tam X. Pleban Łanckoronski/ ábo Zebrydowicki/ we
Krzyzowe Processis odprawować: á y my sami/ ná wiel
post/ wziawszy z soba Kápellaná/ tam ná rozmyślántu me
Pánstiey/ słuchając Mszy s. zabawiąc sie mozemy: y gdy se
rozmowy/ poczela sie zaraz zarzyć chęc pobożnego Pána

Psal. 37.

onemu Zarkowi/ carbones succensi sunt ab eo, wybuchn
wnet plomien silniejszey chęci; á to stey okázey drugiey
przypádła do pobożney intenczey pobożnego Pána/ iáko
nápietey ná łuku cieciwy/ oná/ słusnie ig wtey mierze ná zou

3. Reg. 13.

sagitta salutis Domini: on Móz cnota y wrodzienstem zacny
pámieci/ J. M. P. Hieronym Strzala slugá J. M./ wielk
tey zbawienney intenczey Jego Mái podnieta/ ktory p
wrocíwszy speregrinaczey Hierozolimskiej/ ná ktora sie b
w císstiey chorobie swey obrzekal; przywiozl dwa exempl
rze fozy y wymiaru/ ieden Káplicę Krzyża s. Hierozolim
skiej/ á drugi Káplicę Grobu Pánstiego. Oziáko ochoto
rádóstia fundator pobożny/ on wdzieczny prasent przyio
hepnie mu znou do serdecznego vchá Duch s. iáko drugi
mu Moysesowi/ onemu wielkiemu swigtnice y przybytu

Boskiej/ Architektowi : inspicere, & fac secundum exemplar, Exod. 27
quod tibi in monte monstratum est, przykładą pobożny Architekt Kalkwaryjski zaczął y serce/ y ręce/ do roboty s. / y tak do skutecznego wystawienia swey Kalkwaryey/ cudownie w rozmiarze drog Hierozolimskich/ y we wszystkim Hierozolimskiey/ podobney/ na wielką wkrzywianego Bogą chwale/ dusi ludzkich tam pokutujących zbawienie/ swoią wielką namiętnością/ a w niebie nieskonczoną zapłatę przychodzi : czytając o tym dostatecznie w książce opisanis tejże Kalkwaryey/ przez O. Mikolaja Skarbimierza Zakonu naszego/ w roku 1632 wydanej. Moze się za prawdę/ a nader słusnie ; pobożny Fundator Kalkwaryjski tym szczęcić ; czym się oną wielką Oekonomką Krzyżą Pąnskiego Heleną s. (amulując z Bogonosną Panną) przez Ambrozego s. / szczęcił ; Illa fecit, ut Deus inter homines videretur : ego ad remedium peccatorum, Divinum de ruinis eleuabo vexillum.

W Dyskursie 4. 5. 6. Cześć pierwszej.

Ibidem ubi sup.

Szczęcił się niegdy Oblubienicą Pąnską/ że ją Oblubieniec tej niebieski wprowadził do swey Krolewskiej piwnicy winney : Introduxit me in cellam vinariam, po coż ? ordinavit in me charitatem : Hebrajski Original czyta/ erexit supra me vexillum. Dwie mi tu rzeczy są w podziwieniu ; naprzód/ miejsce spotrodzenia miłości Bożey/ piwnicą winną ; potym/ że miłość/ y chorągiew wiedzny pradiamentie/ y jedney stworze/ od Duchá s. jest położoną : co ma miłość do Chorągwie ? albo tak ma piwnicą/ do ordynansu miłości Boskiej/ relacya : ma za prawdę : piwnicą Boską/ są skerte lochy/ to jest/ tajemnice Wiary Chrystusowej/ Wino Chrystusowe ; jest must kwie tego przenastodney/ wytłoczony reprásie Krzyżá/ zgroná onego z ziemi obiecanej/ Żywotą Bogorodney Panny/ od dwuch natur Boskiej y ludzkiej/ na jednym dragu Hypostatica vnionis, przyniesionego/ to jest/ z ciała tego przenas. / Ktorem poi Oblubienice swoje Kościół swoy/ y tam

Cant. 2.

támże ordynulac wduśách wiernych swolch/ porządno od Bos
gá y bliźniego záczeto miłość/ zápala; á przez to/ chorogiew
to jest Krzyz swoy/ w Kościele swym tu tego násládownianu
y noszeniu; á nádłósciólem/ tu tego chwale eriguit: pod
ktorym Chrzesciánie/ iáż żołnierze pod chorogwio/ choro
giew swa gromádnie iáż pšezóli otoczywszy; miłością
Bráterská y Sakrámentem sprzysięzoney smierci/ iáżo wino
ne iágoty wygronie jedności spoieni/ krew swa dla cáłości
Oczyzny y honoru Krolewskiego wylewając; nád Oczy
zina/ triumphálna chorogiew zwycięstwa y słáwy rozposcié
ráis: iáż y Chrystus Pan/ labarum Krzyzá swego trium
phálnie nád łósciólem swoim erigował/ de ruinis gębokiey
niewdzięczności swiátá Krzyzem odkupionego/ przez Kon
stántyná Wielkiego/ Césarzá Rzymskiego Heleny s. Syná
wyłopawšy: ktory z miłosierdzia Boskiego wprowadzony
pierwszy z Césarzow y Monárchow swiátá do piwnice gle
bot ich táemnic Wiáry/ y Krzyzá Chrystusowego; y skořto
wawšy słodkości wkrzyżowanego Boga/ przez on náipierwiel
Cud; pokazánego sobie ná niebie iáśnego Krzyzá/ stym nápi
sem In hoc signo vinces, wtey chorogwi zwycięzysš: wyrzuci
wšy nierządno Bogow fałszywych z serca swego/ á wkrzyżo
wánego Boga wnim miłość/ zá lástka Boža sporządziwšy: e
rigował de ruinis przesládowniania Poganískiego y Żydow
skiego/ erigował de ruinis niedowiarstwa/ erigował z hanby
do wielkiey chwaly/ miłości/ násládowniania/ záwdzięczenia
wszystkiego swiátá/ gdy Krzyz z plec y rómion łotrowskich/
ná swole czoło y pierśi Césarzskie: z kátásty/ do Korony: z
smierci/ do zbáwienia ad remedium peccatorum przienosił:
erigował/ gdy dekretem swym Césarzskim wárował/ áby ni
gdy iuz Krzyz/ wárstát swiátá Zbáwienny/ dla czci nánim
wkrzyżowanego Boga/ wiecey kátásta zloczyncow/ y wár
státem kátowskim iáż o bywał przedytm/ nie był: gdy diplo
mátá:

mátami swemi/ po wszytkim świecie Chrześcianom Kościo-
ły swe budować/ y wolne Wiary swey exercitium odpráwo-
wać/ ligni medicamentum, publicè ad remedium peccatorum
pobitych od wżá ludzi zabobonami poganstkiemi/ wystáwo-
wać; pozwolít: y ták nád Kościołem Chrystusowym tego
triumphálne labarum erigował. Zá co wziął też od Kościo-
ła Bozego wnagrodzić/ one Epithetum Magnus Cōstantin⁹,
Wielki Konstantyn. A kto podobney láski Bozey wtobie/
J. W. Fundatorze Kálwaryjski nie widzi? Ktorys miłością
twego Zbawiciela wkrzyżowanego/ przed wieli wtobie zord-
nowána/ wpoiony/ chorągiew Krzyża s. nád Oblubientce
Pánstke Kościołem tego s. / lubo nie po wszytkim świecie/ lecz
wtáck wielu Królestwách y narodách/ wystáwiając Kálwaryę
w Koronie Polstkey/ erigował; y de ruinis oziembłości pod-
niost: w ktorých Kálwaryjskich Káplicach/ y onych Chrystu-
sowego/ całonocnego więzienta piwnicach/ Chrystusowych
grobach/ iáko zá twym powodem Chrystus wkrzyżowany wpa-
ta swą miłostíá ludzic/ y de ruinis ich niewdzięczności/ Krzyża
swego pámiéc y chwale wsercach y dusách ich eriguit: iáko/
ordynánse porządney/ Bogá/ iáko naiwyszege dobrá/ miłó-
ści; nieporządno ciáta/ grzechu/ y swiátá lubieżność z serc ich
wyrzuciwszy; czyni: iáko Krzywe/ pozycia ich/ drogi; ná dro-
gách twotey Kálwaryey ku wiecznewu żywotowi prostuje:
iáko ona auitam pietatem goroco zárlność stárodawnych
Polaków; wszytkich/ podczás Ewángeliey s. przy Misy s.
pronunciowány/ nie ziemstkey lecz niebiesstkey Korony
Miecznikow; de ruinis niebezpieesney polityki/ Ktora trocha
tymi czasy/ y Korony/ y Wiary stározytney Polstkey niepo-
zárlá/ rozzarza y podnieca: y przez cie/ ad remedium omnium
peccatorum, Krzyża swego chwale w Polšce/ w Litwie/ Rus-
si/ Wegrách/ Czechách/ Slezakách/ Moráwianách/ Slo-
wiańkách y innych narodách eriguit: słušnie záprawda z wiel-

Elm Konstantynem/wtym epithetum, magnus : maſſ mieć for-
tem, y Wielki Zebrzydowski maſſ być nazwany.

Lib. de
Ref. carn.

Wysokie náder v Tertulliana czytám Abrahámá Pátro-
árchy elogium : Abraham Pater fidei, Diuinæ familiaritatis
Vir : Abrahám Oátec Wiáry/ Maſſ Boſtkey przytázní/ towa-
rzyſtwá/ykompáníey/co proſze zá rácia/ták wyſokich/á práwie
nád niebieſkich tytułow Abrahámowi dánych : tá/ iz Abrahám
był/ y ludu wierne° Bożego/ wſwym obrzezáníu ; y meſſi Je-
zuſowey/ w ſwym ſynie Iſááku ; figurálnym Oekonomem.

Ktorey to godnoſci Abrahámowey/ chcec Bog Wſhe-
chmogacy wielkú zacnoſc/ prerogátywa/ y chwale pokázác;
rozſzerza imie tego ; przydájac mu do niego literę/ He ná-
Genef. 17. zwána : ták otym do Abrahámá mowiacy : Nec vltra vocabitur
nomen tuum Abram, ſed appellaberis Abraham. Dſtwná rzecz

Gloſ. in
c. 17. Gen.

Hieroným ſ. wyzerpnawſzy z Rábbinow Zydowſkich/ otym
vnáſhego Lyrána ſwiádczy/ iz tákoby Bog Wſhech. ta litera
He, zonego imienia ſwego Tetragramaton czworoliternego/
Iod, He, Vau, He, ſtorych ſie liter/one ineffabile nomen Iehouah
ſkłada ; Abrahámowi do tego imienta miał inſerowác.
Ktora litera/ iák wielkú ſamá wſobie táiemnice zawierála : y
iák wielkú zacnoſc Abrahámowi przyntoſtá : poſluchaácie. A
naprzod/co ſtrony táiemnice/tá teſt bárzo wielka ; gdyz Syná
Bożego y przedwiecznoſc/ y Wcielenie figuris : ogym
Paulus Veidnerus, Zydow y Ariánow Atilla, ták ſwiádczy/
Trač. 2. polozywſzy zá fundáment ſwego dyſkursu/ze to imie Iehouah,
nte ab effectibus ; iákó inne wſytkie imiona/ ále ab eſſentia
Bogu teſt dáne : wktorym to imieniu Iehouah, ze tá litera
He, ná wtorym mieyſcu między literámi tego imienta teſt
polozona ; ztąd dowodzi przedwiecznoſci Syná Bożego/
Ktory teſt wtora w Boſtwie oſobá : ze záſ/ táz litera He
tedná/ dwa razy wtym ze imieniu Boſtim/ raz ná wtorym/
á drugi raz ná czwartym y oſtátnim mieyſcu teſt polozona/

tym

tym probuje wcielenia Syná Bożego/ Ktory wiedney
 osobie/ ma dwie/ Boską y ludzką/ naturę. Jako zaś wielką
 zacność Abrahámowi táz literá/ tego imieniowi interesso-
 wana przyntostá: wważcie: przed przyłożeniem tey litery He,
 imie Abram, tłumaczyło sie/ Pater excellus, po przyłożeniu;
 Abraham tłumaczy sie Pater multarum gentium: co jest iákim-
 si ponieważ wżestnictwem tytułu Boskiego/ onego Oycow-
 stwá tego powszechnego; Ktory/ iáko in natura Diuina, jest Oy-
 cem osobliwym: ták/ in natura naturata, jest Oycem wszytkiego
 stworzenia rozumnego powszechnym/ Oycem naszym niebie-
 skim. Iz tedy Abrahám/ Syná Bożego miał też być/ według
 natury ludzkiej Oycem/ dla tego Bog Ociec z swego imienia
 te literę He, Abrahámowi/ dla wielkiej prerogatywy tego/
 iz ták rzekł/ społoycowstwá Syná swego/ w imie tego intro-
 ligował. A ze táz literá He, w imie Abrahámowi włożona/
 przemieniła sie w literę M. multarum gentium Oycem go zna-
 mionując/ to było tájemnicą Mesiasza Chrystusa; Ktory w
 poznych wiekach ze kwie y pokolenia Abrahámowego/ naturę
 ludzką wzięwszy/ wpterwshey literze imienia swego Mesyasa-
 wego; prognostykowane/ one obiecáne błogosławienstwo/
 multiplicabo semen tuum, miał zisćić: y Abraháma/ Oycem
 Wiary/ y Oycem wielu narodow uczynić: y ták wielkiej go-
 dności nabawić. Ná ktorą sobie Abrahám/ mocną Bogu
 Wiara; y figurálną meki Chrystusowej Oekonomią/ w swym
 Synu Izáaku ochotzo ná rostaz Boski osiárowánym/ adum-
 browána/ zástuzyl.

A kto tego szczęścia Abrahámowego/ Kto tego vraczenia
 Boskiego/ wrobie Jáś. Wielm. Mikoláiu Zebrzydowski nie
 uznawa: nieuposedził cie Bog twoy/ w tey godności/ Oy-
 cowstwá wielu narodow: włożył te literę M. Mesyassowe
 błogosławienstwo prognostykująca/ y do imienia/ y do her-
 bu twego: bo y imie twoie, tobie od Boga nákrzćie s. dane/

od tey litery M. Mikolay poczyna sie: y herb twoy starozyp-
ny kleynot Polski Radwan/postacia swa/te liter M. repre-
sentuje: A iako Bog Wszech: Abrahamu/dla Mefysasa przy-
slego potomka tego/ przypuscil do tytuliu swego Boskiego;
tak Mefysas Chrystus/przodka twego Radwana przypuscil
do herbu swego/ Krzyza s./dla ciebie Mikolaja Zebrzydow-
skiego/ przyslego Krzyza y Meki swey Oekonomia/ ipsis e-
xordijs ac auspicijs waszego herbu/ Chorygwie to jest Kosciel-
ney/ Krzyzem Chrystusowym Boskobogacie ozdobioney; cu-
downie prorokowanego. Wlozyl owseki wimie twoie litera
swa M. gdy cie Multarum gentium Polskiego/ Litewskiego/
Wegierskiego/ Czeskiego/ Slaskiego/ Morawskiego/ Slo-
wianskiego/ Patrem, Diuinitus, zlaski swey y pradestynacyey
Boskiej/ in penitentiam earum dirigowanego miec chcial:
ktorych/ o tak wiele dusz millionow/ przez te lat/ od zaloze-
nia Kalwaryey szesdziesiat/ powodem twym do pokuty/ Bos-
gu odrodziles: przez co zostales y Pater excelsus, bos y twego
Radwana Oczystego zacnosć y chwala (Krzyza Panskiego
Oekonomia/ Komplementowawszy) in auge niemiernego
splendoru postawil: zostales y Pater multarum gentium, bos
tak wiele Synow Krzyza/ to jest milosnikow/ wsercach ich
milosć wkrzywowanego erigowawszy/ duchownie odrodzil.
A iakozes nie Pater fidei? a iakozes nie jest Diuina Vir fami-
liaritatis?

Exod. 7.

Onemu wielkiemu sludze swemu Moyzeshowi/ B. Wszech.
nie tedne tylko litera zimienia swego/ iako Abrahamowi/
przylozyl do tytuliu; ale Bogiem go nazwal y czynil Phar-
raonowym/ mowiac: constitui te Deum Pharaonis. Co prosze
za przyczyna tak wielkiej prerogatywy/ Komunikacyey to
jest/ Boskiej denominacyey/ Moyzeshowi: ta/ ze bedac Wo-
dzem ludu Bozego/ y tenze lud prowadzac z Egypstkiej nie-
woley/ do ziemie obiecanej/ Boska droga ludowi/ w morzu
Czer

Czerwonym wezynie: ogym táł Josephus Zydomin morze/
Primus illuc intrauit, & Hebraeos, Diuino itinere facto, pericu- Flau. Ant.
lum praesentium hostium euadere, & se sequi praecipit. Uze Iud. lib. 2.
muz/by cie Jas. Wiel. Fundatorze Kálwáryjski/Bogiem Phá- cap. 14.
ráonowym nie tytułowác? Ktorys Bostie Chrystusowe dro-
gi/ w czerwonym Krwie y maki tego morzu/ drogi Zbawienia
swiata/ ná twych szesliwych gorach Zebrzydowickich wy-
nalazsy/ ludowi Bozemu do zlemie obiecány idacemu/ port
otworzył: y w ich lzách/ y pokucie iák wiele grzechow/ táł wiele
piekielnych Pháraonow potopil: wtobie sie to prawdziwie
verifikuie; Homo, homini Deus, y nie tróci tá moia ápodofys;
psytákw/ ábo onych Sophonowych ptaszkow wołátcych/
Sophon Deus, tonem: poniewasz iák o sie wyzey wspomniáło/ vbi supr.
Omnium Diuinorum Diuissimum est, Deo cooperari in redu-
ctione animarum ad Deum.

Pátrzc Arkánázy s. ná Eliasa Proroká w wozie ogni-
stym do niebá wstepuiszego/ táł mowi: Magnum ibi osten-
ditur miraculum, caelum reueretur hominem: písko dáte rá-
cyo Biskup Tyrski Dorotheusz s. Hic Helias primus ex homi-
nibus cursum ad caelos submonstrauit, primus ex hominibus
vnam Angelorum & hominum viam ostendit. Czei niebo E-
liasa/ ze pierwszy/ droge ludzka y Anyelska do niebá pokazal.
Iákozes niegodzien y ty Jas. Wielm. Fundatorze Kálwá-
ryjski rey Karoce Eliaszowej? iákozes rey czci niegodzien nie-
biestiey? Ktorys niebieska/ wtwey Kálwáryey/ ludziom pokazal
droge. Powiádaig Astronomowie o drodze iákieysi ná
niebie/ názwány Via lactea, droga mleczna: Tes ty drogi/ y
Krwawe Jezusowe/ y mleczne drogi przenas. Pánný Mátki
tego wynalazł/ y ich káplice twoim pobudował kostem.
Szyćie sie tym/ czym Job/ á dáleko slushtey/ mozeš/ Oculis
sui caeco, & pes claudo: poniewasz wietha rzecz jest podác
šlepemu róte/ ánijeli chlebá stuka/ plus erit manuum dedisse

Orat in
Assumpt.
Dni nostri
Iesu Christi
In synopsi
de Elia
Propheta.

Ioh. 29;

Chrysol.
ser. 176.

pauperi; quam nummum: iter prabuiffe pauperi, quam pau-
peri, panis dedisse fragmentum: lezeli wslepoćcie ćielesney/ á
coz podać komu reks/ wslepoćcie dušney: y wprowadzić go
ná droge zbáwienná: O szesliwa reko twojá Jás. Wiel.
Sundatorze Kálwaryiski! to test okázya/ ktorys podał ták
wielom do Zbáwienia.

Gen. 37.

Dwa sny/ on wielki Pátryarchá Jozeph s. widział/ plexo
wszy ták; Putabam nos ligare manipulos in agro, & quasi cõ-
surgere manipulum meum & stare, vestrosq; manipulos cir-
cumstantes adorare manipulum meum: drugi sen byl ták/
vidi per somnium, quasi solem, & lunam, & stellas vndecim a-
dorare me. Co proste te sny Jozephowi znaczyły: pierwszy
snopkowy/ znaczył on wielki tego wrzod przyszly/ Oekonomi-
ey wszytkiego Aegyptu: drugi/ ádorącyey słońca/ mtesiacá/
y gwiazd iedynastu/ znaczył mu przyszla chwale stego pacho-
dzaco wrzedu/ y poklon Oycá/ Mátki/ y iedynastu bráci tego.
Jeżeli Oekonomia ziemská ták wielkicy czći nabáwiła Jozes-
phá/ á takó cie; nie wielkicy czći y chwaly/ Oekonomia Mełki
Jezusowey nabáwia y nabáwiła Jás. Wielm. Sundatorze
Kálwaryiski: ktorys/ nie od ćielesnego/ ale od dušnego glo-
du/ ták wiele narodow/ twojá Mełki Jezusowey Oekonomia/
obronił. Powinneć záprawde wiele Niebo: powinneć wiele
Słońce spráwiedliwosci Chrystus: powinneć wiele Mie-
siąc/ Kósciol Bozy; powinneć wiele gwiazdy/ Fránciszek s.
Pátryarchá náš błogostáwiony/ y wszyteł Zákon tego; kto-
regó Káplánstiemu sierpowi/ ták wielkie zniwo duš ludz-
kich/ ná twych nádšzesliwych rolách Zebrydowickich/ po-
ruczyłes. Ten to test twoy pierwszy tytuł Jás. Wielm. Sun-
datorze Kálwaryiski. Mikolay Zebrydowski Oekonom
mełki Jezusowey: nie ziemskiego/ lecz niebieskiego dzwiateku
pełny; wszytkie swiatá tytuły/ wiátrem futrowáne; ták zlo-
to ołow/ cenę przechodzący. Tá to test oná wielka lástka/ to

bte

ble od Stworce twego wdzielona; żeś był directus diuinitus
in penitentiam gentis: nąd ktora zadna rzecz wielka glo-
wielkowi dána być niemoże: Nescio, si potest homo aliquid ma-
ius à Deo in hac vita accipere; ignoro, an possit hac gratiâ, in
terra maiorem aliquam Deus homini conferre; quàm vt eius
ministerio peruersi homines in melius mutantur: mowi Ry-
chardus: ktory/ wtymże miejscu/ przełożywszy te listki; nąd
listki wstrzeżsania umarłych: takim iż záleca áltem/ ó qualis
dos! quanta dignitas! talem gratiam à Deo accipere, non de-
buit Dei sponsa, à sponso suo aliam dotem accipere: nec decuit
caelestem sponsum, sponsæ suæ aliam dotem donare. **Tey cie/
Bog twoy/ listki uczynil uczestnikiem/ ktora cie w funkcyej z
Apostołami/ Pátryarchami Abrahamami/ Prorokami E-
liaszami/ Krolami Jozaszami/ Cesarzami Konstantynami/
porównála: y cali reuerentiam, iáko Jozephowi Pátriarsze
przynioszly; slawy cie y chwaly/ nie tylko ziemskiej doczesney;
lecz wieczney niebieskiej nabawila. A pamiatke twoia/ stod-
za nąd plastry hymettowe: y wdzieczniejszy nad struny Am-
phyonowe/ ná ziemi swiatowi zostawila. Do ktorey to slaw-
y twoiey niebieskiej dzwiaku/ luz moy Excitatz aplikute.**

Lib. de rz.
Patriarchie
Cap. 44.

SLAWY NIEBIESKIEY FAKTOR.

Slawy y pamiatki po swym zywoćie zostaiacey matka y
rodzicielka/ nie kto inшы jest; tylko swoia wlasna reká.
Jest tego dowodem; one Epitaphium Absalonowe/ reká
Absalonowa/ nazwane: Porro Absalon erexit sibi, cum adhuc
viueret titulum, qui est in valle regis: dixerat enim; non ha-
beo filium, & hoc erit monumentum nominis mei: vocauitq;
titulum nomine suo, & appellatur manus Absalon, vsq; ad hanc
diem. Co prosze zá tátemnicá/ ze Absalon grobowiec swoy/
swoia nazywa reká: tá owshetli/ iz kazdy sobie wtym docze-
snym zywoćá periodzie zyicy/ spráwami swemi/ nie ná co in-
nego;

2. Reg. 15.

wego; tylko na sławę y pamiątkę po sobie zostająca robi.
Szwierdza to mądry Seneká autentyktem swoim: cum in
consummationem dignitatis, per mille indignitates erepissent;
misera subijt cogitatio; ipsos laborasse in titulum sepulchri.
Ktory tytuł ábo Epitaphium/ teźeli sobie głowiek za żywo-
tá swego/ złotnigo reka; złoto teź: teźeli zaś kowálstá be-
dzie wystawował reka; zelázno teź będzie miał pamiątkę:
teźeli reka Kaimowstá/ Bratoboistá/ we Krwi Bráterskiej o-
mozona y ná Oycowstá głowe bulatem zahártowána (iáko
przetlata reka Absolonowá robiłá) będzie sobie pisał nagrob-
k; teźeli inkaustem/ ábo raczej smolá piekielna (iáko sobie
on niešťczesny syn stradnego Oycá Cyrilla Obywatelá Hypo-
ponenskiego/ y Augustyná s. ná pisał: Matrem pregnantem
oppressit, sororem violare voluit, Patrem occidit, duas sorores
vulneravit ad mortem.) Epitaphia będzie pisał; smolána teź
y ciáło/ y duszá tego/ będzie miała sławę: gdyż iáko reka y rze-
mieřto złotnickie; iest zacnieyše náđ kowálstkie; nie zinszey
rácey; tylko z máterialnego obiektum, że ten/ około kruscu
drogiego złotego; á ów/ około podlejšego zelázneho robi:
iáko sława y pamiątká/ pozostály reki ludzkiej potomek/ y bu-
dzący umártego w potomności dzwonek/ iesły z kruscow zło-
tych y srebrnych/ to iest/ z Enot y spraw poboźnych/ swoig be-
dzie miał másse; złoty teź dzwiek; złotey y chwalebney sławy;
iesli zaś z ołowiáných y zeláznych kruscow/ to iest/ zniecnot/ y
złych postępów/ swoig będzie miał spiż/ ołowiány teź/ zley y
cuchngcey sławy dzwiek/ będzie umártemu wydawał: bo iáko
cién za ciálem/ nierozdzielnie chodzi; ták sława za sprawami
(biorąc z ich iákości swoig/ ábo złota/ ábo ołowiánę cenę)
dobra za dobremi; zła/ za złemi; wtropy stopa.

Serm. 34.
ad Fratres
Eremitas.

Upomina Duch s. głowieká/ aby reka iego co moze/
Eccl. 9. chyzo robiłá: Quodcunq̄ facere potest manus tua, instantem
operare; quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia
erunt

erunt apud inferos, quo tu properas. **W**lázuię tu wldomię
Duch s. ná iáko má slawę reká ludzka w swym żywoćie robić :
nie tuż ná zlo y ołowiana/ ále gdy obwiešęza/ sz wšytkie ma-
drości/ y spráwy swiátá tego; cysta/ ná támtym swiećie
beda komputowane/ dáte ad intende, rece ludzkiey; áby nie
ná ziemsko/ lez ná niebiesko; nie tak ná dozesna/ iáko ra-
zey ná wleczna mozolná slawę : y áby potrášila/ y wmiála tey
slawy nábywánta sposob; wystáwuię tey miásto fozy/ y mi-
stzynie/ swa Boska reka : Mátkę y rodzicielkę prawdziwey
slawy/ y trwálych tryumphow/ tryumphow niebieskich; Eto-
rey/ to dzitelność/ Ioannes Campensis, tłumácząc one słowá Pśalm. 117.
Pśalmisty: *Dextera Domini exaltauit me, dextera Domini fecit*
virtutem, y ták czytáioć/ Dextera Domini peperit triumphos,
przyznawa : Etozey to reki Boskiey foze/ iáko opisuię mądry
Salomon; postuchayćte: *manus illius tornatiles, aurea, plena*
hyacinthis. Rece tego gládkie/ złote/ pelne hyácinthow. Tá-
ka ma być reká/ y robotá Chrzesćianiná kázdego. Máteria
złota wrece Boskiey/ Etoza w Bogu wšednocność/ y inne
tego attributá znáczy/ wzy człowieká; áby reká tego okolo
złotá/ iáko náprzednieyšzego kruscu/ to test/ cnot sś. y
spraw pobożnych robilá; foza reki Boskiey tozoney gládkiey
y okrogley/ Etoza w Bogu szegodrobliwóć Boska znáczy; w
zy człowieká; áby reká tego/ nie časowi/ ále wieczności/ á wie-
czności złotey robilá; pełność reku drogich kámięni hyá-
cinthow/ farba niebu podobnych/ Etoza w Bogu reki tego bo-
gáctwá/ dáry/ y talentá tego Boskie znáczy; wzy reka ludzka/
áby talentámi Boskimi sobie do hášunku dozesnego powie-
zronemi od Bogá; dobrze hášowála/ y onemi; z Bogiem/ o
niebiesko slawę; á nie z swiátem/ o ziemsko hándlowála.
Hártuię to 70. Tlumáczow tego mięyscá wyklad/ Etozy miá-
sto plena hyacinthis, czytáio plena Tharsis; rece tego pelne
Miást Tharsis názwánych. Tharsis test miásto nád portem

Cant. 5.

Mor skim lezge/ sławne niegdy wshytkey Cillyey emporiū :
 ktore to słowko Tharsis/ z Hebrajskiego tłumaczy się, explo-
 rans abo contemplans gaudium. A kto tu niewidzi tajemnice
 sposobu/ takim ma człowiek zarabiać na sławie niebieskiej : spo-
 sob nie inny tylko kupiecki ; ktory pełność reki Miast Thar-
 sis nazywanych/ Miast Kupieckich/ reprezentuje : czego ja-
 snym/ swym tego miejsca/ plena Tharsis, Ludovicus Satomay-
 tros wspiera commentem ; cytując tak/ manus illius plena
 negotiationis, ac felicitis nundinationis. Ten jest zaprawde spo-
 sob nabywania sławy niebieskiej/ handel z Bogiem y z Nie-
 bem tego hyacyntkami ; to jest/ talentami ; y stego to fundam-
 mentu Tertullian, Chrześcianinowi ten tytuł dāte/ Fama Cali-
 negotiator. A zali nie w tym stanie kupieckim/ Zbawiciel nasz/
 chciał mieć wshytke Chrześciany/ slugi swoje : gdy im odie-
 dzając wdaleka krajnie/ aż na prawice Oycā swego niebieskie-
 go/ rozdawszy talenta swe Boskie/ to jest/ dary y łaski/ bona
 corporis, & animae, naturae, & fortunae, rozkazał Kupcyć y
 handlować ; negotiamini dum venio. A co prosi za handel
 taki/ kazał prowadzić : jest wyraźna/ woney tego przypowie-
 ści Pānskiej : Simile est regnum caelorum homini negotiatori ;
 quarenti bonas margaritas : inuenta vna preciosa margari-
 tha abiit, & vendidit omnia quae habuit, & emit eam : wola
 y rada tego Boska ; iż z niebem/ o niebo/ y tego perły/ hono-
 ry/ splendoru/ tytuły/ y sławę mamy handlować.

Luc. 19.

Matth. 13.

Lib. de
Gemmis.

Reduc. mo-
ral. lib. 11.
Cap. 42.

Czytatem o Pliniusā o perle iedney/ Achates nazywanej/
 wpierscieniu Pyrchusa Krōla Epirotānskiego bedacey/
 ktora/ dziwnym samej natury misterstwem ; miała w sobie
 Apollinā Boskā zlutnā/ y dziewisę Muz Bogin wykonter-
 ferowanych. Cā to jest onā droga perła Ewāngeliccka/ kto-
 ra nam ad vivum Chrystusa y tego chwale niebieskō/ według
 Berchoriusa symbolizuje : iste annulus, est gloria paradysi ;
 quae consistit in Christo ; cum cythara gaudiorum : & in nouem
 ordi-

ordinibus, cum gratitudine sociorum. **Tey to / tey tak** kostro-
wney / y nieosacowaney perly / Eaze nam Zbawiciel nasz sus-
lac / y wzorem Kupca / na nie ; wszytkie starby swoje / a nawet
y zywot swoy lozyc / y wley zysku ; wszytkie swoje radosc / y
slawe pokladac. **Na te / na te lutnia /** Exurge gloria mea, e-
xurge psalterium meum, & cythara, exurgam diluculo : to jest Pa
na widzente Boga / y tego chwaly / Eaze rano wstajac / y jako
Kupiec rano z domu wychodzacy / hyacintkami Boskimi zara-
biac. Nie miastá od swego imienia / jako Alexandrie od Ale-
xandra / Antyochie od Antyochy / Ptolemaidy od Ptolomeu-
sa zalozone / nie pysne palace / nie wymyslne termy / nie wlo-
skie Dziardyny / ale Koscioly y Oltarze / Klaskory y spital-
le / na chwale Stworzyciela swego / dobre wszytkich dawce /
ma reká Chrzescianska talentami Boskimi ; to jest mi-
tnosciami od Boga sobie do sasunku doczesnego powierz-
nemi / budowac : ma perlami / zlotem / pieniedzmi / zdrowiem /
vrodz / od Boga sobie danemi / nie z ciatem wlasnym ; stro-
tac ie zbytecznie / y wykiesznaná wygadajac mu kosztosy / o
zysk Krociuchney wiecehy ; ale z vbogiem zebrakami / nadze ich
ciata / y niedostatek ; dla Boskiej y blizniego milosci / ialmu-
znami opatruiac / o wiecehe lutnie Chrystusowey wieczney ma
handlowac : ma talentami Boskimi / mardrosctá / potenco /
powago / godnosctá / zacnosctá / vrodzeniem wysokim / loska
v Monarchow / nie na pompe y pyche swiata prozna / nie na
oppressio vbogich / ale na ich ratunek / y na slawe sobie nie-
bieska / zarabiac. Owo zgoła tednym slowem ma sobie reká
Chrzescianska / miasto Tharsys, co sie tłumaczy exploratio gau-
dij, budowac : to jest we wszytkich sprawach / y dniach swego
zywota doczesnego / zysku wieczney chwaly y trwaley radosci
niebieskiej ; krorey ani czart / ani swiat / ani choroba / ani sa-
ma smierc odjac niemoze / & gaudium vestrum nemo tollet a Ioan
vobis, ma vpatrowac. **Ma reká Chrzescianska pamiatki sobie**

robie; ale nie z cegieł y wapná/ nie z mármurow/ alábá-
 strow/ y złoty ch kruscow : bo te są fałszywe/ nolite interroga-
 re, mowi Augustyn s. auratas marmoratasq; memorias, nam
 si hac interrogaueris; respondent vobis falso: ale ma wierne/
 bo wieczne wystawowac sobie pamiatki; custodiendum illum
 (scilicet Christum) suscepit, non tam memoria fragili cemento-
 rum; quam memoria sancta virtutum: hac enim virtutum fide-
 lis est memoria: tako o Jozephie Urimathaiskim swiadezy
 Ambrozy s. ma stawiac sobie Kolossy y Pyramidy/ nie na lon-
 dzie/ ale na wodzie; nie Porphyrowe; ale chlebowe: mitte
 panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora mul-
 ta, inuenies illum. Spuszczay zboza/ nie do Krolewca; ale do
 Krolewstwa niebieskiego: handluj chlebem/ z niebem; han-
 dluj ialmuznami/ z spitalami: a tak z Korneliuszem Se-
 tnikiem s. postawisz sobie dobre Kolossy w niebie/ o ktorych
 tak swiadezy Cyrillus s. Angelorum visione dignus est habi-
 tus, cum tanquam columnas bellas, in caelo coram Deo, suas e-
 leemosynas constituisset. Chcesz aby imie twoie wiecznie pe-
 perennowalo/ nie pisz go na ziemi; bo to katalog zlych lu-
 dzi/ recedentes a te, in terra scribentur: nie pisz go na swoich
 wrociech; zonym Familiatem Rzymskim/ o ktorym Strabo
 wspomina: ale go pisz na bramach miasta Tharsys/ onego
 gornego Hieruzalem/ na ktorego bramach 12. pokolenia Jo-
 zraelowego imiona/ ryte byly/ gaudete quod nomina vestra
 scripta sunt in calis: gdzie wszyscy Obywatele/ sicut latantium
 omnium habitatio est in te: ciesz sie/ y wesela wiecznie z swe-
 go handlu z niebem; wyszku Bogá/ y tego lutusa/ iego per-
 ly/ y bogactwa trwałe/ splendoru/ y honory prawdziwe/
 prawdziwa jasnoscia niebieska Nasłnieysze/ Jásnie Oswie-
 cone/ Jásnie Wielmozne/ tytuły odnośac. O dobry y szczę-
 śliwy iarmarku niebieski! na ktorym bez srebra/ y pieniedzy
 Kupują/ a za mała bärzo ceni/ nieofiacowane towary przeda-

fo: Da homo pauperi terram, vt accipias ea lum: da nummum,
vt accipias regnum: da micam, vt accipias totum. *U przeście/
áh nleſtetyſi/ iáko málo bárzo wídze Kupcow ná Wendecie
niebieſtley: á ná bázárze ſwiátá/ kto Kupcow ſlawy ſwiátá
policzy: zgnile towáry wniego/ zwiélka wtráta máletnoſć
wſhytkich; zwiélka wtráta zdrowia/ kwié/ zywotá; z náiwle.
kſa/ á práwie nteoſhácowaná ſkoda duſſe ſwey: o ſalenſtwo!
o ſlepoto! o glupſtwo! Kupuſcych.*

Chriſoſt
ſerm. de
Ieiun. &
Eleem.

Foremny bárzo mieyſca tego/ manus eius plenæ hyacin-
this, nalazlem v Kalámaty Komment/ á táki: manus eius ſicut
cauda pauonis. Długom ſie zrozumem páſował; co by zá pro-
porcyá bylá/ ogoná pawiego do reki Boſtkey: y pior pawich/
do hyácinthow/ ábo miáſt názwánych Thárſys: y niemo-
głem inſhey wpatrzyć ſymmetryey; tylko figurá okrogła/ kto-
ro/ y reka Boſka cornacilis, toczona okrogła: y ogon pawl/
roſportáтым reprezentuie pierzem: pior záſ pawich/ z hyá-
cinthámi/ ábo Thárſys miáſtámi/ nie inſha tez wídze ſymme-
tryá/ tylko oczu; ktorych táiemnice náidule/ ták w tym ſłow-
ku Thárſys/ ktore ſie/ contemplatio gaudij, tłumáczy: iáko
wpawim ogonie/ w ktorým owe kółka (iáko Poetowie po-
wiádáto) ſo oczy onego Arguſá ſkockiego páſterzá/ od Junony
Boginie/ dla nieupilnowánia ſey kocháney iákoſtki/ wylupto-
ne; y wogon pawowi/ ptaćkowi ſobie po ſwieconemu/ dla te-
go ozdoby/ wpráwione. Kto kolwiek tego Kommentu ieſt
authorem/ niech mi záſle niema/ ze mi ſie niepodobá: boć re-
ka Boſka/ zogonem pawim ſworowác; zda mi ſie cóſ dziéko-
go. Nie Boſtkey to/ ále raczej ſwiátá tego reki/ ſozá: oczy
wpawim ogonie/ prawdziwa ſwiátá phyſiognomia; ktozego
Alumnowie oczy ſwoie/ to ieſt/ intencye wſhytkie; wzięmie/
wrzeczy podle/ niſzczemne/ ziemſkie/ przemiáſtáce/ oculos ſuos
ſtatuerunt declinare in terram, wlepili: ſecus Alumnowie nie-
bleſcy czynią; nie w tylné/ poſlednie/ ále wprzednie rzeczy/ rze-
czy nie

Plal. 16.

- Matth. 38. **Cy niebieskie patrzy** / Attenuati sunt oculi nostri suspicientes in
 Eccel. 2. **excelsum** : bo sapientis oculi in capite eius : stultus in tenebris
 ambulat. **Ktoro physiognomia swiatá** Jan s. ad viuum, wly-
 1. Ioan. 2. **scie swoim delineowal** : omne quod est in mūdo ; cōcupiscētia
 carnis est, cōcupiscētia oculorū, & supbia vita: quæ nō est ex Pa-
 tre, sed ex mūdo est. **Pátrzcie iáko to wšytko** / ogon pawi re-
 pra sentuie: **pozadliwosc ciáta**; **repra sentuie tył pawi** / podło-
 scia **czlonka**; **pozadliwosc oczu**; **repra sentuie Argusowe oczu** /
 wogon pawi **wprawione** / **nád ktorymi słušnie dáć takowe**
 Matth. 15. **lemma** / **Tot oculis cæcus** : bo cæcus & dux cæcorum slepy
 slepych **káta** / **test** : **superbiam vita**, **ktorá ma ze zlotych láno**
cuchow / **Kleinotow** / **drogich kámieni** / **y perel** : **repra sentuie**
zlotofarbne piorká y zrzence Argusowe / **wbogiemu kmiorko**
wi wylupione / **ktorych kontemplacya glupia vdelektowany** /
nádyma sie ; **y wpycha** (**ktorey dla tego ná sobie nosi lárwo**)
podnosi. **Jego to tedy** / **pawí ogon** / **prawdziwa Physiogno-**
mia / **tego reki foza** / **tego to rózki robotá** ; **zdobic swe ogo-**
ny oczymá **wbogich poddanych** : **tego rózki zabawa y hándel** /
przedawac farby y piorká ; **w worze kotá** / **zá rysia** : **tchorzá** /
zá sobolá ; **y wdawac blišzacke** / **zá rzecz** : **apparencyá** / **zá is-**
stote : **figle** / **zá prawde** : **zá szczycosc** / **oblude** : **zá Cytryny** /
šyšski : **zá zlotó** / **gnoi y bloto** : **te tego tármárku y kramu**
towary / **ten bázaru obycaj** : **šwierdza to swois Bonáwen-**
 Serm. 102. **tura s.** / **názzywájac swiat Czárletánem y Osustem** / **senten-**
cyá ; **mundus facit sicut incantator stultis hominibus, qui dum**
in manu credunt habere denarium ; non inueniunt, nisi fimum.
A przecie / **o Boze moy nád slepota slepych kucow** / **iáko**
ich wiele widze ná ten zgnily towar ! **przedáie im ten**
osust tytuły / **Jásnie Oswiecone** / **Jásnie Wielmožne.**
 Psalm. 33. **Accedite ad eum, & illuminamini ; & facies vestra non con-**
fundentur. O iák trudny do tey iásnošci swiatowey przystap !
o taki koszt ! **kréc y wierc pieta** / **ták dlugo ná dworze Kro-**
 lewo

lewskim/ Klántat sie każdemu/ y zábiegat/ wysługul sie/ Gę-
 stui/ bántketui/ ciognę sie/ trác/ wazná przysluga Pánur: áliżci
 gdy do tey iásności tytułow przydzieci/ gdy temu osuštowi
 tak drogo przepłáci/ coż w tytułach ziemskich zá iásność ná-
 dzieci: iásność záprawde robaczka owego/ w nocy święce-
 cego: iásność y swiátłość drzewá spruchniálego/ w nocy
 bliższego: ktore gdy do swiátła rozumu przydzieci/ pro-
 zności owseki naidzieci. Przedáie ten osušt pompy/ ho-
 nory/ wysoko ich cenę wynosi/ przedáie bogáctwá/ slawę/ y
 chwale ziemską: áz gdy te tak drogo/ máternością/ zdrowiem/
 kwig/ y smiercią; á co wiekša sumnieniem zápláci/ wegorszá
 lednego kupci: mundus anguilla est similis, quae semper dum
 teneri creditur; non habetur, imò, quanto manu fortius strin-
 gitur; tanto citius, de manu egreditur: tenze wspomniány
 Bonáwenturá s. mowi. Wegorszá swiát sliškiego przedáie:
 sliške/ przemiatájące/ nie trwałe rzeczy/ zalu/ sškody/ smlechu zie-
 go osuškántia/ pełne zes pazlotke zá zloto: zes kontryfal/ zá sie-
 bro: zes bogáta/ ále nedze kupitky dla tego; tych kupcowstawy
 swiátá/ przestrzega Petrarchá: Cave nequam gloriam ve-
 ram putas, imago falsa sit gloriae: in rebus hominum multa re-
 gnat illusio. Ogonek/ ogonek pawi ten osušt przedáie; stro-
 te/ pyche/ rostkosy lubieżności/ ktore/ gdy mu nieosácowána
 duszy cenę przepłáci; gnoi wrece/ tego syderstwo/ zciebie
 głupiego kupcá/ á twotá wleczną hánbe wysšku odniešeci.
 Wylupić oczy iásko Sámsonowi/ widzenia Bozego; y wprá-
 wi ie/ ná twoy wstyd wieczny/ by lešsze wogon pawi/ ále wo-
 gon stráśnego smoła.

vbi supra.

Dial. 92.

Czytam dziwnę rzecz w obháwieniu Janá s. ogwiazdách/
 ktorých iedne/ widzialem wreku Boških: Et habebat in dex-
 tere sua stellas septem: á drugie/ náogonie/ onego stráśnego
 o štedmiu głowách smolá: & cauda eius trahebat tertiam par-
 tem stellarum de caelis. Kogo proše te gwiazdy wrece Bo-

Apoe. 7.

Apoe. 12.

sticy?

Sap. 3.

Skley : á tego owe/ ná ogonie smoczym będące/ znáczą : wze-
ce Bostkley będące gwiazdy/ znáczą dusze Kupcow slawy nie-
biestkiey ; ktorzy z nim/ o tego chwale/ tego dárami niebiestkie-
mi/ nie o swoia prozno chwale y slawe hándlowáli : y ze re-
ká ich dobrze/ doczesnymi rzeczomá háńdowáli ; Bostkley też
reki piástunstwo/ Iustorum animæ in manu DEI sunt, záslus-
stuzylá : gwiazdy ná ogonie smoczym zostátce ; znáczą dusze
Kupcow y faktorow slawy swiátá ; ktorzy z nim/ talentámi
Bostkami/ o prozno tego pompe/ y rozkoszy niezemne háń-
dluic ; wyszku/ te ták stromotná károce ogoná smoczego/
wieczney swey háńby/ y strácenia splendoru niebiestkiego/ o-
trzymáli.

Sap. 18.

Dziwná rzecz Josephus Flavius świádezy o onych ká-
mientách drogich/ ktore były ná hácie Aaronowey/ ná ktorey
swiát wshytek był wykonterfetowány in veste poderis, quam
habebat, totus erat orbis terrarum, & parentum magnalia in
quatuor ordinibus lapidum erant sculpta : iz póki Żydzi/ w 21°
fordzie ; Bogiem swym zyli ; gdy ná wojne ktora wychodzili/
ták zátko cudownym/ one kámiente bláskiem strzelály : ze ká-
zdy pátrzyacy ná ich blásk niezwyczajny/ o pewney sobie ástis-
stencyey/ y pomocy Bostkley ; á zátym/ o nteomylnym zwycie-

Ant. Iud.

lib. 3. c. 12.

stwie/ tushyl : tantus enim splendor fulgebat in eis, cum non
dum exercitus moueretur ; vt omni fieret multitudini manife-
stum, eorum auxilio adesse Deum, lez gdy zydzí lesniec y
dziczeć ; Bogiem prawdziwym hándlem wzgardzishy/ á
zbalwanámi záczowshy kontrákt/ porzeli ; ná dwieście lat
przed ruina ich monárchiey/ on sie Bostki nádzwyczajny 300
nych kámient splendor ; subtrákcyo reki Bostkley/ im opowia-
dátoe/ stramowál : cessauit itaq ; & Essin & Sardonyx splen-
descere, annis ducentis, antequam ego hæc conscriberem ;
cum Deus moleste ferret transgressionem legum, tenze Flavius
swiádezy : co proste subtrákcyo splendorow/ wonych kámien-
niách

niach sprawowało : nie co innego Polytika : iak poczeli
Sydżi/ starego zakonu/ praw/ y obyczajow Oycowstkich odo-
stepować; á nowych sie Bogow/ y nowych Caremonit chwy-
tác; noui recentelq; venerunt, quos non coluerunt patres e- Deut. 32
orum : zaraz tez ich Rzeczypospolitey/ y Monarchiey splen-
dor/ y slawa/ poczely gasnac.

Politiki Ethymologia niewtem sklad test dedukowana/
alec zdami sie/ iz swoia/ á polo prowadzi genealogia; gdyż
to Tertullian/ wspominaac/ politicam Angelorum, twierd Lib. de
dzi: iakoz y nie od rzeczy; bo polus znaczy Niebo/ zaczym Patient
politika/ miała by mieć zniebem sympatia/ ale niewtem sklad
zwasnita sie na Niebo/ y wielka antipatia/ politika nieba
tyka. Rzeklbym tez/ ze politika ma swoj ethymologia od
Polakow/ gdyz y Polacy mają swoje cum polo analogacia;
Haud procul à summo est, ora Polona polo : ale wotpie/
gdyz wiem doskonale; ze Polacy/ nie à polo; ale od pola/ sa
obierznowani: iakoz y lepiec bywalo w Polsce/ gdy Po-
lacy staropolskimi obyczajami zyli/ gdy sie polem Marso-
wym bawili/ á nieba nowa Politika nie tykali/ gdy ogono-
kow pawich nie kupowali/ gdy wiez Babel/ palacow Wlo-
skich y ogrodow; nie budowali/ ale zamki y miasta zakla-
dali: gdy wniebo/ posuerunt in caelum os suum, zbytkami Psa. 72
nieplwali/ gdy do Jowisza swego z Olbrzymami/ chcąc go
znieba zewlec/ y z Korony zedrzcć/ fakciami; nie sturmowali;
gdy hyacynthami Boskami/ to test talentami; z niebem y
Bogiem/ á nie z swiatem handlowali; gdy taka staropolska
sable swey przy cytaniu Ewangeliy s. we Nisy/ naznak
z Bogiem/ y Niebem wieczney przyiazni/ y gotowosci na
obronę starozytney Wiary Katholickey dobywala: o iako
wielki splendor swoy/ á prawie niebieski/ miały drogic ká-
mienic/ y perly Korony Polskiej: iako gwiazdy nieba
Polskiego y Kiezyce/ pieknie na horyzoncie nie tylko Polo-
skim/

Curr.

skim; ale światła wshytkego świecily: Ale gdy te śable no-
wi Politycy Polacy/ do bołu nowym strotem przywleziąc z
ostrem do nieba poczeli obracać: gdy nowemi wiatkami
haryesyami/ Każdego Pánstwa iádowitemi iászortkami/ zy-
wot mácierzynski przegryzáłacemi (ztego doznała temt
czasy Oryzyzo Násá) poczela nieba ryć/ y nie do boiu/
ale dostroiu iá/cudzoziemskich sozo pochw/co pewna wrośka
przeniesienta sie/ y wpadku Pánstwa/ bywa; iáko tego Dá-
riusz Monárcha Perski/ opráwuiąc sobie miecz sozo Máce-
donśka/ doznał/ opráwować: gdy też śable/ ábo zembata
serpentyne poczela báztye ná wioski Kościelne; ániżeli ná
Kárki nteprziacielskie ostrzyć: stráciła swoá dzielność reka;
stráciła śablá swoy polor/ y on śliczny/ Erwie nieprziaciels-
skiey rumieniec/ y rdzo ospecona / poczela sie niewieścicu-
chow swoch reki/ y bołu ich miékkiego iedwabnego wstydzic:
gdy táz reka/ starozytney wnaobozenstwie gorácosci zápo-
minájąc/ nieba poczela polityka ryć/ bádáchinu nád Przes-
nas. Sákrámentem wstydzic sie nosic/ z świecami/ przed-
tym ze Przenas. Sákrámentem/ Bo gá swego lektika/ cho-
dzic; y owšem co gorzśka/ znośacych sydzic/ y pálcem ich
styć: gdy tá rózka Politykow nowych poczela sie ná fun-
dácia Kościolow/ Oltarzow/ spítalow kuczyc/ á byácyne-
thami Boskimi / y talentami / báztye z światem/ ániżeli
z niebem-hándlować: gdy poczela ná skárby Kościelne/ pa-
teny/ Kielichy/ w ktorych krew Pánśka ofiáruić; aby ie ná
obronę Rzeczypospolitey dawano y lamano/ skázowác y kra-
kác; á swego Boska Bachusa ampułki/ cyáthy; srebrne bá-
ryly/ cebry/ wánienki/ puhary/ ktorych wino piáli: tálerze
srebrne/ pulmiski/ y tace/ Boska swego Kálduná portátele
y páteny/ ná ktorych iádali; godniejsze ie cálosci osádziwšy;
zá gránice z Pánstwa wywozić: zácmily sie drogic kámienie
Korony Polśkiey/ ná ktorych Magnalia Parentum Heroiczne
dziela

Dzieła cnych przodków Polskich Szable y reły mezo były ryte:
zaczęły się Herolde Państwa Polskie y Litewskie/ miasta y
zamki/ Koscioty y Oltarze hostili Ecclipsi, y nie tak nieprzy-
taciot reły mocna wzięte; iako ley niezgodem y zdrada w moc
y possessia oddane: dla ktorego pospolitego Prowinciy y
miast Polskich omacku/ trudno bylo dawniey/ y memu temu
Excitatorowi / ad publicam praeli lucem potrafić/ ktory le-
dwo teraz na zorzy pokoju Polskiego/ y na switaniu slawy
Polskiej/ mogli swiat ten/ y rece swego Fundatora y Dobro-
dziecia Młściwego obaczyć/ ta rzeczka Politickow nowych/
ten mrok Oczyszczenie sprawila; gdy dziesięciu Kaptanow
(ktore Bog na swoy stol przez Moyzesa ordinowawszy;
cessia ich/ na wyzywienie Kaptanow wczynił) szczyre y ochot-
co/ po staropolsku/ nie poczela oddawac: gdy Kaptany slu-
gi Boze poczela postponowac/ y za plecem prawie/ na swych
stypach/ nie mowie na biesiadach/ poczela sadzac; a nie tak
ludziom; iako ich sobolow y rysiom kazala posiadac: y tym
Boga samego/ wiego slugach zniewazac. Wielcy sie same so-
bole/ y rysie/ o ten Boski w Kaptanach despekt/ a o raz y o
swoie dawne y wielka krzywde/ y oburzywszy sie na Politike
ze ich zsturek (ktoremi nie potrzebe przyrodzenia; ale
swiat/ y swoj pyche grzeze) odzierajac; zywota pozbawia:
dobyli rysie pazurow/ sobole zembow/ targnely sie na Pol-
ska Politike/ y grzbiety Polakom posarpawszy pazurami/
a staropolska slawe pozarszy zembami/ same sie/ iedne do
Kozakow y Tatar/ drugie do Szwedow przentosty/ a dru-
gie sie nazad do Moskwy wrocily. A kogo to? y co nam te
bestyiki znacza? znacza luxum, nieszczesney Politiki zbytek:
wszytkiey slawy/ cnoty/ dzielności staropolskiej ciepleki y stras-
sny kaduk: on smoczy ogon/ sromotna gwiazd Polskich karo-
ce; dziko ony swinie/ perly Polskie pozyskajac; znaczy zbytek.

Luxus to slowko/ in sensu composito, w Polskim ięzyku

brzmi zbytek/ in sensu diuilo ; lux, sus, brzmi światłość/ świ-
nia. Co za societas y swora światłości z swinią : Co za defi-
nitio zbytku : zbytek/ test światłość/ swinia. Odpowia-
dam : iz definitio tego quiditativa ; gdyś światłość w zbytku/
ku/ znaczy Boskiey reki hyacinty/ y dary Boskie doczesne/
iako są majątności/ bogactwa/ zdrowie/ zc. : dane ludzom
od Boga ku chwale tego/ y potrzeb stanowi każdego po-
miernych opatrowanie : swinia zaś w zbytku/ ktorey ta wła-
sność test ; zrzec bez miary : y nie czym innym/ tylko py-
skiem/ tak w polu/ iako y w ogrodzie/ żadnego delectu niemają-
c/ szkoda czynić : znaczy niepomierne naturze y potrzebie
iej/ darow Bozych w iedzeniu/ pićiu/ odzieniu używanie ; co
test marnotrawstwo : y tak luxus zbytek/ nie co innego test ;
tylko swinia/ światłość drogich kamieni/ perel/ to test ma-
jątności/ bogactwa/ siły/ zdrowie/ y sława/ pożywiająca. Y
nie moiey to blahy głowy concept/ ale samey Mądrości
przedwieczney Boskie paradoxum : ktory nie dla insey przy-
czyny zakazał/ przed swinie perel/ neq; mittatis margarithas
vestras ante porcos, miotać : tylko/ ze perły depca ; a tych/
ktorzy te/ przed swinie mieca/ rozszarpwają/ y pożywiają ; ne
forte conculcent eas pedibus suis, & conuersi dirumpant vos.
Stwierdza to Zbawiciel nasz/ onę swoią : o synu marnotra-
wnym przypowieśia ; ktorego/ zbytek y marnotrawstwo/
oszarpany ze wszystkiego ; do swiniey ciorby/ to test miota-
iedzenia z swiniami/ wprawiło. Ta to swinia lucem y
splendorem perel y drogich kamieni w Koronie Polskiej/
podeptala/ ta iasne gwiazdy poli Poloni, wogon smoczy w
prawila/ ta mozne samille poubozyla/ ta/ krotko mowiac/
siły/ męstwo y sława nieburowna staropolska pozarla. Ale
skod ta bestia na pola Polskie werwala sie : powiem : z Cu-
dzich y Zamorskich kráitow : wyswiadcza to / tenze syn marnotrawny/
ktory w cudze kráie poiechawszy głowiekiem ;
do domu powrocił wieprzem.

Matth. 7.

Świadczo Księgi Królewskie / iż Salomon co trzy lata /
flote swą za Morze do Tharsis / wyprawował ; Ktora mu
miedzy innymi / te rzeczy przywoziła ; pawy / zemby stoni-
we / y Koczodany. Te to są bestyiki / zbytku y tego skutkow/
prawdziwe Konterfety ; z zamorza y cudzych Kráíow do nas
przychodzące. A naprzód paw / złotofarbne piórkami / y
cudze / wogonie swym oczkami ; figurue zbytek cudzo-
ziemskich stroiow ; ston zembami swemi ; figurue cudzo-
ziemskich potraw / y napotow drogich wiedzienia y picia zby-
tek ; Koczodan / Ktory / co widzi człowieka czyniego w tym go
wsytkim imitule ; figurue / zbytek cudzoziemskich obycajow.
Azali nie tak jest / iedzie Pánie młody / bogaty sławy światá ku
piec / nábrawszy srebrny y złotoy monety / w cudze Kráie : pocor
aby z światem hándlował : aby paw ogonek zoczyrna w niego
kupil / to jest / aby świat / y Kráie cudzoziemskie widział : ied-
dzie / po co : aby zemby stoniowe ; to jest / ozor cudzoziemski /
kupil ; aby sie cudzoziemskiego izyka / po Włosku y Francu-
sku spráchac náuczył : iedzie / po co : aby Koczodona / plus-
dzy y Kudly kupil / y żeby w nich / iak Koczodan ákkomoduiąc
sie dworowi / chodził : przedáie mu świat te towary drogo :
o iak wiele złota y srebra / dá za te ząbki y Koczodany ! y tak
wstroiwszy świat / Pána młodego wpludry y Kudly / wprawi-
wszy mu wgebe ząbki / y ozor cudzoziemski / włożywszy ná-
hyty paw ogonek / to jest włoski Kólnierz / mánkiety / galony /
Kánony / od syła spustym mießkiem do domu : á sam / ze Pan
Młody / za ogonek ząbki / y Koczodaniki złoto zostáwil ;
polega y zdycha od śmiechu : á żeby młodził niepostrzegł sie y
zie^o syderstwa / y swe^o blazenstwa : dáie mu świat włoski / fran-
cuskí / do Polskie^o światá wapel ; czyni mu nádzienie ze sie w tym
stroiu podoba dworowi / nádziesz tam promocia / y láste /
ozenisz sie bogato / bedziesz zięciem / wiesz komu. Cieszy sie ná-
dzienie

Dzieła/iak dźiedziczna pewna knieia/powraca do domu wtym
stroiu/ Tatká y Páni Mátka niepoznawáto syná/ rozumieia
ze do izby wešla iakás kobieta ánie mešczyzna/ ze syn/ áni
myšla o tym. Jedzie on Pan mlody na bázár Politiiki/to iest:
publiki/ zonymi bestyikami/ pawikami/ koczkodanikami;
wnet domatorowie/ stroiow cudzoziemskich przełupniowie
rozkupia/ stroie rozchwycá/ przerwa obyczáie/ niošá te bez
styiki do máietnošci/ rozpusezú po domu/ chodzu stonie po
domie/ Ńkacza koczkodanowie po oknách/ pawy złodzieiskim
chodem dybia po gymnách. Posłuchaicie/ co sie dáley dzieie:
y co zá pozYTEK/ ták domowi/ iáko y gospodarzowi: te šwin-
ki morskie przynošá: zemby stoniowe dom ryia y kopia:
Koczkodanowie okná tluča/ pawy škodoły puštošá: á zá tym
posłuchaicie co gospodarzowi sámemu wzyšku prašentuiá:
paw go czyni niewiešciuchem/ stoniowe zemby kálešá: Kocz-
kodanowie v šwiátá šmiechem/iáko to? obaczmy kázda rzecz
zošobná. A naprzod co štrony pawa/ ze czyni niewiešciu-
chem: paw złotofárbnemi piorkámi šwemi/ y pycha/ figurue
stroie cudzoziemskie; miákie bláwaty/lekkie máteryiki Wlo-
skie/ Fráncuskie/ Kofule z Flamskich rambków / z Tureckich
báwelnic / mántiety/ Kólnierze / rešawiczki peršumowane /
biale lábedzie wpierzynách:do štórych miékošci przyczywšy
sie ciało meškie/ y głošowi lábedziemu wpierzynách przyzwy-
czáiwšy; bárzo nie rádo Marsowey zbroie widzi/ y troby
Trárára Ńlucha: bo štorego plecóm y šitáicžána máteryika
bywa cieška: á iáko temu zelázna zbroia/ ma byé leška: bo
zwyčaj/ štóry iest altera natura, przy vczywšy mešczyzne do
miékošci niewiešcih; wniewiešciá delikáča metámorpho-
zuite náture: y dla tegož cieški/ y nienawišny tákiey głowie/
šyšak; ciału/ Kóžuhá: bołowi/ wołkoš: vdom/ iáczak:
niešmážna galáretóm/ špyrká: tortóm/ suchár: cukrowi/
czošnek; winóm/ šrutá: cynámonowey wodce/ gešia: zwie-
czynie/

rzyńie/stoniną: Konfektom/ Káśá: wetom/ groch: tancom/
 tągáncę: perfumom/ prochy: snowi/ straz: pokościowi/ po-
 budká: spalerom/ chrost: wánnie deſzcz: pierzynom/ wáły:
 álkięzom/ obozy: domatorowi/ woyná: eoż dálet czyni
 zbytek miękości y strojow: luxus eneruat, ac effaminat vi-
 ros: w báby/ chłopcy postrzyga: z Herkuleſow/ Sárdána-
 pale; z Achillesow/ przodci: z ludzi záigęce (iáko Cornificius
 ſwoie żołnierze rospuſtne nazywał Galeati lepores) czyni.
 Stwierdza to Seneká o Annibalu ták świádeżacy: vná An-
 nibalem hyberná ſoluerunt, & indomicum illum niuibus, arq;
 Alpibus, eneruarunt fomenta Campaniæ. Armis vicit, vitijs vi-
 ctus est. o miękości; bezecny Jáhely niewiáſty/ náđ Sizárq
 Hetmánem/ mleká triumphie.

Seneca in
 Epistolis.

Opuſćie proſie ze ſie ſpytam/ Kto te ſerce záieze Pola-
 kom wpráwił: Kto im wpedały/ záieczy ſpiſł wlożył: zbytek
 strojow/ miękości przyczyná/ á meſtwá Polſkiego wſytká
 ruiná. Ten orleta meznego Orlá Polſkiego/ wkánie/ záby
 wblóćie łowięce/ postrzygł: ten Rycerze/ w Páſterze; ten
 lwy/wzáigęce: ten ſláchte práwie iuz w Kupce był/ metamor-
 phoſował: y z Marsow/ Merkurioſow; Kupcow/ y orato-
 row był/ porobił. Wczyzny cáłóſci nie ſábla/ piorem bro-
 nic; ná Seymikách y Seymách wſytká intencya/ gládko y
 dlugo/ o dobrym Rzeczypoſpolitey mowić/ á nie ſęczyze y
 predko rádzić: ná Demoneſteſowy ſlinogorz/ dla priwaty
 chorowác: y nie reka/ ále teżykiem chćieć iá ratowác/ gdy nie-
 przytáciel iuz wzięmł/ miáſtá y zamki poſiada/ dopiero ná
 Seym/ Seymiki ſkládać: ná ſeymách/ gdy Wczyzná gore;
 nie gáſić co przedzi ráda y reka/ ále piekcielno siárke (niepo-
 zwalam/) rozrywáigę Seymiki y Seymy/ podkládać: ná po-
 ſpolite ruſzenie niepozwalác: ná popisách łonie wblizác;
 z poſpolitego ruſzenia łanowym ſie żołnierzem wykrecác/
 poberámi ſie wykupowác/ y tylkę co ntechćieć Żydowſkiey
 od ſie.

Lucanus.

Iuuenal.
Satyr. 8.

Tacit. 2.
Hist.

od siebie pogłowieszyny plącić: cnych Synow/ ná pospos-
lite ruszenie pozwalających/ áklamować. Żołnierzem cu-
dzoziemskim oczyszny bronić/ takby mácocha/ dzieciom sie os-
pletować; ktorých náiemne są rece/venalesq; manus, ibi fas,
vbi maxima merces, nie obrontieniu; ále wydoleniu skárbow
Krolewskich przywycátone/ zá ktorých obronę ossa vides
Regum vacuis exusta medullis: świádezy Poetá. Zá słusne y
niepotednořrotne/ wiárołomnego nie raz nieprzyiáctelá
škody/ sedem belli do tego źemie (ktorego fallere fallentem,
publica iura sinunt, y táko drugi mowi: frangenti fidem, fides
frangatur eidem.) škrupul wielki; Boże záwarui/ ánt wspo-
minai/ wnieść: gdy ináčey być nie moze/ ze sie iuz musí ná
woyne techać; raczego/ by y nadrozey przeplącić: do obozu
izby składáne stolowe: sluzby srebrne y loška od cztyrnastu
tysiecy centione wozić: nie špyrkámi y suchárámi/ ále špa-
lerámi/ y ferezýámi sobolemi skárbne wozy naspizowane/
páluby, bezkámi y bárylámi (nie prochu y ołowiu tak dá-
lece/ táko raczey winá węgierškiego pełne) náładowane to-
czyć: wobozie/ z obozu wšytkiego teden bázár vczynić: w
ktorym omnia indisposita, temulenta, pervigilis ac Baccha-
nalibus, quám disciplina & castris propiora. Tám sie bez
škrázy/ y hástá; á tezelť ztymi/ to zobiemá piányymi/ bántie-
towác/ pić/ trąbić/ zdźiał/ proch psuić/ ná wiátr štrzelác:
nieprzyiáctelá pod bołkiem będącego/ leńce wazyć/ żywo go w
kielešku zwinem pospolu polýkać: quorum lingua vana, ma-
nus rapacissima, gula immensa: á dáley co: pedes fugaces,
to grunt/ noška Pan. Oboz y wšytko wnim porzuciłšy
do domu: á gdy y wdomu čiásno/ noška grunt: wrzuciłšy
wpulkóški zone/ dźeci/ pierzynny/ worki/ y mámkí/ y pápugi
y kory morškie/ com sam wdźiał/ zá gránice vmykać. Páná/
y Oczyszny Mátki šwey; dla ktorey/ y Pogánie/ gloriosum
mori, rozumiełi/ odbiegáć: poddánych iáť owce ná rzeź wyda-
wác

wać: ná śanc Kościoły y oltarze Bostie / aras focosq; dla Eto-
rych obrony; lubo swych Pogańskich; Rzymianie krew swą to-
czyli / wystawować: Kapłany Boże / Zakonniki / zakonnice / ná
mieśne iátki / áby Erwig swota / y niewinna śmierć / ich fá-
kcy / burdy / prywaty / zdrády Oyczyzny / pláćili; wydawác.
Bodai byś był Satyrze Kochánowskiego zláśow nie wycho-
dził / bo day by cie byli Polacy wáncosow trzástiem / y potá-
śow dymem / zniego byli nie wystráśáli: ábo raczey lubo le-
śnego Proroká / ná zbytek Polśki y Eupiectwo nárzekáig-
cego / y to wśytko / co teráz ná Polśke przysšlo / prorokúig-
cego slyśiac; obaczyli sie: nigdy by byli niektorzy / sámym Pá-
nem; / S wedámi nie háudlowáli: y tákiego / ná sławe bántro-
tu nie potrzebowáli.

Przypátrzymy sie drugiey bestyi / stonowi y iego zem-
bom / to iest zbytkowi ná Páńskich stolách / y iego skutkowi /
kálectwu: o iáko te zemby pogryzły śkátuly / podziuráwily
dwory / poiedli máietności! wdom cudzy przeniosty: zie czá-
sem / ieden bántkicik / caloroczna intrate: o iáka ars wpotrá-
wách / wśytek swiát ná stole / ptástwo / zwieryny / ryby owoc:
wpiátek / zryb iárzobki / ćietrzewie: wniedziele / z miáś ryby /
śzuki; z cukrow grzybki / rybki / arte pástetnikow / Fran-
cuskie torty / pástety / álaputredy / gálárety / wety / zamki
marcipanowe: owo práwie swiát mowiz wśytek / ná iedne
brzechowi polknienie nágotowány: gdzie oná swieta stáro-
polśka frugalitas stolu; śit / zdrowia / meśtwá / mátká dietá:
Podzmy do nápotow przy stole; miód / wśtyd: trzeba ko-
niecznie / iuz y chudemu pacholkowi winá / trzeba muskátely /
málmázyiey / áláktántow / Hispáńskich / Wegierskich win: drogo
ie pláćić / á pić bez miáry: lei / przelei / dawái / nies cebzámi: wy-
toz beczke ná podwórse / niech plie co żywo / woźnice / y háidu-
cy. Podzmyś ieno do ceremonii przy ofiárách / y offertách

D. Ambr.
I. de Elia

& Ieiunio
Cap. 17.

Idem Ibid.

Seneca lib.
de Benefic.

D. August.
serm. 231.

Seneca.

Lib. de Sal.
docum.
Cap. 37.
Tom. 4.
Homil. 1.

tum virtute, pro filiorum sanitate. za zdrowie Krola J. M.
za zdrowie Jch. M. pp. Hetmanow/ y Rycerstwa wszytkie
go/ za zdrowie P. Malzonki y dziatek w m.: iakie wota/ iakie
modlitwy/ do Bachusa: iaka reverentia: stoiz wszyscy/
czapki zdawszy; a w Kosciiele ie naciskaja: przy Kielisku
Flego/ a w lawce Koscielney/ troche nie polciem leza: & hac
vota ad DEVM peruenire iudicant: o stulticia hominum! qui
ebrietatem, sacrificium putant. To chlop dobry/ ktory nait
lepiey pije/ takiego chwalic/ Kochac/ na dworze swym dla te
go chowac/ ferezyn mu z siebie; y czare/ ktora duchem spelnil/
darowac. Habebitur aliquando ebrietati honor, & plurimum
meri capisse, virtutis erit. Z atym co sie stacie: Bibones palu
des sunt, in qua sanguisuga, ranæ, serpentesque nascuntur &
habitant. piawka/ znaczy na log picia: sanguisuga dicentes,
affer, affer: lei/ przelei/ gardlo iak pieklo: nie rad sucho siedzi
Bachus/ luxurioso frugalitas, pana est: nies/ niemasz: zastaw
rzedy palasze/ rysie/ sobole: tonie to wszytko wrey kalu
zy/ tong solwarki/ dwory/ wioski/ tonie zdrowie y sumniec
nie: nec aliud ebrietas, est quam manifestus daemon, Augu
styn s. a Chrysoptom s. voluntarius Damon, est ebrius mowi:
co iako rozumiec: wezcie za tlumacza swoje sumnienie.

Przypatrzmy sie y trzeciei bestyie Kozlodanowi/ zby
tkowi obyczaiow; owey lesney fantazyey/ y berowym oby
czaiom: y ich skutkowi (ktory przynosi) posmiechowi. Przez
Kozlodany/ rozumiem cudzoziemskie obyczaje/ y stroie/ pa
lace/ spalery/ Karoce/ swedki/ Krymki/ y owych slug niepo
trzebne zgracie: ktorzy Panom sie akkomoduią/ pochlebiu
a w stroiach/ czaplach/ czuprynach/ szablach/ ledwo samego ro
gatego iuz nie imituią. Ale co slug orszaki/ ktorzy niewy
godzie potrzeby Panskiej/ ale tego pyse/ y pompie sluzą;
aza to/ iedza/ pita/ szaty/ y zaplaty biorą/ Panom przynoszą:
Krotko/ iednym ich hieroglifkiem; iablek/ to iest/ robaczli
wych

wych/ stym na pišem/ Turba famulorum, domesticus hostis: od
iednego Polityka wystawionym/ wyrazam; á własności ich
ábrys/ wstádzie Zorawi doskonałe widze. Zorawie/ poty w
Polisce mieszkáig; po ki láta: y nápolu tatarcki stáie/ poty tu
táncuig: iáé zima nastapi/ podniozhy sie oraz/ y krzyknowhy
dobra noc/ odlatywáig: czy nie tákze studzy czynig: nie mo-
wie o státecznych y dobrych slugach/ ále o owych piorósiách/
nádlugich nogách stoiakách/ dlugiey syie piiaakách/ po ki v
Pána lato sobole/ rysie ná plecách/ po ki lato wkomorze/ obo-
rze/ skátule/ skodole/ zá Pánem lataig; wtaniec mu stuzá; przy
pelney viuat viuat, winá winá woláig: ále iáé zima biála/ iáé
snieg obliškow/ y pozwow ná dwor/ y wrotá Pánstie ná pá-
dnie/ iáé Pánu Listopad zgrzbietá risi y soboli przydzie; áz ci
zorawie podniozhy sie: bád; láskaw P./ iáé tu sobie roznmiesi/
z smiechem y z syderstwem/ nie tylko v siebie/ ále y vdругich/
odlatywáig: á náposmiech/ y ona hanbe márnotravnego syná/
oktorem facta est fama valida: co táé Chrysolog kommentuie/
ad talem finem semper voracitas tendit, ad talem venit termi. Serm. 1.
num fugienda voluptatis effusio, podáig. A co proste przeza-
cne/ y stráshne imie Polstie/ ktore przedtym terror Tartaro-
rum, á práwie Trionum bylo/ do tákiey hanby; Tatarom sie
klániác/ z Pogány sie brácié/ obrony vnich zebrác/ przywio-
dlo: jezeli nie zbytek: co chlopom swym Kozakom/ táé wiel-
ka Boska y swoia zniewage (byle iuz dali pochoi) w Amnisty-
wieczna puszác/ sláhectwo im dáwác/ ich Popom schisná-
tykom/ wielkim (Fidei & gēris Polonæ) nieprzytaciótom/ sto-
kt w senacie pozwalác/ z táé wielka v swiátá hanba/ przymu-
silo: zbytek. Co Zydzy smierdziuch/ Sekretarzami Krole-
wstkiem/ Pánstkiem/ poczynilo: zbytek: kto im z Pány/ kto-
rzy przed Káplánami pochoie zámykáig/ á Zydóm otwieráig/
takie towárystwo y kompanig wierna spráwuie: zbytek
hanby Rodzic: co ná koniec przywiodlo/ Koroná táé zacna
y nieo-

y nieoszacowaną Polskę / iuz Szwedy / iuz Moskwy / iuz Waidy
czestować : zbytek. O niebezpiezny zbytek ! y nierządzie Polski
ktorys nieoszacowaną Koronę Polską / tak tanto szacował.

Alle cy tu iuz koniec skutkow / tey bestrey / zbytek : nie
tu : odebrawszy Panom sobole y rysie / pazury ich Panom
zostawila / y wdrapiezne ich wilki obrociła / ktorzy przyshedhy
do ostatniey resty / ná owieczki swoje własne / ktorych zo
roł / welne y mleko brali / to jest / ná biedne poddane rzu
cili sie ; y rádzi / nie rádzi / śarpac ich / y ziadać musieli konie
cznie : bo zbytek / czyni niedostaték : niedostaték / chciwość :
chciwość wydzierstwo : gdyz według Philosophá / omnis
prodigus, est cupidus : á według Chryzologá / cupiditas ad cen
tum praiceps : bo viciu prodigalicitatis non potest continuari
de proprijs bonis : & sic ex malo habitu, procedit ad conti
nuandum de alienis, nie przez co innego ; przez wydzierstwo /
ktore rodzi krzywdę : krzywdá rodzi ludzki płacz / płacz Bo
skiej pomsty biez. 1. Alata semper lachryma pauperum. 2. Cæ
lis querellas fert calidas adhuc. 3. Diuim cito euaginat ensam.
4. Vindicibus grauidum flagellis. A kto tey krzywdy v bogich
poddanych / y bieżá ná Panách Boskiego / tymi nie vznawa
czasy : pozarszy on troio paszeczki y troiozemby Niedzwiedz
od Daniela s. widziany / zbytek ; strojami / bankietami / zgratá
mi / máietności / sławe / zdrowie / śarpac ludzkie pazurami y
zembami pozal. Arendowano Żydom chłopcy Vkráínskie ;
Pogánom / právem zastáwnym / ábo arendownym w moc
Chrześciány podawshy / bić / sadzić / wiezić pozwolono ; v bo
giemu głowiekowi / zprace y potu czolá swego / zgumienka
własnego / piwá sobie wwarzyć / gorzalki vkurzyć / zakázano :
ále v Żydow / krtwie y potu Chrześciáńskiego iádownitych pi
iawek / starego srebra / dobrej monety / y bogactw Krolestwa
molu ; gorzalki wpuł zwoda zmiésiane / niespráwiedliwa mla
ra odmierzone / kupować pod wino kázano : nárzucywano
ná nie

Echle. 4.
Serm. 1.

Cicada Ma
riana lib. 1.
ode 22.

Daniel. 7.

ná nie miody/ y winá/ piwá y gorzałki dworne/ y pić im/ choć
drugi chleba niemiał zá co kupić/ y plácić/ piy/ nie piy/ (iáko
chcesz/ choć wylei/ záplác) łoniecznie kázano. Wymyślano co-
roť nowe podatki/ nie iuz powołowšczyzny rć. rć. ále wy-
myslano nád nimi ciezsze co raz/ á dziwne exakcye: nie wol-
no było dziecięcia nieść do krzstu/ áni Popowi okrzcić/ pod
wina: áz wprzod Żydowi trzeba było sostać oddać: o
wielka Boska y Chreścíanška krzywda! przedawano krew
nieminna dzieci Chreścíanških/ od Żydow zabitych/ przy
Sądach y Trybunalach niespráwiedliwych. Statutá Sey-
mowe niepotednokrotne/ áby imie Chrystusowe w Chre-
ścíankach sluzebnicách/ przez sluzbe ich/ y Żydow; lzone y sro-
mocone nie było; gwałcono dla dárow zydowskich/ orchlanie
piekielnego lákomstwa/ y zbytkow Pánških/ ách/ zátykadla.
Ustawowano dudki/ od podudowšczyzny: zágrala tez tá
dudka Pánom/ ze od swych własnych chłopow/ z swych máie-
tności y domow ná leb wćiekáigc; do tych czas ttiowego zni-
mi táncuig/ á zwygnánia/ do domu tráćić niemoga: przyszedł
čas pomsty/ otworzył spráwiedliwy sedzia Bog studnię
głęboká/ sadow skrytych swoich; wypuscił ná nich háránczã Apocal. 9.
práwie piekielná/ ktorey Krolá/ Exterminator názvano. U-
wazáicie iáko spráwiedliwy biezil/ Bog zbytkom Polskim
przybrał: Enceladow iuz práwie bylá pychá/ co ná nie zá-
biczil Bog dopuscił: własnego chłopá: wielki zbytek w
báńkietách byl y pianstwach/ co zá biczil: ten chłop náie-
pierwszy buntownik/ á práwie Pháeton Polski/ iest názwany
Chmiel: stáło sie/ iz per quæ peccabant, per eadem punie-
bantur: y pátrzcie/ tezelt to/ nie one plagt Boskie obieco-
wáne: tumultuabitur puer cõtra senē, & ignobilis cõtra nobile *Isaie 3.*
Czytáycie (á pilno proše) to cále Kapitulum/ á wšytkie w-
nim/ teraznieysze nád Polsko hárápniki Boskie/ iásnie oba-
szycie. Przeprowadzil Bog ná miłość y nierzãd Polski/

nie papinłowatego / y ostroznego Szwedá : wypuścił ná
 wyniosło Politykę ; niepolitycznego Moskala / dopuścił ná
 Psalm. 79. pompe / Tránsylwánskiego Dziká. Exterminavit eam aper
 de sylua, & singularis ferus depastus est eam. Spustoszył
 Chmiel / Kościoły y Klástory : polupał chłop Pánom dwory /
 á drugim y głowy. Odebrał Szwed / Szwedki : Tátárzyn swe
 Krymki : Moskal sobole y role : z lagrem winne beczki /
 Wáida. Poryli / poruinowali / zniszczyli nie tylko Miásta y
 Włości / ále y Kościoły : co naywiększego gniewu ná ludzkę
 złość Bostiego test / y zawsze bywáło znakiem : ále náwet po-
 ryli Cmentarze y groby : zbytek / wyrzucániem Ciał umar-
 łych z grobow / tudzież pogrzebowá pompe / y pośmierci ich
 starali. X nie czemu inšemu ; ze drogie perły Korony Pol-
 skiej cáłości y sławy / z pysków / do zoládká ; tym Dzikom nie-
 wpádly / y ná śmiertelnę iuz prawie Ecclypsim stekájące
 ieszcze nie pogásły / y ná ogonie wieczney háńby nie zostály :
 tylko sámemu szegulnemu / widomemu miłosierdziu Bo-
 skiemu : misericordiae Domini, quia non sumus consumpti.
 Tren. 3. Ktorego miłosierdzia / ten test / ákt Heroiczny ; ginących
 iuz zostátniey / y zdesperowáney wyrwać tonie : non in par-
 uis, Diuinitas auxilium sui fauoris solet accomodare : sed po-
 tius in quibus humanam spem ad meliora non videt accedere :
 Ioseph Ant. Iud. lib. 2. c. 14. mamy przypisác : y wiecznie mu zá to / á serdecznie y pókornie
 dziekować ; ze nas / zá grzechy náše / Oycowską ieszcze rękę
 do tych czas / y rozga castigans castigauit : á morti, wiecznego
 upadku Królestwá / y Oyczyny nášey miley / y Wiary s.
 Kátholickiej / nie raczył (zá co mu niechaj wieczna będzie
 chwála) podać.

Alle czas mi / do reki Jáś Wielm. Fundatorá Kálmás
 ryiskiego / zmoim powrócić choralem : y ná iákę sobie sławę
 Strabo. bárzkiej / ziemską / czyli niebieską / robiłá ogłosić. Strábo hi-
 storié

Storik świádeczy; iż ieden wielki Sámiliat Rzymiski/ chce sławę y zacność sámieliey swoiey pokazać; abrys tey/ w iednym tym słowku EST: piśac ie złotymi literámi ná wrotách domu swego/ wystáwił; y longam, in breui verbo panegyricu Sámiliey zámínał: gdyz piśac ná wrotách swoich EST, iákby rzekł; iż wszytko wtym domu/ co zacney należy sámieliey/ iest: spytášli sie tu wtym domu/ o stározytność sámieliey est, iest: spytášli sie o zacność przodków tey/ est, iest: spytáś o cnotę/ y miłość Ojczyzny/ est, iest: spytáś o wierność ku Rzeczypospolitey/ est, iest: spytáś o dzielność y odwagę Rycerską/ est, iest: spytáś o Heroiczny ánimus/ est, iest: spytáś o honor/ o godność/ est, iest: spytáś o sławę/ est, iest: owo zgoła zámýkając wtym słowku wszytkie przymioty y átributá/ rodowitey y wysokiey należące sámieliey/ wyráził/ y w domu swoim nie gościł ie/ ále inquilinámi być zámýł/ pokazał. Słáśniebym y ta mogli sławę przeswiétney Sámiliey Jás. Wiel. Zebrydowskich symbolizując/ ná wrotách przezacnego y stározytnego domu Jch Mściów złotymi literámi/ to słowko EST, iákto signum demonstratiuum y rememoratiuum cnoty/ y zacności tey sámieliey nápiśac: poniewáś wtym domu przeswiétnym wszytkie pomientone EST, stározytności sámieliey/ zacności przodków/ cnoty/ y dzieł Heroicznych widzē: á miedzy honorámi/ sámej tylko praeminencyey Królewskiey nie nástać. Náidule pteżeci Káncleżskie/ Pastorały Biskupie/ Buláwy Hetmánskie/ Laški Márszáłkowskie/ Regimentá Woiewodzkie: Miecz Koronne/ Chorągwie, Czáse. A ná przodlice wtym domu iák wgniazdzie cnoty y slawy/ trzech wielkich Káncleżów Koronnych: widzē okólo roku Pánskiego 1021. zá pánowánia Chabrego Bolesláwá; wielkiego Káncleżá Kádwaná/ Haredem in Brody, & Comitem in Zebrydovvica: widzē drugiego Káncleżá wielkiego/ zá pánowánia

nowania trzech Braci Xlżot Polskich Mieska/ Bolesława/
 Henrika/ Fundatora też Klastora Wągrowieckiego: wi-
 dze trzeciego Kancelerza Gottarda Zebrzydowskiego: licze
 dwuch Biskupow/ Krakowskiego y Poznańskiego: licze
 trzech Hetmanow: licze piec Woiewodow/ dwuch Krakow-
 skich/ Lubelskiego/ Kaliskiego/ Brzeskiego: licze Kastella-
 now siedm: widze Marszałkow/ Miecznikow/ Chorazych/
 Czasnikow Koronnych: Starostow/ Kanonikow. A wsza-
 mym/ sławney pamięci Jego Mci Panu Woiewodzie Krá-
 kowskim/ iak w oney Pandorze/ od Bogow wszytkiemideko-
 rami vposazoney/ wszytkie niemal insignia (kromia Insuly
 y pieczęci) honorow náidwie: byl Woiewoda wprzod Lu-
 belskim/ á potym Krakowskim/ byl Hetmanem/ byl Mar-
 szalkiem/ byl Krakowskim Generalem/ byl Lanceloronskim
 Bolesławskim/ Sniatynskim/ Spiskim Starostą. Cnoty/
 y dzielności Heroicznej/ Oczyszny miłości/ wierności ku
 Rzeczypospolitey / odwagi dla tey wolności/ y całosci/ ku
 wierze s. Kátholickiey zárlivosti/ sa pelne cedry Polskie/ y
 wyswiadcza za czasem Kroniki. Ocołowiek sie wnim spy-
 tał/ wysokiemu Familiatowi/ godnemu Senatorowi/ cnemu
 Miezowi/ prawemu Synowi Oczyszny nalezacego/ wszytkie
 wnim EST: nie omylnie náidzieš. Ale/ nie tego EST, nie
 sławy światá wzbudzania/ test intencya mego Exitarza:
 gdyš EST światowe/ nieperne y nietrwale test/ dzisia test
 á jutro nie: y nie Esse existencyey/ ále tylko Esse appárencyey
 ma; ktore w czasie/ ab Esse Generationis, klusac spiešnie ad
 non Esse corruptionis, perit cum sonitu z krociuchnym trob
 y bembnow hukiem/ praterit etenim figura huius mundi.
 Pieknie/ otym światowym EST, náš Bonáventura s. Kom-
 mentuac one słowa Actorum 9. Saulus apertis oculis nihil
 videbat, tak disturte: Quomodo enim videri potest, quod
 non est? vnde discipuli in Transfiguratione Domini, eleuatis
 ocu-

1. Cor. 7.

Serm. 102.

oculis neminem viderunt, nisi solum Iesum, quare? quia ipse
solus est. Jákož to nie omylna prawda/ ze Bog sam tylko
test/ y tego to tylko samego tytuł/ EST: ktory on sam sobie
ná portierách swego Boskiego Káptolium/ mowiac do
Mojzeša Ego sum, qui SVM: y ták Zydóm powiesł / Qui
EST, misit me: Boska swo nápisál teko: bo on sam tylko
prawdziwa istota test: cui profectò ipsum esse, unde essen-
tia nominata est; maximè ac verissimè competit: cui soli
optime congruit illud nomen: quod Græci dicunt ων. La-
tine EST, sicut Apostolus ait: 2. Cor. 10. Non est in illo;
est, & non: sed est in illo, EST. Jákož on tylko test; y
to co dla niego/ y ná nim zbudowano test/to tylko test; bo to
trwale y niesmiertelne test: cetera Brzesćie/ apud inferos
non erunt, quò tu properas. To ia EST wiecznotrwale nie-
bieskiej slawy/ wstawney pámieci Jáś. Wielm. Fundato-
rze Kálwaryjskim vpátruie/ y celebrue.

Pániatka y slawá aby wiecznotrwale EST miała;
trzebá/ zeby niebo y ziemie swym dzwiekiem nápełniaóc z
zgodnym niebá y ziemie Kálkulem kánonizowána/ y wobu
dnu gradách/ ták doczesnym/ táko y wiecznym przyznána
była. Tey ták wielkiej slawy pełnego Káwálera/ v Proro-
ká widze; takim pánegyrykiem záleconego: Operuit celos
gloria eius, & laudis eius plena est terra: y gdy sie rece tego
przypátruie/ dziwny instrument tey slawy tego náduie: Cor-
nua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius: y dzi-
wno mi wielce temu/ táko sie tey ták wysoktey y doskonaley
slawy rogámi dorobil: czy bodl onymi rogámi: nie: czy
ná tramby ie przerobiwšy/ trambil osobie: nie: poslucha-
cie Oycow šš. co te rogi znaczyly! znaczyly Krzyžá Chrystu-
sowego rogi y kónce Krzyzowe/ do ktorych przenás: rece tego
przybite byly/ ktorymi oney slawy/ nie tylko niebo y ziemie/
ále y piekło nápełniaócey dorobil sie. In nomine I E S V, O-

Exod. 3.

Alcuinus
lib. 1. de
Triu. c. 7.

15

Hab. 3.

Aug. Hier.
Theophil.
Hay. Rup.

Philipp. 2.

Gal. 5.

Abſal Abb.
Serm. 24.
in D. Pal.

mine genu ſteclatur caeleſtium, terreſtrium, & infernorum, dla
czego: iſ factus eſt obediens uſq; ad mortem, mortem autem
Crucis, Krzyż/ Krzyż był tey ſławy instrumentem. Jákoż on ieſt
niebieſkiego ſłábectwá y herbu indigenáciá mihi autem
abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri I E S V C H R I S T I :
on ieſt/ prawdziwego E S T, Kotwica: on prawdziwych bo-
gactw ſkrzynia: Ibi, to ieſt w Krzyżu/ anchora ſpei noſtrae, pre-
ciú redéptionis, cataplaſma vulneris, iáko mowi Abſalon.

Ażali nie tym że instrumentem Jáś. Wielm. Fundator
Kálwáryiſti dorobił ſie/ wziemſkim y niebieſkim Kápitolio-
um á Křikowáney/ ſławy: Poyrzycie proſze/ ná to/ złotego
Krucu godne Epitáphium J. M. ná tey ſcłánie Báziliki
Kálwáryiſkiey będące/ teſſera y Arſenal ſławy y pámiatki
ſzeſliwey J. M.: co wreku/ pawi podobno ogonek: ábo
podobno zwyczánie ſwiátowi: wreku po ſmierci Buláwe/
Laſke/ Miecz/ instrument Ktorey ſławy ſwiátá widzicie:
nie: leży tey ſławy wſhytek wárſtát/ Hetmánska Buláwa/
Laſka Márſalkowska/ Miecz/ Száblá/ Koptia/ Przylbicá/
Zbrojá pod nogámi/ tego Niebieſkiey ſławy Fáktorá: á
wreku co: cornua in manibus eius, ibi eſt abſcondita fortitu-
do eius: Krzyż Zbáwiciela tego: Ktorey/ y teraz po ſmierci
ſwey/ ná Křtáſt Heleny ſ. Ceſárzowey námálowány/ y kle-
zczący pod Krzyżem/ piáſtuie. O ſzeſliwa reko twojá J. W.
Fundatorze/ Ktora ſie tym instrumentem (wſytkie meſtwo/
y ſtkle ſwojá/ to ieſt poſſe intenciy ſwoich/ wmiłóſci/ y rozſe-
rzeniu chwały Krzyża ſ. położywſzy) ſławy y ziemſkiey y nies-
bieſkiey dorobiła: y imieniowi Zebrydowſkich/ wiecznotrwá-
lo Kotwice/ áby w morzu niepámiatci áż do Generalnego
ſwiátá wſytkiego potopu nietonelo/ rzuciła: Ktora pra-
wdziwego gláncu niebieſkiego/ twojá Krzyżá Chryſtuſowe-
go Oekonomiá Kadwánowi/ dodała: Ktora ná wrotách/
ſámilley twoiey przezacney/ wiecznotrwále E S T nápiſála.
Przy+

Przyznał Cytharada Boski Kupcom sławy światą tego/
t̄ mendaces sunt filij hominum in stateris suis : bo waga sobie
ná šalách swey omylney fantázey/ drozey accidens, ániż
substancja : bogactwa/ ániż cnoty : vrodzenie/ ániż nature :
ciało/ ániż dusze : rzeczy doczesne/ ániż wieczne : wyzey pro-
zność / y pycha ; wiatr ogień Eźdrašowy ; ániżeli rzecz y
prawde : siebie samych/ ániż innych : y áby/ ábo nád dru-
gich wiecey wazyli/ ábo sie tez z powaznemi ludźmi zrownáli/
wiele auripigmentu Klamstwa/ y cynobru pochlebstwa/ do
swey/ v światá existimáciey przydájac ; swoje Epitaphia
gláncuig : Defunctos Græci Epitaphijs ornare solent : sapecq̄
euenit, vt proprias non habentem laudes ; oratione accersitá,
ex multisq̄ compositá fictionibus, ac mendacijs honorentur.

D. Damasc.
serm. 1. de
Dormit
Deip.

Jákoż to szczyra prawda : nápišá drugiemu/ á ieszcze złote-
mi literámi/ Tu leży Hektor : á on byl wielki tchorz. Tu
leży Oyczyzny Obrónca : á on byl ognisty piánica : náspi-
ził go/ iáć cietrzewia/ tytułámi cnot/ meštwa/ odwag/ est,
est, nákláda ; á temu o nich áni sie snilo : raczey by mu
przyštal ow nagrobeł : vrodził sie/ ozenił sie/ vpil sie/ padł
y umárl : ábo ow drugi ; Propter est, est, est, Dominus meus
non EST.

Nie te iá falszywa/ synow światá waga/ wreku Jáś.
Wielm. Fundatorá Kalwáryjskiego ; ále widze wáge nie-
bieško/ sprawiedliwa bázno : ná ktorey niekiedys BogOciec/
wiedney šali niebo ; á wdrugley ciało Syná swego wazył :
statera facta corporis. Coż to zá waga ciała Syná Bozego ?
Kryżz Šbáwiciela nášego : táł go/ Anastasius Sinaita, táł
Ildephonsus ś. mówiac : crucis statera suspenditur, super
quem Virgo doluit, názywáig. A poniewaś te niebieško
waga wreku J. W. Fundatorá Kalwáryjskiego widze : kto nie
przyzna : ze sławy niebieškiej test Negotiator. Kryżz Chry-
stusów/ test tego ziemski Kolos ; onym tytułem/ I. N. R. I.

Lib. 4.
Hexam
Ser. 1. de
Assüp. V.

Koronowany. Jakię sławy rozumiećte być pełne to Epi-
 taphium Fundatora Kálwaryjskiego: Które mu/ sama pra-
 wie Duchá s. inwencja z Krzyżá/ Kolossu Chrystusowego/
 wystawiłá: do Którego iezeli on szczęśliwy latro, według
 Arnolda/ dla swey wiary y pokuty nalezal: á takó ten nie
 bárzciey do onego nalezyl/ Ktory tak wielką chwałá/ y miłóścá
 Krzyżá/ y wkrzyżowanego ná nim Boga swego/ do iego sie
 Kolossu z lástká iego/ interessował: Famae caeli, záprawde/
 Negotiator iest Jás. Wielm. Kálwaryjski Fundator/ ho-
 trzymałce wreku swoich Krzyz s./ joná wáge pokory y w-
 zgardy Chrystusowej; wáge prawdziwá márności y pro-
 zności/ pompy y pychy światá tego; samego siebie/ wo-
 czách swych y Boskich/ bárzo nisko wazył; á wšytkich nád
 siebie przekładal: Boga/ nád wšytkie rzeczy/ y nád samego
 siebie/ wáge rozumu swego cenil: rzeczy doczesne/ zonymi
 swymi Koekonomámi meki Jezusowej Páwłem y Fráncisz-
 kiem s./ omnia vt stercora arbitratu est: zeby tylko Christum
 lucrificeret. O szczęśliwa reko/ Ktorás tak spráwiedliwie
 rzeczy ziemskie w wági twey wáge wazył! Ktorás żyá-
 cínthámi Boskiemi dobré doczesnych od Boga sobie do sá-
 funku powierzonych/ modrze/ nie z światem; o pawiki/
 zemby/ Kózi odany zbytkow; ále z niebem/ o chwale Boské
 hándluię sáfowálá: Ktorás/ nie Chemy/ Dziárdyny/
 Sontány/ Altány/ ále miástá Thársis/ contemplatio gaudij,
 á gaudij aterni, fundowálá: wystawiłás sobie Epitaphium
 nie ziemskie/ y nie ludzkie: ále práwie Niebieskie y Boskie/
 Krzyżá Chrystusowego Kolos: nie fuco mendacij, y cocco
 przysády pochlebney swiátowej; ále láneczawtem smierci/
 y przénadrožšey Kwie Jezusowej/ Bosko wygláncowane:
 y takó mocná Kótwice sławy twey/ y EST prawdziwego/
 nie iuz czásém/ ále y sámá wiecznośćá niezlamáná; wnie-
 zbrodzone morze wieczności zárzuciłás.

Philip. 3.

Arábii

Acabeus te słowá / cornua in manibus eius &c. tak tła-
 maczy; in ciuitate manuum suarum, posuit fortitudinem suam
 in templo. Krotko mowiac: przez miasto rok Zbawiciela
 naszego / rozumieć mamy / naprzód budynki one zacne / to
 fest / cnoty tego; iako to cierpliwosc / pokora / posluszen-
 stwo / wbostwo / y wszytkie Boskie sprawy całego Zywota /
 Miel / y Smierci przegradzhey tego: ktorymi iako roga-
 mi wboldi smierc / grzech / czarta nieprzyiacioly nasze; a
 nam / cornu salutis erexit. Przez Kosciol zas / w ktorym Luc. 1.
 mestwo swote polozyl; ktory in centro miasta pospolicie
 wtec bywa stawiany / y naicelniejsza miasta ozdoba / y twier-
 dzo bywa: rozumieć mamy niezwyctezona milosc tego Bo-
 sta; cnote / miedzy cnotami / Krolowa: waleczna Juditha
 Amazonka / ktora nie iuz piekielnemu Holofernowi leb wcie-
 la: ale samego Pana Exercituum, okrutnie potyraniżowa-
 wszy / Amor dulcis tyranus, gwałtownie / fortis vt mors dile-
 ctio, zamordowala: a nam / przedrelowawszy gwozdziami
 y wloznią / rece y bok swietey tego / zran; bramy / y miasta
 wciezki / Ciuitates refugij: Kazac dusom wiernym in mili-
 tante Ecclesia bedgcy / pod czas infursiey Tatarow Tar-
 tarskich / do nich wciekac: veni columba mea in foraminibus
 petrae, in cauerna maceriae: zbudowala: a stad sobie / y
 stych reku swych rogow / radios lucis, iako Vatablus y Ian-
 senius: splendores de manu eius, iako Pagninus, miasto cor-
 nua, czytalo: promienie chwaly / slawy niebieskiey y ziem-
 skiey: y mocne serc ludzkich z Boskim / Karuki y ankezy tak
 milosc tego sprawila: ktorey to kawalerstwo / swa tego
 mietyca interpretacia / tako: posuit dilectionem robustam
 fortitudinis suae: Septuaginta przyznawalo. Iozue 31.
 Cant. 7.

A kto podobienstwa miast / rekom Jas. Wielm. Sun-
 datora Kalwaryjskiego nie przyzna: kto reku iego sice-
 sliwych / pelnych miast / a miast Tharsis nazwanych / nie

Pal. 118. widzi: Dawid s. rzekł to o duszy swojej/ Anima mea in
 manibus meis semper: przez ręce/ w których mocy bywa zaś
 wsze duszą ludzką; rozumie się liberum hominis arbitrium:
 ona wielka słachcianka Polska/ libera potentia, dusze ludz-
 kiey/ wolna wola; dusze/ y do zbawienia/ y do potępienia
 kierująca: ktora/tezeli się/ cum actibus liberè elicitis, z miło-
 ściami swoimi ku Bogu/ iako natwyszemu dobru nakieruje:
 sprawami swemi iako rełami/ miasto sobie Boskie do mieści-
 łania/ miasto Tharsis/ contemplationem gaudij aeterni, bu-
 dule: tezeli zaś swe potencie ku miłości samey siebie/ y
 dobr doczesnych/ narychtuje: miasto sobie Diabelskie/ wie-
 cznego piekła/ wystawuje. Stwierdza to Augustyn s. Amo-

Lib. 14. de
 Ciuit. Dei
 Cap. vlt.

res duo, duas fecerunt Ciuitates. Amor DEI, vsq; ad con-
 temptum sui; erexit Ciuitatem DEI. Amor sui, vsq; ad con-
 temptum DEI; erexit Ciuitatem diaboli. A ktoz mowie nie
 widzi reku Jás. Wielm. Fundatora pełnych/ tych miast Bos-
 kich: ktore cnoty/ y pobożne sprawy/ J. M. zbudowały:
 na ktorych wysoki zalet/ inseruje tu/ on złoty prawie pane-
 gyrisk cnot J. M.; ex Dedicatoria Theologiey A. R. P. Petri
 Posnaniensis, Jás. Wielm. J. M. Pánu Miecznikowi dzie-
 sieciemu Koronnemu/ od W. O. Strzały przypisaney/ wyiety.

*Quid enim si priuata pietatis eius specimina Partorum more
 persequar fugiendo? ac pra omnibus, quomodo tantus Calorum
 Oeconomus simul curas suas ad anima contulerit Oeconomiam?
 qua teeta sacer hic & totus Diuinus incoluerit habitator?
 quoties loca CHRISTI passi à se erecta profusis lachrymis,
 nudis pedibus peragravit? quòd conclaue amore Diuino astu-
 antis, languores uiderit, lachrymas hauserit? qua deniq; saxa
 somnum exceperint. Per hebdomadas siquidem quadragesima
 lugubres intra Diuini lateris praeupta quarendus, quot annis
 & ipse ex oculis abibat domesticorum, intraq; claustru Calua-
 niensis latebras, aut in Asceticà eremiticarum Cellularum sub
 patro-*

patrocinio D. Magdalene à se erectarum solitudine medita-
bundus, non antea emergebat è latebrà Christiana maestitia,
quam triumphalem victoris DEI exaudisset paena. O sli-
czne rąż pobożnych miásto Thársis/ contemplatio gaudij,
názwáne! O sławne y chwalebne miásto cnot ss. si vis ve-
ramelle gloriam, fac vt vera & solida sit virtus, O sławo y
chwalo wnetrznego miásta sumntenta/ Kosciola Salomo-
nowego/bez trzasku siecktery/mlota y pily zbudowane! glo-
ria nostra hac est, testimonium conscientiae nostrae. Obroc-
cie oczy prosze y ná Kosciol zacny tego miásta/ wktorym
posuit fortitudinem suam, to test ná milosć Bozo y bliznie-
go: iáko rece tego/ wshytkle intencje y potencie swote/ dile-
ctionem robustam, ná rozmnozeniu chwały Wkrzyzowanego
Boga swego zasádziły: iáko fortitudinem bogátych intrat/
y dostatekow ná fundowaniu y budowaniu Kosciolow Bo-
zych/ Klástorow Zakonniczych/ spitalow vbogich/ posue-
runt zálozily y obrociły: liczcie ná tey tesserze y Arsénale
Epitaphium Kálwaryjskiego/ iáż wiele ich ten Niebieski
Oekonom pobudował: Zmurował swym kóstem Kosciol s.
Michála w Zebrzydowicach/ zmurował drugi Nas. Pánný
Anyelskiej/przy nászym Klástorze Kálwaryjskim: co są Ko-
ścioly: ciuitates refugij, dusz ludzkich niebieskie blokawy/
Prasidium extrue contra Diabolum. Hoc est enim Ecclesia.
Pomurował trzy Klástory kóstem swym á Pánstkim/ pier-
wszy Oycom Societatis IESV w Lublinie/ drugi nási Kál-
waryjski/ trzeci Oycom Bonifratellom w Zebrzydowicach
Pomurował Kaplice/spitaleConfraternitates: á te co są: ci-
uitates záprawde refugij, miásta są wciezki; w wbofstwie y
nedzy swiátá tego/ Asylla y porty: Portus est, in necessitate
constitutorum, homo misericors. A o Kálwaryey/ o Hieru-
zalem Poljskim (tedyney ziemie Polskiej ozdobie, y skárbie
w Zebrzydowickiej roli zákrytym) swiagtobliwa rąż tego
Paná

Petrar.
Dialog. 92

2. Cor. 1.

D. Chris.
in cap. 8.
Aq. Hom.
18.

D. Chris.
Hom. 2.
de Lazaro.

- Pana pobożnego z budowanym; co rzecemy: słusnie tego Budowniczego niebieskiego; iako Mozyseja/ palcem Boskim
- Exod. 8. Digitus DEI est hic, nazowiemy/ktory Regium opus, prawo
dziwie wystawil: tak abowiem Chrysofostom s. budynki Ko-
ścioła w nazywa/ mowiac: Regia est Christi Ecclesiae extru-
ctio: a ia rzeka/ Regia est Christi Caluariae constructio. Oblo-
D. Chrif. in cap. 8. gostawiona reko meza mądrego/ similabo eum viro sapienti,
Act. Hom. 18. qui aedificavit domum suam supra firmam petram; ktoraś nie
Matth. 7. na piasku ani na ledzie/ gruncie zwyczajnym swiata/ budyn-
ki prozney chwały y pompy; ale na skale/ na Bogu twoin
1. Cor. 10. Chrystusie/ petra autem erat CHRISTVS, wiecznotrw-
lym chwały gruncie/ Kościoły y szpitale budowala: wktorych
Idem Ibid. za twoin powodem: preces illic propter te: propter te,
laudes & synaxes: propter te, oblatio per singulos dies. O
Idem Ibid. takies splendor/ splendores de manu, wzielá/ tak wielkie/
y do tych czas/ areole bierziesz niebieskie: cogita quia usque
ad aduentum CHRISTI mercedem habiturus sis, qui alta-
re DEI excitaturus es. O takie promiente/ radios, lucis swia-
tlosci niebieskiej/ za wystawienie twey Kalwaryey wzaplá-
cie wzielás od Boga twego/ bierziesz/ y do skonczenia swia-
Idem Ibid. ta brác bedziesz: Qui tot animabus tam presentibus quam
futuris, usq; ad aduentum CHRISTI prodest; quantam
gratiam apud DEVM habebit? o reko szeszliwego stawy
niebieskiej Saktorá/ felicis pełna nundinationis: non otioso
in manu Coronamento, rzeka przeciw Tertullianowi v-
Tertul. de vposazona/ byacinthami niebu kolorem podobnem chwały
Cor. Milit. wieczney vhawtowana: luzes skostowala y doznala/ quia
Prou. vii. bona est negotiatio, z Bogiem y niebem. Overum fanerato-
In dedicat. rem Numinis in purpura, ad lucra, mortalibus plerumque
vbi sup. ignota, erectissimum!

DROG Y SLADOW CHRYS TVSO WYCH
DZIEDZIC.

Iako nie inne jest Szlachectwo y Herb Chrześcijański/ tylk
 Iako Krzyż Chrystusow: tak też nie inna jest possessia y
 dziedzictwo/ tylko ślady tego przenas. jest tego iasnym do-
 wodem ona tajemnica śladow Chrystusowych/ ktore nam
 szegulne tylko/ na onym kamieniu/ z ktorego na gorze Oli-
 wney do Nieba wstepował; zostawic raczył. Przez ktore
 nie co innego rozumiec mamy/ tylko nauka y przykłady cnot
 ss. y spraw wszytkich/ zywota tego przenas. iako zwierciadła
 y obrazy zyciu naszemu/ dla nasladowania tego/ a naszey do-
 stonosci nam zostawione. Swiadczy o tym iawnie Piotr s.
 tak mowiac: CHRISTVS pallus est pro nobis, vobis relin-
 quens exemplum, vt sequamini vestigia eius: y ztego to fun-
 damentu Tertullian Chrześcijańska tak tytułuje: vita, &
 verborum, & factorum operator: Chrześcijańska jest/ Zywota
 to jest/ Chrystusa/ slow y spraw dziecia/ to jest nasladowca:
 na ktorego/ po Chrystusie iako po Oycu; zimieniem Oyo-
 cowskim pospolu/ prawem dziedzicznym/ Hereditate acqui-
 siui testimonia tua in aeternum, spadły. Tak też vmierający Se-
 neca Annaus sprawy swoje; ktore iako obrazy y ślady swoje
 vzniom zostawował/ dziedzictwem ich/ nazwał. Imaginem
 me, vitæ vestra, hereditatis loco relinquo. Ślady tedy/ to
 jest sprawy Chrystusowe/ so posagiem y dziedzictwem Chrze-
 ścijańskim: ktorych kto nie jest dziedzicem/ to jest dziecia;
 darmo sie spodziewa być/ inter heredes Dei & coheredes Christi,
 niebieskim dziedzicem. Sinite fratres, sinite me imitari meum
 Magistrum, sine causa sum Christianus; si non sequor Chri-
 stum. Ktorych to śladow Chrystusowych nam zostawienie
 na ziemi/ nie pospolitym jest faworem Boskim/ ale wielkim
 y wielorakim. A naprzod jest nauka nasza/ iako mamy Bo-
 ga naszego nasladować: co jest chwala y zacnośćią naszą
 najwiekszą: Gloria magna est sequi Dominum.

Andrichō-
 Descript. S.
 Ter. n. 162

1. Pet. 2.

Psal. 118

Tacit lib.
15. Annal.

Rom. 8.

S. Bernard.
In vit. S.
Malactia

Ecceli. 23.

Ant. Flam.

Flaminius one słowá Psálmu 88. Exprobrauerunt Cō-

K

muta-

in Explan.
Pfal. iuxta.
Hebr. 89.

Leuit. 11.

Bar. 3.

3. parte. 9.
1. art. 20.

S. Amb. l. 2.
in Luc. c. 2.

S. Greg.
Hom. 11
in Euang.

mutationem Christi tui, tak tłumaczy/ exprobrauerunt vestigia Christi tui: co proste za tajemnica; ze miasto odmienienie/ czyta slady: ta jest/ a wielka: naprzod przez odmienienie Chrystusa/ rozumie Smierc Zbawiciela naszego/ Ktora Zydowi byla pogorszaniem: ytak samemu Panu/ iako y sladom tego/ to jest s. slugom/ Zydowskiym wroganiem. Ale co do rzeczy naszej/ iz odmienienie Chrystusowe nazywa Flaminus sladami/ ta jest tajemnica. Dusze ludzka niektorzy tak opisuią/ Anima, est Sanctissimæ Trinitatis vestigium: dla tego tak nazwana/ ze powinna Bogu Stworcy swemu/ Ktoro rego obraz nasobie nosi: przez nasladowanie swiagtobliwosci tego: sancti eritis, quoniam ego sanctus sum: podobna sie stawac/ iako podobny jest slad stopie swojej. A ze dusza ludzka czy niechciala/ czy niemogla w one wysokie slady/ y tropy Boskie trafiać; stampac: uczynil Ociec miłosierdny/ per cōdescensum slabosci dusze ludzkiej/ commutationem sladow swoich wysokich/ y stopy swe Boskie/ stopami ludzkimi przyodzial: aby po ziemi chodzac/ & in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est, ludzie tak przynamntey do sladow swoich/ to jest spraw swych nasladowania przyuczyl. Czym/ Augustyn s. od Thomassa Anyelskiego citowany/ tak mowi: vt exhiberetur homini, & qui videretur ab homine, & quem homo sequeretur; Deus factus est homo: ten jest zostawienia sladow Chrystusowych na ziemi; pierwszy y nieposledni faktor Boski. Drugi tez jest niemniejszy iz nam slady Chrystusowe/ tor do Wyczyny niebieskiej pokazuią.

Theologowie/ ludzie na tym swiecie zytace nazywaią viatores, a wniebie iuz bedace/ nazywaią comprehensores. Jesmy tedy sa viatores; idacy wnocy; y ciemnościach/ nox seculum, swiata tego: y czesto bladzac z drogi niebieskiej/ w doły wiecznego upadku/ y na zatatone zboice maligni spiritus iter nostrum, quasi quidam latrunculi obsident, trafiaamy:

my: przeto tedy Zbawiciel nasz ślady swe na tym mieyscu/
zktorego do niebá wstąpił/ zostawił: abyśmy torem tego idąc
y śladami/ to jest onego we wszytkich sprawách y naukách
náśladowiac nogami nášemi/ to jest affektami/ non mouetur
anima pedibus sed affectibus, niebladziłi z drogi zbawienney/
ale pilnujac śladow tego; tamze zá nim mogli wniść/ gdzie on
jest. Azali nie tego zycząc slugom swoim/ śladow swoich ob-
serwácią im intymował: si quis mihi ministrat me sequatur, &
ubi ego sum, illic erit, & minister meus: chceś slugo moy
Chrześcíaninie zámno wniść do mego Królestwa/ y iego być
spodziedzicem: pilnuj ze tropu mego/ to jest słow y spraw mo-
ich. Nocna/ ciemna droga żywota twego/ y peregrináciey
doziesney/ pilnuj śladu nauki moiey: bo lucerna pedibus tuis
verbum meum: qui sequitur me non ambulat in tenebris,
bom ja jest lux mundi in tenebris lucens; boiżs sie zdrády Ce-
rastesa czártá/ Dan coluberin via, Cerastes in semita, mordés
ungulas equi, vt cadat ascēsor eius retro, aby duśá nieśwánko-
wála: wez lucerne wręce lucernæ in manib⁹ vestris, świec sobie
mego żywota przykładami/ idź zámno/ á widzies zdrády: boiżs
sie zasadzec zboicow/ nie masz broni/ wez Krzyz moy miecz Da-
widow/ wloz w pochwy twoiego ciała/ tollat Crucē suā & sequa-
tur me, idźze zámno aż do gory Oliwney kluskey w miłość
Bożę/ y miłosierdzie nád bliźnim: stan przy śmierci ná ká-
mieniu/ mocney nádziecie w miłosierdziu y zastudze moiey: á
tak tę ciásną bramę/ ktora y ja do mego Królestwa wśe-
dłem/ wnidzies zámno. To drugi fauor. Trzeci fauor. jest
á wielki zostawienia śladow Chrystusowych/ iz nas ślady
Pánskie zágrzewácią/ oświecácią/ y wspierácią.

Tertullian świádczy o onych Poganśkich Mátrońách/ iz
ná zelázných podkówkách trzewikow swoich/ mieli ryte słowá
do miłości pobudzáciące; ktore táncuiąc náziemi drukowály:
Multæ faminarum soleis quoq; amatorias salutationes in pri-

S. August.
Tract. 48.
in Ioan.

Ioan. 12.

Psal. 118.

Ioan. 8.

Ioan. 1.

Gen. 49.

Luc. 17.

Clem. alex.
munt,

lib. 2. Pa-
dag. c. 11.

In Histor.
Bohem.

Apoc. 10.
Exod. 10.

Epla. 64.
Annal.
Tom. 1.

Cant. 5.

Michaël
Ghisler.

munt, vt vel per terram numerosè incedentes, amatorios spiritus in incessu inculcant, izali nie te sa skutki sládown Chrystusowych: izali podkowkami zelázných gwozdzi podbite nogi iego przenaswietse nie drukuia ná sercu/ y pamieci/ ná cieie y ná duszy Chrzesćcian/ amatorios Spiritus? Piše Dubrawius/ iz w sláдах Wacława s. ná sntegu zostáwionych/ Pordininus Dworzánin iego/ iák ná piecu zágrzewal sier: iák oz to prawdziwá; ze Pána pobożnego slády/ spráwy/ y przykłády dobre/ zágrzewáia miłościá cnoty/ slugi swoie: A coż rozumiećie o sláдах Zbáwiciela Boga nášego/ iákto nie bázিয়ে Bostim ogniem/ dusze ludzkie zágrzewáia oziembla: ktorego nogi przenas. sa stúpami ognistemi/ pedes tanquam columnæ ignis, ludowi Bozemu do ziemie obiecány ciągncemu w noc y ciemnościách swiátá/ swieccacemi káúzami. Seneká názwał Przdółow swych obrázy y slády/ to iest spráwy/ bodcámi/ maiorū imagines incitamenta animi: y sa záprawde onemi dusiom/ slády Chrystusowe. Zonaras swiádezy iz one miásto ktore Perseus w Ciliciey zálozyl/ názwane iest Tarsos (ktore slowo według Jozesá tłumáczy sie planta,) dla tego/ iz Perseus wkláziac rzemieśnikom miéysce ná zakládánie miásta/ nogy w ziemie wderzyl/ mówiac: tu w tym miéyscu zakládaćie miásto. Ten iest skutek sládown Chrystusowych; budúia wielce ludzkie dusze/ zywotá iego przenas. przykłády: y z zywych kámieni/ dusz Chrzesćciánskich/ iákoby druga onego Amphiona lutnia Theby/ słowa Bostkie marúia. Zápaláia wielce miłościá Bozo sercá/ slády Pánskie/ dusze oswiecaia/ w pádle mocno wspieráia/ y gruntownie stoicce w dobrým przedsiéwzięciu czynia: posoczyla ten skutek Oblubienicá Pánska wprzenas. nogách/ y nog Bostkich tropách/ ktore Bogá zniebá ná swiát/ dla wsparćia iey w padku przyniosly: Crura illius columnæ marmoreæ, fundatæ super bases aureas: ktore ták Ghislerius tłumáczy: Ait quippe (Sc, Sponsa anima) ea fundata.

data esse super aureas charitatis bases, esseq; instar marmo-
 rearum columnarum, recta, firma, & candida: quia candidam
 eam reddant, firmam, ac stabilem in bonis operibus, & iakoz
 sie dusza grzeszna niema zapalać miłością Boga swego: gdy
 czyta y wvaza charaktery zelazne gwozdzi wnogach zbaw:
 swotego: iako nie drukuis amatorios spiritus na sercu; gdy
 człek widzi/ze te nogi/to iest affekty Boskie/staly sie vpadkowi
 tego wiecznemu/ przynoshac Boga na swiat dla odkupienia
 tego/ filarami: gdy widzi/ze hulajac zybioney nie raz dusze
 tego/ tak sie poranily y pokrawily po drogach twardych/
 smiertelnych/ zbawienia ludzkiego. Te to sa tak wielkie Bo-
 skie faworysladow Chrystusowych/Eu na hemu nasladowaniu
 to iest pozytkowi dusznemu/nie na ziemi mielley/ale na twarz-
 dym kamieniu/nie bez wielkley tajemnice twardosci drogi na
 Bey doczesney Chrzeszczianskley zostawionych.

Lecz chcąc mie wrym konfundowac Plato/taka mi vczynil
 obiektu/ ale nie straszno/ bo do przedniego solwowania la-
 twia: Amor tener est, & mollis, neq; enim vadit per Calua-
 rias, nie rada miłość chodzi po Kalwaryey/ y drogach tey o-
 streych/ twardych/ trawy/ y kwiecia mielkiego niemajacych.
 Distinguo, nie rad chodzi po Kalwaryey/amor paganus, mun-
 danus: concedo. nie rad chodzi po Kalwaryey/amor Chri-
 stianus, Diuinus: nego. Miłości Boskley y Chrzeszczianskley ten
 iest gosciniec/gora Kalwaryiska twarda: ego custodiui vias
 duras. A dla tego to/ na kamieniu wryte twardym/ wste-
 pujac na niebo zbawiciel nasz/ zostawil swych przenas. stop
 slady; abysmy sie nauczyli/ iz twarda iest Chrzeszczianska do
 nieba droga: po ktorey nie nogami/lecz glowami mamy cho-
 dzic/ iako Piotr s. chodzil/ zeby byl Panskim nogom vzcic-
 wosc wyrzodzil: oczym tak mowi Ambrozy s. Crux Christi
 qua tantum ei gloria dedit, vt inuersis Christum honoraret ve-
 stigijs: metuens ne si ea specie crucifixus esset, qua Dominus:

Plato In:
 Coniuios.

Psal. 16.

In Psal. 118:
 Serm. 21.

affectasse Domini gloriam videretur, ten iest prawdziwy spo-
 sob chodzenia głowa do ziemi, nogami do gory/wná śladowá-
 niu swego Zbawiciela: przyznawa go Chryzolog temi słowy:
 verè post Dominum vadit Petrus, quia vt eum sequeretur ad
 calum, crucem resupinus, ascendit: tak ma każdy Chrześci-
 ánin iść za Chrystusem/ ná głowie ma iść za nim/ tam ma być
 głowa Chrześciánska/ gdzie nogi Pánskie przybite wisiáły: to
 iest/ ma głowa swoia wzać z áwse/ przyscie Chrystusowe
 ná swiat/ dla tego zbawienia; y tak okrutne stego swiátá wy-
 scie: ma głowa Chrześciánska vnog z áwse wisieć Pánskich/
 to iest/ ma nogi tego/ lástke y miłość z Mágdalena s całowác/
 lzami polewác włosami ocierác pokornie mu dziekowác, dzie-
 dzicem drog y śladow tego vitæ & verborum, & factorum
 dzielecz zostawác/ chceli chwały tego byc spoldziedzicem.

Jezeli pobożny każdy Chrześciánin/ iest dziedzicem drog
 y śladow Chrystusowych: á iáko nie wiéßym y prawdzi-
 wßym iest tych drog y śladow Dziedzicem/ Jáś. Wiel. Sun-
 dator Kálw: Ktory nie tylko dla náśladowánia Chrystuso-
 wego iest duchownym/ lez co wiéßa ziemskim/ máteriálnych
 drog Chrystusowych iest Dziedzicem. Augustyn s. tłumácząc
 psálm 41. on tytuł/ In finem intellectus filijs Chore: tak mo-
 wi; magni sacramenti res est, vt Christiani appellentur filij
 Chore, vnde filij Chore? filij Sponsi, filij Christi: dicuntur e-
 nim Christiani filij Sponsi. Quare ergo Christus Chore? quia
 Chore interpretatur Caluaria, Tys záprawde iest Jáś. Wiel.
 Sundatorze Kálw: y wyscie s Jáś. Wielm. potomkowie
 J. M. Sundatorowie Kálwáryjscy; Filij Chore, Filij Sponsi,
 Filij Christi: filij & haredes Caluariae. A zátym nie tylko drog
 y śladow Chrystusowych duchownych/ ále y ziemskich/ magno
 Sacramento Diuino, w ziemi wáßey dziedzicney Zebrzydo-
 wieckey zátáionych. O szesliwi Dziedzicowie Boskiey ná
 ziemi dziedziny. O bogátshey w skárby nád wßytkie Kro-
 leß.

lewstw y Ziemi światá wshytkego dzierzawy Pánowie / Ktorey
swe wshytke posagi zbáwienné Hierozolymá dála. Chwalac
Któs Rzymstá Zemie / to iey przypisał : Omnia Romanae ce-
dant miracula terrae. Natura híc posuit quicquid ubiq; fuit, á
ia rzeké. Omnia Zebrdanae cedant miracula terrae. Hic Solymá
apposuit quicquid ubiq; fuit.

Tento tedy jest Excitaz moy / pobożney pámiatki Jas.
W. Fundatora pierwszego Kálwaryjskiego / w tych tytułach /
Oekonomi Neki Jezusowej. Slawy Niebieskiej Saktor. Drog
y sládown Chrystusowych Dziedzic. wystawiony. Ktory ia dla
wiecznotrwálego dzwieku slawy J. M. stáwiam nád żywą
Kálwaryá y żywą mogilá.

Nawárczykowie chcąc Krolowi swemu iednemu po smier-
ci / wdzięczności swey ku niemu / y iego slawy simulachru wy-
stáwić / namálowáli mu Kálwaryá ludzká / položywshy ná niey
zwitego wobtecz wezá z tym lemmá / Te nunquam timui : pie-
kne wdzięczności symbolum glowá z wezem / ále doczesne ; co
w 93 / roku Hieroglifk / znaczy. Artemisia Karyiska Krolowa
po smierci mezá swego Mauzolusa / proch Kóści iego w napo-
tách wypila. Krolewic ieden Indyjski proch Kóści Oycá swe^o /
rozczcznawshy sobie mieczem glowé / w glowie iák w Kálwá-
ryey żywey / wshypawshy do niey proch / pogrzebł. Wielkie to
wprawdzie zdádza sie byc ku zmártym Dobrodziejcom swym
miłósci y wdzięczności argumentá : ále nie tak są trwáley
miłósci / iáko raczey światowey appárencyey / pozorne lázwy.
Vezynic komu grob żywy w zoládku ; rzecz wprawdzie v swiá-
tá wdátna / ále prawdziwie nie trwála ; bo stráwny jest zolá-
dek ludzki / ile niewiesci : predko strawi pámiéc przytácielská.
Vezynic komu grob wránie glowy swoiey / cos wdátnieyszego /
ále také nietrwálego : predko plastr ákcidentálney miłósci /
ráne serdeczna zágoi : predko bzytwá niestáteczności swiá-
towego áffektu / pospołu zwłósamí wygoli. Żywa / y ia Kálwá-
ryá J. W. Fundatorowi / z glowy tey wprawdzie ; ále nie stey /

Ælianus
lib. 16.
Cap. 5.

Can. 5.

Psal. 111.
Psal. 91.

Apoc. 6.

Et ora włośmami / lecz Et ora látoroślami pálmowemi poroślá /
wystáwicie : Caput eius aurum optimum, & coma capitis e-
ius elata palmarum. 70. miásto elata, czytáto colliculi, tu-
muli : skąd widzieć / iz głowá Bostka / test złota (in Christo
morientium) wrna : bo wiego pámiéci Bostiey ; spráwiedli-
wi / in memoria aterná erit iustus, zyto : y / iustus ut palma flo-
rebit, ná wieki kwitno. Do tey głowy Bostiey / głowá Ká-
plánsta ma poniektar iákos sympátio : naprzód / ze test / y ma
być zieloná zámwe wkrzyżowánego Chrystusa mogilo / do
czego iz Koroná Káplánsta / Cierniowey Korony Chrystu-
sowey pámiétká / nápomina : powtore ; iz / ták ze tey test dusz
ymátklych zywa mogilo y Kálwártá : vidi subtus altare animas
interfectorum &c, tym Oltarzem Bostkim test głowá Ká-
plánsta ; bo wiey memento Oltarzowym / dusze opomoc do
Boga woláto / y tey zywey Kálwártcey suffrágiámi / do wie-
cznozieloney wrny / pámiéci Bostiey przenosá sie. Te tá to-
bie J. W. Fundatorze Wyże y Dobrodzietiu náš M. Proku-
ratorze ziemie s. naibárzciey z twego miéstká / y Syndiku
Ordinis nostri Generálny / zywa Kálwártá / to test / głowe ná-
sta Káplánsta / z sercem pospolu Zákonnym wystáwicie : y in
suis indiuiduis perenné catenatam, dusze twey nie iúz sub
maiori duplici, ále sub primá classis festo, memoriam ad aras,
w wystáwicznym pálmowym Mátu / celebrandam, obietcie.
Dziékuje Ci / rátkim wdżeczności nášey Mauzolaum, zá to :
ześ tymże / czym Bog Wszechm. Zákon náš vbogi vezcić ráz
czyl / vezcił : bo iákto Bog Wszech. z specjálnego y widomego
swego faworu Bostiego / Zákon náš vbogi / in vtraq; sede pa-
tientis & triumphantis Agni chcąc vezcić ; w Hieruzalem / gro-
bu swego straza y opiektá / á w Rzymie / Arácalitanskim miéy-
scem / ná ktorym Przenas. Pánná dzieciátko trzymáto po-
kazáto sie z niebá Augustowi Césarzowi / gdzie teraz náš kła-
stór test / vposázyl. Takés ty straza y opiektá drog Chrystu-
sowych

P. 100

ſowych/ y drog Mátki iego/ Kálwaryſkich. Kápitolium
Rzymſkie; w którym Ceſárze triumphuicy/ oſiáry czynili :
á capite, od głowy; Ktora/ Kopie fundamentá ná Koſciól/
Pan nazwany/ náleżono/ teſt nazwane. Triumphuize wrym
Kápitolium Zywey Kálwaryey głowy náſhey/ Konſtántynie
Polſki. Ná Którym ſtáwiam ten Excitarz moy/ pobożney
twey pámiętki : przy Ktorego bokách ſtáwiam Kolumny
Mármorowe/ nogi Chryſtuſowe figurowe/ ná Których Pá-
wel s. y Fránciſek s. Koekonomowie Młki Jezuſowey
twei/ ſo ſtoicy: zyczac ci/ áby te Kolumny; y duſze two/ y prze-
ſwietná ſámiliá twoie/ Boſkim wſpierałi hártém: ſtáwiam
ná pñm Jgnácego s. y Błogoſt: Janá/ Ktorychś Bráći Kla-
ſtory pobudował: ſtáwiam przy tychże Kolumnách/ Ceſárzow
Rzymſkich/ Wielkiego Konſtántyná y Herákluſá: Kádwa-
nem/ dla Oekonomiey Rzyżá s. od niebá y Koſcióła wdárowá-
nych; Którymi wſtawie yzpláćieparticipuieſ. Apro coronide
ſlawy twey niebieſkiey/ Kláde ná tey zywey Kálwaryey Orlá/
Ceſárzá Frideriká III. Ktory chcąc máieſtatowi ſwemu/ niebie-
ſkiego przymieſáć glancu; wziął zá ſymbolum Orlá o dwuch
głowách ze złota Koroná/ ná rozplatánych ſkrzydłách y pier-
ſciách ſwoich/ wkrzyżowánego Chryſtuſá. Obraz noſiącego;
piec nád nim vocales A. E. I. O. V. ten ſens známionuicych/
Aquila, Electa, luſtè, Omnia, Vincit: nápiſawſzy. Prawdziwy
to twey Oekonomiey y ſlawy ieſt ábrys/ wybrány Orle Pol-
ſki/ á raczey Boſki. Tyś ábowiem ieſt on Orzel Ezechielo-
wy; Aquila grandis. plena plumis, magnarum alarum. Kto Ezech. 17.
rys ná ſkrzydłách ciáła y duſze twoiey/ noſił Chryſtuſá; y
rák wielu narodom/ directus Diuinitus in penitentiam genti-
um, do noſſentia/ ſicut aquila prouocans ad volandum pullos Deut. 32.
ſuos, & ſuper eos volitans, był powodem. Któryś transportaſti
de Libano medullam cedri, drog Chryſtuſowych; in terram
Chanaan, in Urbem Negotiatorum, do Polſki: & de ſemine

terra, zennie swietey/Eroras two odwaga y Bossem z Hieru-
zalem/az do Zebrzydowickich gor przynioszhy/ wkazdey Ka-
plicy Kalw: zamurowal. Et omnia iuste; ezarta/cialo/swiat/
in hoc signo vincens: po doczesnym twoim swiecie Inuentio-
nis & Exaltationis S. Crucis: do gornego Hieruzalem ad ce-
lebrandum z Konstantynem y Herakliusem Cesarzami/festu
exaltationis animae tuae aeternum wyleciales. Viam aquilae in
Prou. 30. calis, iako two niebiesko slawa/ Orle Boski/ mam dalei za-
lecac: penitus ignoro.

Sic lege fol. 1. Non omnis moriar multa què pars mei
Vitabit Libitinam. Horat. l. 7. Carm. Ode. 3 ad Melp.

C E N S U R A.

EX mandato Adm. R. P. Ministris Prouinciae Nostrae, Concionem in Votiuu,
Prouinciae nostrae Capitulariter in Conuentu Caluariensi congregata, paren-
talijs pia memoria Illustr. ac Mag. DD. Nicolai Zebrzydowski Palatini ac Gene-
ralis Capitanei Cracou. &c. &c. primi Fundatoris Caluariensis ac Benefactoris
nostri munificentissimi, ab Adm. V. Pre. Eleutherio Zieleiowicz Ordinis Nostris,
Conuentus Trocensis Guardiano, Praedicatori Generali habitam, Excitaz Po-
bozney pamiatki nuncupatam truzmani, nihilq. fidei Catholicae dissonum re-
periens, lucu publice vitae, praeliq. dote dignam iudicauit. Dat. in Conuentu Nostris
Crac. ad S. Bernardinum. Anno 1660. Nouemb. die 8.

Fr. Antonius Stephanowicz Ord. Min. Obs. Praedicator Claris. & Eccles. Cathed.
Cracou. Ordinarius. Definitor Habit. Custos & Guardianus Cracouienfis.

A P P R O B A T I O.

Concionem hanc dictam Excitaz pobozney pamiatki, Illustr. ac
Mag. Dni. Nicolai Zebrzydowski Palatini Cracou. &c. &c. Viri de Ec-
clesia bene meriti, ab Adm. V. P. Eleutherio Zieleiowicz Ord. Min. Obs. Prae-
dicatore Generali, Conuentus Trocensis Praesidente editam, ut typis imprimeretur,
approbauit dignam. Dat. in Conuentu Cracou. SS. Corporis Christi, Anno Dni.
1660. Nouemb. Die 12.

Fr. Hyacinthus Liberius, J. V. D. Praposit. SS. Corporis
Christi, Librorum Diocces. Cracou. Censor.

BIBLIOTHECA
VNIU. MAGELL.
CRAGOVIENSIS

